

MIŠKAS

Penkių veiksmų
komedija

Iš rusų kalbos
vertė

KAZYS
KIELA

ANTRASIS LEIDIMAS

PIRMASIS VEIKSMAS

VEIKĖJAI

RAISA PAVLOVNA GURMYŽSKAJA, našlė, per penkiasdešimt metų amžiaus, labai turtinga dvarininkė, apsirengusi kukliai, beveik gedulingai; nuolat rankoje laiko rankdarbių dėžutę

AKSINJA DANILOVNA (AKSIUŠA), jos tolimes giminaitė, neturtinga mergina, apie dvidešimt metų, apsirengusi švariai, tačiau paprastai, kiek geriau už kambarinę

JEVGENIJUS APOLONYČIUS MILONOVAS, keturiasdešimt penkerių metų amžiaus, lygiai susišukavęs, apsirengęs prašmatniai, rausvu kaklaryšiu

UARAS KIRILYČIUS BODAJEVAS, apie šešiasdešimt metų amžiaus, alsargos kavaleristas, žilas, trumpai nusikirpęs, su ilgais ūsais ir žandenomis, vilkįs juodą, iki viršaus užsagstyta surduta, prisisegęs kaip kariškis kryžius ir medalius, su ramentu rankoje, truputį kurčias

Turtingi
Gurmyžska-
jos kaimynai

IVANAS PETROVAS VOSMIBRATOVAS, miško pirklys
PIOTRAS, jo sūnus

ALEKSEJUS SERGEJEVIČIUS BULANOVAS, jaunuolis, neįveikęs gimnazijos mokslų

KARPAS, Gurmyžskajos liokajus

ULITA, šeimininkė

Gurmyžskajos dvaras, apie penkis varstus nuo apskrities miesto. Didelė salė. Tiesiai dvejios durys: vienos laukan, antros į valgomąjį; dešinėje nuo žiūrovų langas ir durys į sodą; kairėje — dvejios durys: vienos į vidinius kambarius, antros į koridorių. Puošnūs senoviniai baldai, treliazai, gelės; prie lango darbo staliukas, kairėje apskritas stalas ir keletas minkštų kėdžių

I s c e n a

Karpas stovi prie durų į sodą, įeina Aksiuša

AKSIUŠA. Ar Raisa Pavlovna šaukė mane?

KARPAS. Taip; bet kadangi dabar atvažiavo svečiai, tai ji sode.

AKSIUŠA (*išsiėmusi iš kišenės laišką*). Klausyk, Karpai Saveljičiaus, ar tu negalėtum? . .

KARPAS. Ko jūs norėjote?

AKSIUŠA. . . .perduoti. Tu jau žinai kam.

KARPAS. Bet kaipgi, panele? Dabar juk lyg ir nepatogu. Tiesa tai ar ne,—tetulė norinti jus už ponaičio išleisti.

AKSIUŠA. Na, nereikia, tiek to. (*Nusisuka į langą*)

KARPAS. Na jau prašom. Dėl jūsų kodėl gi ne... (*Paima laišką*)

AKSIUŠA (*žiūrėdama pro langą*). Ar pardavė Raisa Pavlovna mišką?

KARPAS. Pardavė Ivanui Petrovui. Viską parduodame, o kuriam galui?

AKSIUŠA. Nenori, kad įpėdiniams atitektų; o pinigų galima ir svetimiems atiduoti.

KARPAS. Taip atrodo. Gudriai sugalvota.

AKSIUŠA. Kalba, kad ji tuos pinigus nori man kraičio skirti.

KARPAS. Duok dieve!

AKSIUŠA (*labai rimtai*). Neduok dieve, Karpai Saveljičiaus!

KARPAS. Na, kaip sau norite. Aš manau, kad vis dėlto tegul geriau kraičio tenka negu nueina ten, kur ir kiti.

AKSIUŠA. Kur kiti. . . o kurgi kiti?

KARPAS. Na, to jums, panele, ir žinoti negalima, ir norėdamas jums pasakyti, liežuvio neapversčiau. Aleksejus Sergejičius ateina. (*Pasitraukia nuo durų*)

Aksiuša žiūri pro langą. Įeina Bulanovas

II scena

Aksiuša, Bulanovas, Karpas, vėliau Ulita

BULANOVAS (*Karpui*). Ar prikimšai man papirosų?

KARPAS. Ne, neprikimšau.

BULANOVAS. Kodėl gi neprikimšai? Juk aš tau liepiaus.

KARPAS. Maža, kad liepėte! Kada gi aš?

BULANOVAS. Per daug jūs čia jau išponėjote. Štai kas. Pasakysiu Raisai Pavlovnai.

KARPAS. Nepasakysite; jai esant, jūs ir rūkyti bijote.

BULANOVAS. Bijote... Kad man būtų prikimšta! Ne dešimtį gi kartų tau turėsiu sakyti! (*Pamatęs Aksiušą, prieina prie jos ir, visiškai nesivaržydamas, deda jai ant peties ranką*)

AKSIUŠA (*staigiai atsisukusi*). Ką jūs! Iš proto išsikraustėte?

BULANOVAS (*užsigavęs*). Ak! Atleiskite! Ko gi jūs, mano gražuole, čia tarytum hercogienė?

AKSIUŠA (*beveik ašarodama*). Už ką jūs mane skriaudžiate? Aš gi jums nieko nepadariau. Koks aš čia jums visiems žaislas? Aš toks pat žmogus kaip ir jūs.

BULANOVAS (*abejingai*). Betgi, klausykite; iš tikrųjų jūs man patinkate.

AKSIUŠA. O man kas rūpi! Kokią jūs turite teisę mane liesti?

BULANOVAS. Ko jūs vis pykstate nežinia už ką? Didelis čia daiktas! Jau ir prisiliesti negalima! Savo, ir paliesti negali! Kas gi man uždraus?

AKSIUŠA (*griežtai*). O jei ne jūsų, jei svetima? Tada kas?

BULANOVAS. Kas per kaprizai! Įkyrėjo. Šitaip jūs visą reikalą sugadinsite.

AKSIUŠA. Kokį reikalą?

BULANOVAS. Kokį... Lyg nežinote? Štai kokį: Raisa Pavlovna nori, kad aš jus vesčiau. O jei Raisa Pavlovna nori...

AKSIUŠA. Tai taip ir turi būti?

BULANOVAS. Aišku. Mudu neturtingi žmonės... Laukti, kol išvarys? Ne, labai dėkui. Kur gi man dingti? Vėl pas mamytę? Varnas ar šarkas svetimais pakiemiais šaudyti?

KARPAS. Tyliau, ponaiti! Ulita ateina.

Įeina Ulita ir kažko ieško

O jums ko čia?

ULITA. Aš, rodos, pamiršau...

KARPAS. Jūs čia nieko nepamiršote, prasimanote. Turite savo leportamentą, ir mes ten nevaikštome.

Ulita išeina

Štai taip geriau... Prakeikta moteris!

BULANOVAS. Tikslas aiškus; rodosi, galima suprasti.

AKSIUŠA. Aš suprantu.

BULANOVAS. Tai ir ožiutis nėra ko. Kam čia tokia neprieinama dėtis? Juk Raisa Pavlovna žada daug pinigų duoti; ko gi dar? Žegnotis tik reikia abiem rankomis.

AKSIUŠA. Kai ką galima pirkti už pinigus, o kai ko ir ne.

BULANOVAS (*niekinamai šypsodamasis*). Filosofija! (*Rimtai*) Jūs nieko apie pinigus nenusimanote, todėl taip ir kalbate. Atrodo, vargo nematėte? O čia prieš akis gyvenimas malonus... Už pinigus žmonės velniui sielą parodo, o ne atsisako nuo jų.

Pasirodo Ulita

KARPAS. Ko jūs tai pirmyn, tai atgal siuvate? Reikalinga čia kam esate? Negi jums šie kambariai.

ULITA. Jau ir įeiti negalima!

KARPAS. Kaip jūs niekur negalite rasti vietos? Blaškotės it apdujusi katė. Kai jus pakvies, tuomet kitas reikalas.

Ulita išeina

AKSIUŠA. Per prievartą mielas nebūsi, Aleksejau Sergejičiau.

BULANOVAS. Na, aš vis dėlto savo pasieksiu; nuo manęs neišsisuksite. Geresnio už mane čia nerasite.

AKSIUŠA (*tyliai*). Jūs klystate. Sumanysiu paieškoti, tai ir rasiu, o gal jau ir radau. (*Karpui*) Jei Raisa Pavlovna teirausis, aš būsiu savo kambaryje. (*Išeina*)

III scena

Bulanovas ir Karpas

KARPAS (*prieidamas*). Ai ponaiti, ponaiti!

BULANOVAS. O kas, Karpai?

KARPAS. Jaunas jūs labai.

BULANOVAS. Žinau, kad jaunas.

KARPAS. O tai negerai.

BULANOVAS. Tai ką gi man daryti?

KARPAS. Tai ne jūsų naudai... O jūs stenkitės...

BULANOVAS. Kad ir kaip stengtumeis, o metų nepri-
dėsi: juk aš ką tik iš gimnazijos.

KARPAS. Ką čia gimnazija! Kiti ir gimnazijoje ne-
buvo, o kokie apsukrūs.

BULANOVAS. Kam apsukrūs?

KARPAS. Viskam, o jau ypač tam, kas pro rankas
plaukia.

Iš koridoriaus pasirodo Ulita

Vėl? Tpfu! Lauk, prakeiktoji!

ULITA (*slėpdamasi*). Storžievis!

BULANOVAS (*susimąstęs*). Taip?.. Na ką gi?

KARPAS. Taigi kad „taip“. O kodėl jūs panelei ne-
duodate ramybės? Koks čia avantażas?

BULANOVAS. Vis dėlto...

KARPAS. Atsargiau reikia, gerbiamasis; ne veltui čia
Ulita slankioja, tuojau persakys. O ar patiks poniai? Dar
nežinia, kur jums Raisa Pavlovna numatys vietą. Ji, nors
ir ponia, bet vis dėlto moteris: jokių būdu nesužinosi,
kas jos galvoje. Staiga vienas dalykas, ir tuojau pat ki-
tas; jos mintys ne per savaitę, bet per dieną septynis
kartus pasikeičia. Štai jūs sakote: noriu vesti, o galbūt
jinai privers ko kito imtis. Pats savo valios neturite; at-
vežė jus, kad prasimaitintumėt, nes motinėle skursta...
O jūs norite... Jūs tik ir žiūrėkite į akis.

BULANOVAS. Į akis?

KARPAS. Būtiniausiai. Taip vis vaikščiokite ir žiūrė-
kite, todėl kad nuo jos priklausote... O laikui bėgant iš
kalbos ar kito kko gal ir suprasite... Ateina ponia. (*Išeina*)

Bulanovas taisosi plaukus ir suka ūsiukus. Įeina Gurmyžskaja, Milonovas ir Bodajevas

IV scena

Gurmyžskaja, Milonovas, Bodajevas, Bulanovas

GURMYŽSKAJA. Aš jums sakiau, ponai, ir vėl kar-toju: manęs niekas nesupranta, visiškai niekas. Supranta mane tik mūsų gubernatorius ir tėvas Grigorijus...

MILONOVAS. Ir aš, Raisa Pavlovna.

GURMYŽSKAJA. Gali būti.

MILONOVAS. Raisa Pavlovna, tikėkite man: visa, kas kilnu ir kas gražu...

GURMYŽSKAJA. Tikiu, mielai tikiu. Sėskitės, ponai!

BODAJEVAS (*atsikosėdamas*). Įkyrėjote.

GURMYŽSKAJA. Ką jūs?

BODAJEVAS (*šjurkščiai*). Nieko. (*Sėda atokiau*)

GURMYŽSKAJA (*pastebėjusi Bulanovą*). Aleksis, Alek-sis! Jūs svajojate? Ponai, pristatau jums jauną bajorą, Aleksejų Sergejičių Bulanovą.

Bulanovas lenkiasi

Jo likimas labai įdomus, aš jums tuojau papasakosiu. Aleksis, pasivaikščiokite po sodą, mano mielas.

Bulanovas išeina. Gurmyžskaja ir Milonovas sėda prie stalo

MILONOVAS. Gal tai jūsų giminaitis?

GURMYŽSKAJA. Ne, ne giminaitis. Bet negi tik vieni giminaičiai turi teisę naudotis mūsų gailestingumu? Visi žmonės mums artimi. Ponai, nejaugi aš vien sau gyvenu? Viskas, ką aš turiu, visi mano pinigai priklauso betur-čiams.

Bodajevas klausosi

Aš tik savo pinigų kasininkė, o jų savininkas kiekvienas beturtis, kiekvienas nelaimingas.

BODAJEVAS. Aš nesumokėsiu nė kapeikos, kol gyvas; tegul aprašo dvarą.

GURMYŽSKAJA. Kam nesumokėsite?

BODAJEVAS. Savivaldybei, sakau gi.

MILONOVAS. Ak Uarai Kirilyčiau, ne apie savivaldybę kalbama.

BODAJEVAS. Jokios naudos, vienas plėšimas.

GURMYŽSKAJA (*garsiai*). Prašom arčiau, jūs mūsų negirdite. . .

BODAJEVAS. Taip, negirdžiu. (*Atsisėda prie stalo*)

GURMYŽSKAJA. Tas jaunikaitis, ponai, vienos mano bičiulės sūnus. Susitikau su ja pernai Peterburge. Kadai-se, jau seniai, gyvenome mudvi visiškai kaip seserys, bet vėliau išsiskyrėme: aš likau našlė, o ji ištekėjo. Aš jai nepatariau: pati išmėginusi, šlykštėjausi vedybomis.

BODAJEVAS. Vedybomis, bet ne vyrais?

GURMYŽSKAJA. Uarai Kirilyčiau!

BODAJEVAS. Negi aš žinau; aš tik klausiu. Juk yra įvairių charakterių.

GURMYŽSKAJA (*juokais*). Ir vyrais, ypač tokiais kaip jūs.

BODAJEVAS (*pasiremdamas ramentu, pasikelia ir nusilenkia*). Labai jums už tai dėkingas.

MILONOVAS. Raisa Pavlovna savo gyvenimo dorovingumu puošia visą mūsų guberniją; mūsų moralinė atmosfera, jei taip galima pasakyti, kvėpia jos dorybėmis.

BODAJEVAS. Prieš šešetą metų, kuomet pasklido žinia, jog jūs atvažiuojate gyventi į dvarą, visi mes čia išsigandome jūsų dorovingumo: žmonos ėmė taikintis su vyrais, vaikai su tėvais; daugelyje namų net imta tyliau kalbėti.

GURMYŽSKAJA. Juokaukite, juokaukite. O jūs manote, kad man be kovos pavyko įsigyti toji pagarba? Tačiau nukrypstame nuo mūsų pokalbio. Kai susitikome Peterburge, mano draugė jau seniai buvo našlė ir, suprantama, labai gailėjosi, kad nepaklausė patarimo. Ji ašarodama pristatė man savo vienintelį sūnų. Berniukas, kaip matote, užaugęs.

BODAJEVAS. Į kariuomenę tinka.

GURMYŽSKAJA. Nespręskite iš išvaizdos. Jis, vargšas, silpnos sveikatos, ir, įsivaizduokite, kokia nelaimė! Jis dėl to atsiliko nuo draugų ir iki šiol tebelankė gim-

naziją, rodosi, dar buvo vidurinėse klasėse. Jam jau ir ūsiukai pradėjo kaltis, ir mintys jo visai kitokios, ir damos pradėjo juo domėtis, o jis turi su išdykėliais vaikais lankyti mokyklą. Tai jį žemino, jis nuobodžiavo, šalinosi žmonių, slankiojo vienas tuščiomis gatvėmis.

BODAJEVAS. Ar tik ne Nevskio prospektu?

GURMYŽSKAJA. Jis kentėjo, kentėjo ir motina; tačiau iš bėdos išbusti nebuvo kaip. Dvaras visiškai sunykęs, sūnus turi mokytis, kad vėliau galėtų išmaitinti motiną; o mokytis praėjęs ir laikas, ir noras. Na, dabar, ponai, galvokite apie mane, kaip norite. Aš nusprendžiau padaryti tris gerus darbus iš karto.

BODAJEVAS. Tris? Įdomu.

GURMYŽSKAJA. Nuraminti motiną, aprūpinti sūnų ir sutvarkyti savo dukterėčios reikalus.

BODAJEVAS. Iš tikrųjų trys.

GURMYŽSKAJA. Pasikviečiau čia vasarai jaunuolį; tegul jie susipažįsta; paskui juos apvesdinsiu, paskyrusi dukterėčiai gerą kraitį. Na, dabar, ponai, aš rami, jūs žinote mano sumanymus. Nors ir nebijau įtarimų, bet jei pikti liežuviai mėgintų apkalbėti, jūs galėsite paaiškinti, koks čia reikalas.

MILONOVAS. Visa, kas kilnu ir kas gražu, bus įvertinta, Raisa Pavlovna. Kas gi išdrįs. . .

BODAJEVAS. Na, kodėl gi neišdrįsti? Niekam neuždrausi; tam juk cenzūros nėra.

GURMYŽSKAJA. Pagaliau mažai man viešojo nuomonė rūpi; aš darau gera ir darysiu, o kiti tegul kalba, ką nori. Pastaruoju metu, ponai, mane slegia kažkoks baisus nujautimas, mintis apie netolimą mirtį nepalieka manęs nė akimirkos. Ponai, aš greitai mirsiu, aš netgi noriu, tiesiog noriu mirti.

MILONOVAS. Ką jūs! Ką jūs! Gyvenkite! Dar gyvenkite!

GURMYŽSKAJA. Ne, ne, ir neprašykite.

MILONOVAS. Juk bus ašarų, gaudžių ašarų.

GURMYŽSKAJA. Ne, ponai, jei ne šiandien, ne rytoj, tai vis dėlto netrukus mirsiu. Aš privalau atlikti savo priedermę įpėdiniams. Ponai, padėkite man savo patarimais.

MILONOVAS. Puiku, labai puiku.

GURMYŽSKAJA. Iš artimų giminių tėra tik vyro sūnėnas. Dukterėčios reikalus aš tikiuosi sutvarkyti, kol tebesu gyva. Sūnėno penkiolika metų nesu mačiusi ir jokių apie jį neturiu žinių; tačiau jis gyvas, aš žinau. Tikiuosi, jog niekas vis dėlto man nekliudo paskirti jį savo vieninteliu įpėdiniu.

MILONOVAS. Manau.

BODAJEVAS. Ką ir bekalbėti.

GURMYŽSKAJA. Dėkui jums. Taip ir aš pati galvoju. Jis manęs neužmiršta, kasmet dovanų atsiunčia, nors laiškų ir nerašo. Kur jis — nežinau ir negaliu jam parašyti; o aš jam dar skolinga. Vienas jo tėvo skolininkas gražino man seną skolą; suma nors nedidelė, bet mane sleigia. Jis tarytum slapstosi nuo manęs; visas dovanas aš gaunu iš įvairių Rusijos kampų: čia iš Archangelsko, čia iš Astrachanės, čia iš Kišiniovo, čia iš Irkutsko.

MILONOVAS. Kuo gi jis verčiasi?

GURMYŽSKAJA. Nežinau. Aš jį ruošiau karo tarnybai. Tėvui mirus, jis paliko penkiolikos metų, beveik be jokių išteklių. Nors pati buvau jauna, tačiau buvau griežtų pažiūrų į gyvenimą ir auklėjau jį savo metodais. Aš pripažįstu auklėjimą kietą, paprastą, taip sakant, už varinius pinigus; ne iš šykštumo, ne, o iš principo. Esu tikra, jog prasti žmonės, nemokyti, gyvenime yra laimingesni.

BODAJEVAS. Be reikalo! Už varinius pinigus nieko gera nenupirksi, o juo labiau laimės.

GURMYŽSKAJA. Betgi jis nesiskundžia savo auklėjimu, jis net dėkoja man. Aš, ponai, nesu nusistačiusi prieš mokslą, bet ir ne už jį. Dorovingumo pašlijimas remiasi dviem priešingybėmis: nemokšiškumu ir mokslo pertekliumi; dorovingumas — viduryje.

MILONOVAS. Puiku labai puiku.

GURMYŽSKAJA. Aš norėjau, kad tas berniukas pats išeitų sunkią gyvenimo mokyklą, todėl nutariau jį padaryti junkeriu ir palikau jį savo paties išgalėms.

BODAJEVAS. Taip daug patogiau.

GURMYŽSKAJA. Kartais jam pasiūsdavau pinigų, bet, prisipažįstu jums, mažai, labai mažai.

BODAJEVAS. Ir jis, be abejo, pradėjo vogti.

GURMYŽSKAJA. Klystate. Štai pažiūrėkite, ką jis man parašė. Aš to laiško niekuomet neišleidžiu iš rankų. (*Išima iš dėžutės laišką ir paduoda Milonovui*) Perskaitykite, Jevgenijau Apolonyčiau!

MILONOVAS (*skaito*). „Tetule mano ir geradare, Raisa Pavlovna! Ši mano gyvenimo aplinkybės vaizduojanti laišką rašau jums su širdgėla, jausdamas trūkumus, bet nepuolęs į neviltį. O likime, likime! Slegiamas savo paties nemokšiskumo, sugėdintas draugų akivaizdoje, aš numatau savo karjeros kelyje nepasisekimą.“

BODAJEVAS. Iki šiol dar nėra ko džiaugtis nei jums, nei jam.

GURMYŽSKAJA. Klausykitės toliau.

MILONOVAS. „Bet nepabūgsiu! Manęs laukia garbė, garbė. Nors menkutė jūsų pašalpa dažnai įstumdavo mane į skurdą ir prapultį, tačiau bučiuoju jūsų rankutę. Nuo ankstyvos jaunystės metų iki visiško subrendimo aš skendėjau savo likimo nežinioje; bet dabar viskas prieš mane atvira.“

BODAJEVAS. Ir jums ne gėda, kad jūsų sūnėnas, bajoras, rašo kaip muzikas?

GURMYŽSKAJA. Svarbu ne žodžiai. Mano manymu, čia puikiai parašyta, čia aš matau nesugedusį jausmą.

Ieina Karpas

KARPAS. Ivanas Petrovas Vosmibratovas atėjo su sūnumi.

GURMYŽSKAJA. Atleiskite, ponai, kad aš jums esant priimsiu muziką.

BODAJEVAS. Tik atsargiau su juo, nes jis didelis sukčius.

GURMYŽSKAJA. Žinote, jis labai šeimyniškas, o tai — didelis dalykas.

BODAJEVAS. Šeimyniškas tai šeimyniškas, o apgaus labiau už kitus.

GURMYŽSKAJA. Netikiu, netikiu, negali būti.

MILONOVAS. Mes su jumis kaip susitarę: aš pats — karštas šeimyniškų žmonių ir šeimos santykių gynėjas. Uarai Kirilyčiau, kada gi buvo žmonės laimingi? Kol gy-

veno urvuose. Kaip gaila, kad mes nutolome nuo pirmykščio paprastumo, kad nebėra mūsų tėviškų santykių ir nebeteikiame tėviškos pagalbos silpnesniems broliams. Griežtumas santykiuose ir meilė sieloje — kaip tai harmoninga ir grakštu! Dabar tarp mūsų atsirado įstatymas, atsirado ir šaltumas; anksčiau, sako, buvo daugiau savivalės, bet užtat ir daugiau šilimos. Kam gi reikalinga tokia daugybė įstatymų? Kam nustatinėti žmonių santykius! Tegul širdis juos nustato. Tegul kiekvienas jaučia savo pareigą! Įstatymas juk parašytas žmogaus sieloje.

BODAJEVAS. Čia teisybė, bet kad būtų mažiau sukčių, o dabar jų labai daug.

GURMYŽSKAJA (*Karpui*). Eik, pašauk Ivaną Petrovą!
Karpas išeina. Įeina Vosmibratovas ir Piotras

V s c e n a

Gurmyžskaja, Milonovas, Bodajevas, Vosmibratovas, Piotras

GURMYŽSKAJA. Sėskis, Ivanai Petrovičiaus.

VOSMIERATOVAS (*nusilenkia ir sėda*). Sėskis, Piotrai!

Piotras sėda prie pačių durų, ant kėdės krašto

MILONOVAS. Ar įsakysite baigti laišką?

GURMYŽSKAJA. Skaitykite, jis nekliudys.

MILONOVAS (*skaito*). „Varge, tu nesuprantamas! Dėkui jums, dėkui. Netrukus mano vardas apsigaubs nemirtingumu, o su juo drauge ir jūsų bus amžinai gyvas palikuonims, vaikams ir anūkams. Dar kartą dėkui už viską, už viską. Pasiruošęs jums tarnauti jūsų nuolankus sūnėnas, nelaimių išpuoselėtas gamtos kūdikis Gurmyžskis.“

GURMYŽSKAJA (*pasiimdama laišką*). Dėkui, Jevgenijau Apolonychiau! Štai paklauskime paprasto žmogaus, jis tiesą pasakys. Ivanai Petrovičiaus, ar gerai laiškas parašytas?

VOSMIBRATOVAS. Pirmos rūšies! Štai jeigut kam nors prašymas, tai kur rastum geriau.

MILONOVAS. Bet juk tas laiškas rašytas prieš dvylika metų; kokio likimo sulaukė jūsų sūnėnas ir kiek jis išgarsėjo?

GURMYŽSKAJA. Aš jums sakau, kad nežinau.

BODAJEVAS. Staiga ims ir nustebins.

GURMYŽSKAJA. Nors ir kaip būtų, man daro garbę tas laiškas, ir aš labai esu patenkinta, kad radau žmonėse dėkingumo. Reikia tiesą pasakyti, aš jį labai myliu. Prašau jūsų, ponai, atvažiuoti pas mane pasisvečiuoti poryt! Jūs galbūt neatsisakysite pasirašyti testamentą? Tikiuosi, jis jau bus surašytas; šiaip ar taip, vis tiek malonėkite.

BODAJEVAS. Atvažiuosiu.

MILONOVAS. Tikėkite, visa, kas kilnu ir kas gražu. . .

GURŽMYSKAJA. Žinoma, sprendžiant griežtai, aš trupučių esu nusikaltusi įpėdiniui; mat jau kai ką pardaviau iš savo turto.

VOSMIBRATOVAS. Ogi, ponia, jau gerokai; ypač kai teikėtės gyventi sostinėse.

GURMYŽSKAJA. Aš daug išleidžiu labdarybei. Artimui negaila.

VOSMIBRATOVAS. Taigi. O sakykime, kad ir sau pačiai; jūs pati savo gero šeimnininkė, kiekvienas žmogus gyvas padaras.

GURMYŽSKAJA. O dabar štai jau septyneri metai, kai aš gyvenu visai kitaip.

VOSMIBRATOVAS. Čia tai tikrai; jokių kalbų kad kas nors tokio. . . Rimtai gyvenate.

GURMYŽSKAJA. Ak, aš gi ir seniau. . . bet ne apie tai čia eina kalba. Aš sakau, kad gyvenu labai ekonomiškai.

BODAJEVAS. Atleiskite! Ne apie jus kalbame! Nepykite! Bet iš tikrųjų daugelį mūsų dvarų galutinai suardė bobos. Jeigu vyras eikvoja, tai vis dėlto tame jo eikvojime yra kokia nors prasmė; o bobos kvailiojimai jokio saiko neturi. Reikia meilužiui chalatą padovanoti, ji jį parduoda ne laiku ir pusvelčiui; reikia meilužiui kepuraitės su kutu, ji pirmam sukčiui statybinį tausotą mišką parduoda.

VOSMIBRATOVAS. Čia, jūsų kilnybe, tiesa. Jeigut jis, moteriškas luomas, ko įsigeis, tai jau gero maža.

BODAJEVAS. Tu taip manai?

MILONOVAS (*Vosmibratovui*). Ak Vania, Vania, koks tu storžievis!

VOSMIBRATOVAS. Apskritai kalbama, pone.

MILONOVAS. Vis dėlto, Vania, reikia būti atsarges-
niam, mano mielas... O štai tu ir klysti; ne dėl ponijų
kaltės dvarai suyra, o todėl, kad laisvės daug.

BODAJEVAS. Kokios laisvės? Kur?

MILONOVAS. Ak Uarai Kirilyčiau, aš pats už laisvę,
aš pats prieš suvaržymus... Na, žinoma, liaudžiai, doro-
viškai nesubrendusiems reikalinga... Bet, sutikite pats,
kur mes nueisime! Pirkliai bankrutuoja, bajorai nusigy-
vena... Sutikite, jog pagaliau prireiks įstatymu apriboti
kiekvieno išlaidas, nustatyti normas pagal luomas, klases,
užimamas vietas.

BODAJEVAS. Na ką gi, pasiūlykite projektą! Dabar
projektų laikai, visi siūlo. Nenustebinsite, nebijokit, rasit
kvailesnių ir už savo siūlomąjį. (*Atsistoja*)

*Milonovas taip pat. Atsisveikina, Vosmibratovas ir Piot-
ras taip pat atsistoja*

GURMYŽSKAJA (*lydėdama juos*). Ponai, aš laikiu jū-
sų poryt.

Milonovas ir Bodajevas išeina

VI scena

Gurmyžskaja, Vosmibratovas ir Piotras

GURMYŽSKAJA. Sėskis, Ivanai Petrovičiau!

VOSMIBRATOVAS (*sėda*). Piotrai, sėskis.

Piotras sėda

Teikėtės kviesti, poniai?

GURMYŽSKAJA. Taip, tu man esi labai reikalingas.
Ar atnešei pinigų?

VOSMIBRATOVAS. Ne, poniam, reikia prisipažinti, su savimi nepasiėmiau. Jeigu reikia, tai įsakykite, o aš rytoj pat atnešiu.

GURMYŽSKAJA. Malonėk. Degtinėlės nenori?

VOSMIBRATOVAS. Atleiskite! Mat kad netinkamu laiku... juk vis dėlto žmonės.

GURMYŽSKAJA. Tu jau visus atnešk, kaip mūsų buvo susitarta.

VOSMIBRATOVAS. Klausau.

GURMYŽSKAJA. Aš nepamenu, rodosi...

VOSMIBRATOVAS. Na, jau teikėtės nesirūpinti.

GURMYŽSKAJA. Rodosi, pusantro tūkstančio. (*Ieškodama dėžutėlės*) Kurgi raštelis? Nejaugi aš jį būčiau išmetusi? Niekaip nerandu.

VOSMIBRATOVAS. Gerai, poniam, paieškokite.

GURMYŽSKAJA. Tačiau, šiaip ar taip, man tų pinigų mažai. Ar nepirktum iš manęs dar dalį miško?

VOSMIBRATOVAS. Kad taip jūs jį visą parduotumėt. Kam jums jį laikyti?.. Juk su mišku, poniam, tikėkite, tik vienas vargas: valstiečiai vagia — tampus su jais po teismus. Arti miestas — kiekvienas bėglys, kiekvienas valkata prieglobstį turi, na, ir tarnams, ir moteriškai lyčiai... Moterims tarytum reikia pagrybauti arba pa-uogauti, o išeina visai priešingai.

GURMYŽSKAJA. Ne, aš viso dabar neparduosiu; koks gi dvaras be miško! Negražu. Galbūt laikui bėgant... o tu dabar nupirk tą dalį, kuri arčiau miesto.

VOSMIBRATOVAS. Norint aš dabar ir nepiniginas, bet kodėl nenupirkti, jeigu prieinamai parduosite. O man, prisipažinsiu, rūpi kita jūsų prekė.

GURMYŽSKAJA. Nesuprantu.

VOSMIBRATOVAS. Giminaitę turite, merginą, neturtingą...

GURMYŽSKAJA. Tai kas?

VOSMIBRATOVAS. Matė ją kažkur ar čia sutiko mano berniokas.

Piotras atsistoja

GURMYŽSKAJA. Ar jis?

VOSMIBRATOVAS. Na taip, Piotras. Bernas tiesiog avis, jums pasakysiu. Dėl savo kvailumo ir silpnavališkumo ėmė ir išžiūrėjo. Na, žinoma, mudu abu su juo ne kiek verti, bet jeigut dievas duotų, kad viskas į gera išeitų, duotumėt jam už kokius keturis tūkstančius miško įkurtuvėms, tai mums ir pakaktų. Jis ir įsitvirtintų iš jūsų lengvos rankelės ir gyventi pradėtų.

GURMYŽSKAJA. Aš jums labai dėkinga; bet, mano mieli, atleiskite! Ji jau turi sužadėtinį, jis mano namuose gyvena. Galbūt mieste apie tai ir niekus kalba, bet, žinokite, kad tai sužadėtinis.

VOSMIBRATOVAS (*Piotrui*). Ar girdi? O tu lendi! Tik tėvą statai kvailon padėtin. Palauk tu man!

GURMYŽSKAJA. Nepagalvokite, kad aš jums bjauriuosi. Tavo sūnus jai tiesiog pavydėtina proga. Jeigu dabar jos sužadėtinis bajoras, tai tik iš ypatingos malonės, o jinai jo visai neverta.

VOSMIBRATOVAS. Suprantame.

GURMYŽSKAJA. Šis reikalas nuspręstas, ir mes baigsimė dėl jo kalbas. Pakalbėsime apie mišką. Pirk, Ivanai Petrovičiau!

VOSMIBRATOVAS. Nepinigin gas šiuo metu, nepinigin gas.

GURMYŽSKAJA. Negali būti.

VOSMIBRATOVAS. Jeigut per brangiai neprašytumėt, tai gal ir būtų galima.

GURMYŽSKAJA. O kiek duotum už jį?

VOSMIBRATOVAS (*pagalvojęs*). Ar nepakaktų kokio penketo šimtukų?

GURMYŽSKAJA. Ką tu, ką tu? Už aną pusantro tūkstančio, o už šitą tik penkis šimtus; juk šitas didesnis ir geresnis.

VOSMIBRATOVAS. Taip, taip. Atleiskite! Aš kažkaip nejučiom, nepagalvojęs; bet kad neturiu ir noro su tuo reikalu šiuo metu terliotis. Kokia gi tat jūsų kaina?

GURMYŽSKAJA. Na, mažiausiai, du tūkstančiai. Tiek man jau davė.

VOSMIBRATOVAS. Tuomet mano patarimas: atiduokite.

GURMYŽSKAJA. Bet aš nenorėjau tavęs skriausti!

VOSMIBRATOVAS. Už šitai labai dėkui; tik štai ką pasakysiu: tokiu atveju ir vargti neapsimoka.

GURŽMYSKAJA. Ivanai Petrovičiau, gėdytumeis! Aš juk našlaitė. Mano reikalai painūs. Našlaitę skriausti nuodėmė. Tu nepamiršk dievo!

VOSMIBRATOVAS. Jeigut jau dievą pamiršim, kūrėją mūsų gailestingąjį, tai kur tokiu atveju mums, poniai, bedingi. Taigi dėl to ir mums negalima be dievo, be vieningintelio, taip sakant, mūsų prieglobsčio.

GURMYŽSKAJA. Na, matai. Tu pats pagalvok, juk man pinigai reikalingi geram darbui. Mergaitė subrendusi, proto didelio neturi; norėčiau, kol tebesu gyva, sutvarkyti jos reikalus. Na, o kas laukia, jei mergaitė liktų be mano priežiūros; žinai, kokie dabar žmonės! Pats esi tėvas ir gali suprasti; turi taip pat dukterį; ar malonu tau būtų...

VOSMIBRATOVAS. Jeigut ji, palaidūnė...

GURMYŽSKAJA. Ivanai Petrovičiau, kas per žodžiai! Tu žinai, aš nemėgstu. Na, tai klausyk! Tik kaip tau penkis šimtus rublių nuleidžiu ir atiduodu už pusantro tūkstančio.

VOSMIBRATOVAS. Nebus jokio pelno.

GURMYŽSKAJA. Na, jau nenoriu ir kalbėti. O tau gėda, tikra gėda.

VOSMIBRATOVAS. Brangoka, bet jau tebūnie. (*Nu-mojęs ranka*) Tai tik dėl to, kad ir anksčiau buvau iš jūsų pirkęs.

GURMYŽSKAJA. Bet man pinigai jau rytoj reikalingi.

VOSMIBRATOVAS. Dar tebemiegosite, kai atnešiu. O jūs iš savo pusės malonėkite parašyti raštelį, kad rytoj jau nebereikėtų rūpintis, jog už parduotą iškirsti mišką tarp tokių ribų pinigų pilnai gavote.

GURMYŽSKAJA. Vadinasi, tu atneši lygiai tris tūkstančius.

VOSMIBRATOVAS. Kas pridera, tą ir atnešiu. Anks-tesnės skolos raštelį jūs turite, o dėl šitų — jūsų valia, dėl manęs nors ir atsisakykite. Mano žodžiu netikite, kiekvienam mažmožiui raštelius ir parašus imate. Kokios čia jums dar abejonės? Aš žmogus neraštingas, kitą kartą

ir pats nežinau, kas raštelyje parašyta. Bernioką tiesiog prikamavau, vis su savim pasirašinėti vedžiojuosi. Prašom atleisti.

GURMYŽSKAJA. Sudie!

Vosmibratovas ir Piotras išeina. Įeina Karpas

VII scena

Gurmyžskaja, Karpas, vėliau Aksiuša ir Ulita

KARPAS. Ponia, jūs teikėtės kviesti panelę, ji laukia.
GURMYŽSKAJA. Pašauk!

Karpas išeina

Sukta ir įžūli mergaitė! Niekuomet ji neparodys nei dėkingumo, nei noro įtikti. Vargas man su ja.

Įeina Aksiuša

AKSIUŠA (*nuleidusi akis, patylomis*). Kam aš reikalinga?

GURMYŽSKAJA. Tu, aš manau, žinai, kuriam tikslui aš parsikviečiau čion Aleksejų Sergejičių.

AKSIUŠA. Žinau.

GURMYŽSKAJA. Tu per daug nesipuikuok! Tai dar tik projektas. Iš pradžių pasiduosi jausmui, o paskui, ko gero, pasijusi apsirikusi (*juokdamasi*), ir tik gaila man bus tavęs.

AKSIUŠA. O kodėl aš turiu pasiduoti jausmui?

GURMYŽSKAJA. Ak dieve mano! Argi tai nebūtų tau tiesiog puiki partija? Ji dar klausia! Bet pirma pažiūrėsiu, ar būsi tu verta. Aš ir pati visiems sakau, kad jis tavo sužadėtinis, ir kiti tegul taip kalba; bet aš dar pagalvosiu, girdi — pagalvosiu.

Įeina Ulita

AKSIUŠA. Reikės ir manęs paklausti.

GURMYŽSKAJA. Aš žinau, kada tavęs paklausti; nemokyk manęs. O dabar noriu, kad jį visi laikytų tavo

sužadėtiniu, taip man reikalinga. Bet, saugok dieve, jei tu su juo koketuosi ar šiaip per laisvai elgsies!

AKSIUŠA. Kaip per laisvai? Ką jūs!

GURMYŽSKAJA. Ar tik nesugalvojai užsigauti? Tai jau labai malonu! Žinoki, širdede, kad aš turiu teisę galvoti apie tave, ką tik noriu. Tu mergaitė iš gatvės, tu su vaikėzais rogutėmis važinėjais.

AKSIUŠA. Ne vien tik rogutėmis važinėjaus, šešerių metų aš jau padėdavau motinai dieną naktį dirbti; šventadieniais, tiesa, važinėdavau su vaikėzais rogutėmis. O ką gi, žaislų ir lėlių neturėjau. O nuo dešimtų metų gyvenu jūsų namuose ir turiu nuolat prieš akis pavyzdį...

GURMYŽSKAJA. Blogi palinkimai išsaknija iš mažens. Todėl nepyk, mieloji, jei tave teks griežčiausiai prižiūrėti. (*Juokdamasi*) Nors jis ir tavo sužadėtinis, bet vyruogės dar neišsirpusios.

AKSIUŠA. Sužadėtinis! Kam reikalingas toks sužadėtinis?

GURMYŽSKAJA. Na, šitai ne tau suprasti.

AKSIUŠA. Ir negražus, ir neprotingas.

GURMYŽSKAJA. Nesąmonė! Tu kvaila, o jis protingas, gražus, apsišvietęs. Tik pasakykit, tik pasakykit! Be abejo, tu tyčiomis. Tu gi ne akla! Tik nori mane paerzinti.

AKSIUŠA. O jums kas?

GURMYŽSKAJA. Kaip tat kas? Juk tai mano parinkimas, mano skonis. Jis tau ne pora, aukštuomenės damos juo žavėjosi.

AKSIUŠA. Tai joms garbės nedaro.

GURMYŽSKAJA. Ai, ai! Ir ji drįsta reikšti savo nuomonę! Iš kurgi tu žinai, kas garbė ir kas negarbė?

AKSIUŠA. Aš nors mergaitė iš gatvės ir ne aukštuomenės dama, o tokia brangenybe nesusiviliosiu.

GURMYŽSKAJA. O aš įsakau tau.

AKSIUŠA. Juk aš netekėsiu už jo; tai kam gi ši komedija?

GURMYŽSKAJA. Komedija! Kaip tu drįsti? Na, tegul ir komedija; aš tave maitinu, tave rengiu ir priversiu

vaidinti komediją. Tu neturi teisės žinoti mano sumanymų: man taip reikia — štai ir viskas. Jis sužadėtinis, tu sužadėtinė,— ir turėsi uždaryta tupėti savo kambaryje. Štai tokia mano valia!

AKSIUŠA (*žvilgtelėjusi jai į akis*). O daugiau nieko?
GURMYŽSKAJA. Nieko, eik!

A k s i u š a i š e i n a

Ne, palauk! Buvo ir geresnių už tave, o šoko taip, kaip aš griežiau.

VIII scena

Guržmyskaja ir Ulita

GURMYŽSKAJA. Eik čion!

ULITA. Ko geidi, poniute motute?

GURMYŽSKAJA. Ateik arčiau, sėskis, kur stovi, ir klausykis!

ULITA (*prieina ir sėda ant grindų*). Klausau, poniute motute.

GURMYŽSKAJA. Tu mane pažįsti? Tu žinai, kaip griežtai aš prižiūriu visus namus?

ULITA. Žinau, kaipgi nežinosiu.

GURMYŽSKAJA. Aš Aksiuša netikiu, ji — suкта mergaitė. Ji dažnai susitinka su Aleksejumi Sergejičium, ir aš nenorėčiau, kad jinai su juo laisvai elgtųsi. Mano aki-vaizdoje, žinoma, ji nedrįsta, bet ne visada aš su jais kartu: jie, kai nematau, gali susitikti ir sode, ir kambariuose. Taigi, aš prašau, netgi įsakau tau. . .

ULITA. Suprantu, poniute motute, suprantu. Teikitės rankutę! (*Bučiuoja Guržmyskajai ranką*) Jau kaip aš jus suprantu, tai tiesiog nuostabu. Seniai jau aš paskui juos kaip šešėlis slankioju, žingsnio be manęs nežengia; kur jie, ten ir aš.

GURMYŽSKAJA (*pagalvojusi*). Dėl to tai aš tave ir myliu, kad tu tokia išmani.

ULITA (*karštai*). Išmani, poniute motute, išmani. Vakar visą drabužėlį į skutus suplėšiau, po krūmus šliaužio-

jau, po dilgėles landžiojau, vis klausiaus, ką jie tarpusavy kalbasi.

GURMYŽSKAJA. Drabužius suplėšei? Bėda nedidelė, tu ir toliau negailėk drabužių, aš jų turiu daug; vietoj prastų padovanosiu tau gerus.

ULITA (*paslaptینگai*). Štai ir šioj vietoj jie neseniai susitiko.

GURMYŽSKAJA. Na ir ką?

ULITA. Vis tasai kvailys Karpas kliudė; bet vis dėlto kai ką buvo galima pastebėti.

GURMYŽSKAJA. Na ir ką tu pastebėjai?

ULITA. Jinai tai jau labai jam lipšni, o jis jai lyg kad taip... (*daro ranka gestą*) leido suprasti, kad aš, girdi, nenoriu.

GURMYŽSKAJA. Taip? Ar tu nesuklydai? (*Žiūri jai į akis*)

ULITA. Ir lyg netgi taip... (*Daro ranka gestą*)

GURMYŽSKAJA. Na!

ULITA. Ir lyg kad... taip galima pastebėti, jog jam ne visai... kad jau labai...

GURMYŽSKAJA. Tu man, rodosi, meluoja.

ULITA. Ne, poniute motute, jau mano akys tiems dalykams labai pastabios... Ir lyg kad jo mintyse slepiasi kas kita...

GURMYŽSKAJA. Na, jau kas jo mintyse, tai tu negali žinoti. Jau per toli, atrodo, nuvažiavai.

ULITA. Betgi aš taip stengiaus...

GURMYŽSKAJA. Kad ir kaip stengtumeis, o svetimoje galvoje tu nebuvai, vadinasi, ir tuščiomis liežuviu malti nėra ko.

Tyla

Ulita, mudvi vienmetės...

ULITA. Poniute motute, aš senesnė.

GURMYŽSKAJA. To man nereikia, tu čia veltui... Ir aš žinau, ir tu žinai, jog mes vienmetės.

ULITA. Iš tikrųjų, poniute motute, man vis rodosi... Bet kam mums skaičiuoti: abi mudvi našlaitės, abi našlės nepaguodžiamos...

GURMYŽSKAJA. Na, tu ne tokia jau nepaguodžiama. Atmeni, kas tau buvo? Jau aš ir gražiuoju, ir piktuoju, niekas negelbėjo.

ULITA. Taip, buvo, motute, tikrai taip buvo; bet jau seniai praėjo. O štai pastaruosius šešerius metus tai, kaip ir jūs, vis taip pat ramiai...

GURMYŽSKAJA. Taip, dabar aš nepastebiu...

ULITA. Geriau — teprasmengul

GURMYŽSKAJA. Klausyk, Ulita! Pasakyk man, bet tik kalbėk atvirai... kai pasitaiko tau pamatyti gražų vaiką... ar tu nieko nejauti ir ar neateina tau į galvą, kad šit malonu būtų pamilti...

ULITA. Ką jūs! Senei? Pamiršau, poniute motute, jau viską pamiršau.

GURMYŽSKAJA. Kokia tu čia senė! Ne, tu tikrai sakyk!

ULITA. Jeigu jau įsakote...

GURMYŽSKAJA. Taip, įsakau.

ULITA. Nebent, kai jau svajonė... (*švelniai*) taip kitą kartą užslenka lyg debesėlis.

GURMYŽSKAJA (*susimąsčiusi*). Eik šalin, bjaurybe!

Ulita atsistoja, nueina į šalį ir šnairomis žiūri

(*Atsistoja ir prieina prie lango*). O juk jis nieko sau berniukas! Jis iš karto man padarė malonų išpūdį. Oi, kokia dar jauna mano siela! Man rodosi, aš iki septyniasdešimt metų galėsiu išimylėti... Ir jei ne mano išmintis... Jis manęs nemato... (*Moja ranka*) Ak, gražuolis!... Taip, griežtos gyvenimo taisyklės daug reiškia. (*Atsigręžia ir pamato Ulitą*) O tu dar čia? Na, einame; aš tau vietoj vienos suknelės padovanosiu dvi.

A b i išeina

VEIKĖJAI

AKSIUŠA

PIOTRAS

TERIONKA, Vosmibratovo berniukas

GENADIJUS NESČIASTLIVCEVAS }
 ARKADIJUS SČIASTLIVCEVAS } pėsti keliautojai

Miškas; iš priešingų scenos gilumos pusių atvingiavę du keleliai susibėga priešais avansceną, sudarydami kampą. Kelių susikirtime dažytas stulpas, prie kurio prikaltos dvi kelio kryptį rodančios lentos su užrašais: dešinioji — „Į Kalinovo miestą“, kairioji — „Į Kelmynę, į dvarininkės ponios Gurmyžskajos sodybą“. Prie stulpo neaukštas, platus kelmas, už stulpo, trikampyje tarp kelių, skynime, reti krūmokšniai sulig žmogum. Vakaro žara

I s c e n a

A k s i u š a išeina iš kairės miško pusės ir sėda ant kelmo; P i o t r a s, vėliau b e r n i u k a s išeina iš dešinės miško pusės

PIOTRAS (*garsiai*). Terionka!

Iš miško pasirodo b e r n i u k a s

Įlipk į medį ten, iš krašto, ir, vadinasi, gerai žiūrėk... Tik neužmik, nes kas nors, palaikęs tetervinu, nušaus. Girdi?

BERNIUKAS (*bailiai*). Girdžiu.

PIOTRAS. Kai tik, vadinasi, tėtis, tai tu susyk griūki kūlvirsčiom iš medžio, ir tiesiai čionai. (*Pasuka jį ir nemarkiai suduoda jam per sprandą*) Na, eik.

Berniukas eina

Tik malonėk, brolyti, vikriau!

B e r n i u k a s dingsta miške

AKSIUŠA (*prieidama prie Piotro*). Sveikas, Petia!

PIOTRAS (*bučiuodamas ją*). Sveika; tai kaip reikalai?

AKSIUŠA. Vis tokie pat; net šiek tiek blogesni.

PIOTRAS. O mes taip lyg nugirdom, kad žymiai geresni.

AKSIUŠA. Ką tu išsigalvoji!

PIOTRAS. Už bajoro ištekte? Tai kur kas geriau, o dar galbūt visokiom kalbom kalbėti moka; ir tai jau kur kas puikiau, kad jis trumpus apsiaustus dėvi, ne taip kaip mes.

AKSIUŠA (*užčiaupdama jam burną*). Na, liaukis tu, liaukis! Juk žinai, kad to nebus, tai ko dar priekaištauji?

PIOTRAS. Kaipgi, vadinasi, nebus, jei andai pati tetulė...

AKSIUŠA. Nebijok, nebijok!

PIOTRAS. Tai tu štai stačiai ir pasakyk, kieno tu. Ar tu manoji, ar svetima?

AKSIUŠA. Tavoji, mano mielas, tavoji. Atrodo, kad manęs ir nevers. Čia kažkas kita.

PIOTRAS. Akių dūmimas?

AKSIUŠA. Panašiai.

PIOTRAS. O jau aš andai prisikentėjau. Tėtis apie tave tik žodeliu užsiminė, o jinai taip tiesiog: „Sužadėta“. Ir ar tu tikėsi, kad kol jie kalbėjo, mane lyg verdančiu vandeniu plikino. O paskui tėtis ištisas dvi valandas barė; pailsės ir vėl pradeda. Tu mane, sako, ponios akyse kvailiu pavertei.

AKSIUŠA. Norėtų ji manęs atsikratyti, bet pinigų gaili. Na, o ar tavo tėvas vis dar užsispyręs kraičio?

PIOTRAS. Be trijų tūkstančių nesutinka. „Jeigu, sako, už tave trijų tūkstančių negausiu, tai nevertėjo, sako, tavęs ir šerti. Nors ir su ožka, sako, apvesdinsiu, bet kad tik būtų piniginga.“

AKSIUŠA. Nieko nepadarysi, trijų tūkstančių aš neturiu kur gauti. Tu manęs klausei, kieno aš; o tu pats kieno? Ar manasis?

PIOTRAS. Aš ne tavasis, nėra ko apie mane kalbėti. Aš — katorgininkas amžinai sukaustytomis rankomis ir kojomis.

AKSIUŠA. Ko tu toks nusiminęs, nemeilus?

PIOTRAS. O ko gi man džiaugtis? Aš, po mišką vaikščiodamas, vis į medžius dairausi, kur šaka stipresnė. O ir tau pačiai vargu ar linksmiau kaip man.

AKSIUŠA. Man nei liūdna, nei linksmu, aš jau seniai nei gyva, nei mirusi. O tu užmiršk savo sielvartą nors laikinai, kol aš su tavim!

PIOTRAS. Taip tai taip, bet vis dėlto maža kuo gali džiaugtis.

AKSIUŠA. Ak tu kvailuti! Kaip tau nesidžiaugti, kai tokia mergina tave myli!

PIOTRAS. O kodėl manęs nemylėti? Aš gi nesu koks nekrikštas. Ir kas jums daugiau belieka, jei ne mylėti. Tokia jūsų pareiga.

AKSIUŠA (*supykusi*). Eik šalin, jeigu taip.

PIOTRAS. Nėra ko pykti! Mano galvoje ir taip sumaištis,— trečia diena galvoju, bet smegenys kažkaip blogai veikia: ir šiaip svarstau, ir taip. . .

AKSIUŠA (*vis dar supykusi*). Ir apie ką gi tu galvoji? Apie mane pagalvotum; o reikėtų pagalvoti.

PIOTRAS. Apie tave ir galvoju. Aš turiu du sumanymus. Vienas — neduoti ramybės tėčiui. Šiandien štai jis išbars, o aš ryt vėl tą patį. Rytoj, sakysim, tegul ir pirmuš, o poryt aš vėl tą patį, ir taip ligi tolei, kol jam nubos bartis. Tik kad vis iš eilės, nė vienos dienos nepraleidžiant. Arba jis mane užmuš pliauska, arba padarys, kaip aš noriu; vis bus koks galas.

AKSIUŠA (*pagalvojusi*). O koks antras?

PIOTRAS. O antras sumanymas įdomesnis. Aš turiu apie trejetą šimtų rublių savų pinigų, o jeigu taip savo laimei dar įkiščiau ranką į tėčio stalčių, tai, ko gero, ir atsiras pakankamai.

AKSIUŠA. O kas paskui?

PIOTRAS. O paskui tai jau „nunešk tu mano gėlą“; tuojau mudu į trikinę; „ei, mielieji žirgužėliai!“ Privaziuojame Volgą; tšš. . . tprū! į garlaivį; o žemyn jis bėga greitai, krantu nepavysi. Dienelę Kazanėje, kitą Samaroje, trečią Saratove; pilni visko, ko tik širdis trokšta; perkame, ką tik norime.

AKSIUŠA. O jei pažįstamų sutiksi?

PIOTRAS. Nagi vieną akį užmerkei, štai tau ir vienas — ir nepažins. Aš tris dienas galiu taip pravaikščioti. Papasakosiu tau, kokį turėjau nuotykį. Siuntė mane tėtis į Nižnį su reikalais ir įsakė negaišuoti. O Nižny atsirado draugų ir priviliojo į Lyskovą nuplaukti. Ką daryti? Sužinos namie — blogai. Štai aš svetimą durtinį ant pečių, apsirišau žandą ir plaukiu. O garlaivyje kaip tik tėčio pažįstamas; ir žinai, aš nuo jo nesislepiu; vaikštau sau drąsiai — o jis vis žiūri. Ir štai matau — prieina. „Iš kur, sako, jūs keliaujate?“ — „Iš Myškino“, sakau. O aš ten kaip gyvas nesus buvęs. „Man, sako, kažkaip jūsų veidas matytas.“ — „Niekio nuostabaus“, atsakiau; o pats, žinai, traukiuos. Prieina jis prie manęs ir antrą kartą — ir vėl tą patį, prieina trečią — vis kamantinėja. Aš įširdau. „Man pačiam, sakau, jūsų veidas matytas. Ar nesėdėjome kartu Kazanės kalėjime?“ Ir tai, visai publikai girdint. Nežinojo jis, kur po to ir slėptis nuo manęs, tarytum iš štucerio būčiau jį nudėjęs. Tai bent susitikimas!

AKSIUŠA. O kai išleisime pinigus, kas tuomet?

PIOTRAS. Šito tai dar nesugalvojau. Arba grįžti ir prašyti tėvo pasigailėjimo, arba pasirinkti kur skardį statėsni ir vietą gilesnę, kad vanduo verpetu suktųsi, na, ir žemyn kaip kirviams pasinerti. Reikia dar pagalvoti...

AKSIUŠA. Jau tu, Petia, geriau pamėgink pirmąjį.

PIOTRAS. Vadinasi, įkырėti tėvui?

AKSIUŠA. Taip. Na, o jau tuomet, jeigu... tuomet pagalvosime. Tu įsigauk rytoj pas mus į sodą, tik kiek vėliau, mūsiškiai anksti gula.

PIOTRAS. Gerai.

Įbėga berniukas

Na, ką?

EERNIUKAS. Tėtis. (*Greitai nubėga*)

PIOTRAS (*skubėdamas*). Vadinasi, baigta. Dumkim, kiek kojos neša! Sudiel!

Bučiuojasi ir išsiskiria

II scena

Dešinėje pusėje, scenos gilumoje, pasirodo Nesčiasťlivcevas. Jam apie trisdešimt penkerius metus, tačiau atrodo daug senesnis, brunetas, ilgais ūsais, aštrių, gilių ir labai judrių veido bruožų — neramaus ir nesaikingo gyvenimo žymės. Apsivilkęs ilgu ir plačiu drobinu apsiaustu; ant galvos pilka, gerokai padėvėta, plačiais kraštais skrybėlė; avi dideliais rusiškais batais; rankoje stora, gumbuota lazda; už nugaros nedidelis, panašus į kuprinę, diržais perjuostas lagaminėlis. Matyti, išvargęs: dažnai sustoja, dūsauja ir niūriai, iš padilbų žvilgčioja. Tuo pat metu iš kitos pusės pasirodo Sčiasťlivcevas; jam per keturiasdešimt metų; jo veidas tarytum nurausvintas dažais, plaukai panašūs į nutrintą kailį; espanjolė ir ūsai reti, rusvai peleninės spalvos; akys gyvos, tuo pačiu metu rodančios pašaipą ir baimę. Jis trumpu švarkeliu, žydrų kaklaryšiu, trumpom, aptemptom kelnėm, spalvotais trumpaauliais batais, ant galvos vaikiška kepurėlė — viskas labai nudėvėta. Už pečių ant lazdos karo labai lengvas liustrino apsiaustėlis ir ryšulys spalvotoje skarelėje. Išvargęs, sunkiai kvėpuoja ir dairosi aplink tarsi linksmai, tarsi liūdnai šypsodamasis. Abu susitinka

NESČIASTLIVCEVAS (*niūriai*). Arkaška!

SČIASTLIVCEVAS. Aš, Genadijau Demjanyčiau. Kaip matai — aš čia.

NESČIASTLIVCEVAS. Iš kur ir į kur?

SČIASTLIVCEVAS. Iš Vologdos į Kerčę, Genadijau Demjanyčiau. O jūs?

NESČIASTLIVCEVAS. Iš Kerčės į Vologdą. Tu pėsčiomis?

SČIASTLIVCEVAS. Taip, savo kojomis, Genadijau Demjanyčiau. (*Pusiau meilikauju, pusiau pašaiptu tonu*) O jūs, Genadijau Demjanyčiau?

NESČIASTLIVCEVAS (*storu bosu*). Karieta. (*Karštai*) Argi nematai? Kam klausyti? Asile!

SČIASTLIVCEVAS (*droviai*). Aš tik taip...

NESČIASTLIVCEVAS. Sėskimės, Arkadijau!

SČIASTLIVCEVAS. Bet ant ko gi?

NESČIASTLIVCEVAS (*rodydamas kelmą*). Aš čia, o tu kur nori. (*Sėda, nusiima lagaminėlį ir deda šalia savęs*) SČIASTLIVCEVAS. Kas čia jūsų per kuprinė?

NESČIASTLIVCEVAS. Labai geras daiktas. Pats, brol, pasisiuvau kelionei. Ir lengva, ir talpu.

SČIASTLIVCEVAS (*sėda ant žemės prie kelmo*). Gera, kas turi ką talpinti. O ką jūs turite?

NESČIASTLIVCEVAS. Gerų drabužių eilutė, brolau, Poltavoje žydas pasiuvo. Tada per Iljos prekymetį, po benefiso, aš daug drabužių įsigijau. Cilindras, brolau, du perukai, geras pistoletas,— iš čerkeso kortomis Piatigorske išlošiau. Spyna, tiesa, pagadinta, bet kai būsiu Tuloje, liepsiu sutaisyti. Gaila, neturiu frako; turėjau ir fraką, bet Kišiniove iškeičiau į Hamleto kostiumą.

SČIASTLIVCEVAS. O kam jums frakas?

NESČIASTLIVCEVAS. Koks dar tu pažiūrėti kvailas, Arkaška! Nagi štai, atvykstu aš į Kostromą, į Jaroslavlį, į Vologdą, į Tverę, įstoju į trupe,— turiu gubernatoriui, policmeisteriui prisistatyti, mieste vizitus daryti? Komikai vizitų nedaro, nes jie juokdariai, o tragikai — juk žmonės, brolau. O kas tavo ryšuly?

SČIASTLIVCEVAS. Biblioteka.

NESČIASTLIVCEVAS. Didelė?

SČIASTLIVCEVAS. Apie trisdešimt pjesių, ir su natomis.

NESČIASTLIVCEVAS (*bosu*). O dramų ar turi?

SČIASTLIVCEVAS. Tik dvi, o šiaip vodeviliai.

NESČIASTLIVCEVAS. Ir kam tu tokį šlamštą nešiojies?

SČIASTLIVCEVAS. Pinigų verta. Turiu dar smulkių butaforinių daiktelių, ordinų. . .

NESČIASTLIVCEVAS. Ir visa tai tu pats nugriebei? . .

SČIASTLIVCEVAS. Ir nuodėme nelaikau, — juk algos neišmoka.

NESČIASTLIVCEVAS. O kur tavo drabužiai?

SČIASTLIVCEVAS. Nagi štai visa, kas ant manęs, o kitokių seniai neturiu.

NESČIASTLIVCEVAS. Na, o kaip tu žiemą?

SČIASTLIVCEVAS. Aš, Genadijau Demjanyčiau, nusi gyvenau. Tolimoj kelionėj iš tikrųjų sunku; bet jau kas

prie ko, o skurdžius prie gudrumo. Kai vežė mane į Archangelską, tai į didelį kilimą įvyniojo. Atveža į stotį — išvynioja, sėdu į vežimą — vėl įvynioja.

NESČIASTLIVCEVAS. Ir buvo šilta?

SČIASTLIVCEVAS. Nieko, nuvažiauvau; o buvo gero-
kai per trisdešimt laipsnių. Žiemos kelias Dvina, tarp
krantų kiaurapūtis; vėjas iš šiaurės, tiesiog priešais. Tai
jūs į Vologdą? Ten gi dabar ir trupės nėra.

NESČIASTLIVCEVAS. O tu į Kerčę? Ir Kerčėje taip
pat, brolau, trupės nėra.

SČIASTLIVCEVAS. Ką gi daryti, Genadijau Demja-
nyčiau, pasieksiu Stavropolį arba Tiflisą, o iš ten jau ne
per toli.

NESČIASTLIVCEVAS. Mudu paskutinį kartą Kremen-
čiuge matėmės?

SČIASTLIVCEVAS. Kremenčiuge.

NESČIASTLIVCEVAS. Tu tuomet meilužius vaidinai;
o ką, brolau, vėliau veikei?

SČIASTLIVCEVAS. Vėliau aš tapau komiku. Bet jau
per daug jų priviso, ir daugiausia mokytieji užplūdo: val-
dininkai, karininkai, iš universitetų — vis į sceną lenda.
Gyventi nebegalima. Iš komiko sufleriu tapau. Ar lengva
tai kilnios sielos žmogui, Genadijau Demjanyčiau? Suf-
leriu?

NESČIASTLIVCEVAS (*atsidusęs*). Visi mes ten atsi-
dursime, brol Arkadijau.

SČIASTLIVCEVAS. Vieną kelelį turėjome, Genadijau
Demjanyčiau, ir iš jo stumia.

NESČIASTLIVCEVAS. O tai dėl to, kad darbas pa-
prastas; pokštus krėsti nedidelė gudrybė. O pabūk tragi-
ku! Štai tokių ir nėra.

SČIASTLIVCEVAS. O juk gerai vaidinti tie mokytieji
neįstengia, Genadijau Demjanyčiau.

NESČIASTLIVCEVAS. Neįstengia. Kokia ten vaidyba!
Pelai!

SČIASTLIVCEVAS. Nuobodulys.

NESČIASTLIVCEVAS. Nuobodulys, brolau. O kaip
pjeses stato, kad ir sostinėse. Aš pats mačiau: meilužis
tenoras, rezonierius tenoras ir komikas tenoras. (*Bosu*)

Taip ir nėra pjesėje pagrindo. Ir žiūrėti nenorėjau, išėjau. O kam tu šią espanjolę želdini?

SČIASTLIVCEVAS. Na, o kas?

NESČIASTLIVCEVAS. Blogai. Rusas tu ar ne? Kaip šlykštu! Negaliu pakešti. Nusiskusk visai arba jau barzdą užsiželdink.

SČIASTLIVCEVAS. Aš mėginau barzdą, bet neišeina.

NESČIASTLIVCEVAS. Kaip tai? Ko gi meluoji?

SČIASTLIVCEVAS. Nagi vietoj plaukų plunksnos auga, Genadijau Demjanyčiau.

NESČIASTLIVCEVAS. Hm! Plunksnos! Pasakok čia! Sakau tau, nusiskusk. O tai pakliūsi man supykusiam po ranka. . . su savo espanjole. . . žiūrėk!

SČIASTLIVCEVAS (*droviai*). Nusiskusiu.

NESČIASTLIVCEVAS. O aš, brolau Arkaša, ten, pietuose, visai netekau pusiausvyros.

SČIASTLIVCEVAS. Kodėl gi taip, Genadijau Demjanyčiau?

NESČIASTLIVCEVAS. Charakteris, brolau. Tu pažįsti mane: liūtas aš. Nepakenčiu niekšybių — štai mano nelaimė. Su visais antreprenieriais susipykau. Nepagarbumas, brolau, intrigos; meno nevertina, visi tik grašių garbintojai. Noriu pas jus, šiaurėje, laimę išmėginti.

SČIASTLIVCEVAS. Bet kad ir pas mus tas pat; ir pas mus nepritapsite, Genadijau Demjanyčiau. Aš juk taip pat nepritapau.

NESČIASTLIVCEVAS. Tu. . . taip pat! . . . Lygini save su manimi.

SČIASTLIVCEVAS (*įsižeidęs*). Mano charakteris dargi geresnis negu jūsų, aš ramesnis.

NESČIASTLIVCEVAS (*piktai*). Ka-q?

SČIASTLIVCEVAS (*pasitraukdamas*). O kaipgi, Genadijau Demjanyčiau? Aš ramus, ramus. . . Aš nieko nemušiau.

NESČIASTLIVCEVAS. Tai tave visi mušė, kas tik nedingėjo. Cha cha cha! Ir visuomet taip: yra žmonių, kurie muša, ir yra žmonių, kuriuos muša. Kas geriau — nežinau: kiekvienas turi savo skonį. O tu drįsti. . .

SČIASTLIVCEVAS (*traukdamasis*). Aš ir nemėginu drįsti — jūs pats pasakėte, kad nepritapote.

NESČIASTLIVCEVAS. Nepritapote?.. O tave iš kurio miesto gubernatorius išvijo? Na, atsakyk?

SČIASTLIVCEVAS. Ką čia sakyti? Maža ką žmonės plepa. Išvijo... O už ką išvijo, kaip išvijo?

NESČIASTLIVCEVAS. Kaip išvijo? Ir tai girdėjau, ir tai žinoma, brole. Tris kartus tave vijo iš miesto: pro vienus miesto vartus išvaro, o tu grįžti pro kitus. Pagaliau gubernatorius neteko kantrybės: šaukite jį, sako, mano atsakomybe, jeigu jis dar grįš.

SČIASTLIVCEVAS. Taip jau ir šaudys? Argi galima šaudyti?

NESČIASTLIVCEVAS. Šaudyti ne šaudė, o keturis varstus kazokai rimbais vijo.

SČIASTLIVCEVAS. Visai ne keturis.

NESČIASTLIVCEVAS. Na, užteks, Arkadijau! Nepykink tu manęs, brole! (*Isakmiai*) Judinkis! (*Atsistoja*)

SČIASTLIVCEVAS. Judinuos, Genadijau Demjanyčiaus. (*Atsistoja*)

NESČIASTLIVCEVAS. Taip, brole Arkadijau, teatras mane sužlugdė; ogi ir gaila dabar. Kaip aš vaidinau! Dieve mano, kaip aš vaidinau!

SČIASTLIVCEVAS (*droviai*). Ar labai gerai?

NESČIASTLIVCEVAS. Jau taip gerai, kad... Bet ką su tavimi kalbėti! Ką tu išmanai! Paskutinį kartą Lebedianėje aš vaidinau Belisariją, pats Nikolajus Chrisanfyčius Rybakovas¹ žiūrėjo. Baigiau aš paskutinę sceną, išeinu į užkulisį, ir Nikolajus Rybakovas čia pat. Uždėjo jis man taip ranką ant peties... (*Stipriu smūgiu užgauna Sčiasťlivcevo petį*)

SČIASTLIVCEVAS (*pritūpdamas nuo smūgio*). Vaje! Genadijau Demjanyčiaus, balandėli, būkite geras, pasigailėkite! Nežudykite! Dievaži, bijau.

NESČIASTLIVCEVAS. Nieko, nieko, brole: aš palengvėle, štai taip... (*Vėl uždėda ant peties ranką*)

SČIASTLIVCEVAS. Dievaži, bijau! Leiskite! Mane jau kartą taip buvo mirtinai užmušę.

¹ Nikolajus Rybakovas (1811—1876) — žymus provincijos teatrų aktorius.

NESČIASTLIVCEVAS (*griebia ir laikydamas jį už sprando*). Kas? Kaip?

SČIASTLIVCEVAS (*susigūžia*). Bičiovkinas. Jis Liapunovą vaidino, o aš Fidlerį. Jau repeticijos metu jis vis taikstėsi. „Aš, sako, Arkaša, tave štai taip pro langą išmesiu: šita ranka už sprando pakelsiu, o šita prilaikysiu,— ir švyst žemyn. Taip, sako, Karatyginas darydavo.“ Jau aš maldavau jį, maldavau net ant kelių atsiklaupęs. „Dėduliuk, sakau, nežudykite manęs.“—„Nebijok, sako, Arkaša, nebijok.“ Atėjo spektaklis, prasideda mūsų scena, publika jį sveikina; žiūriu — jo lūpos ir žandai dreba, akys pasruvo kraujais. „Patieskite, sako, tam kvailiui ką nors prie lango, kad aš tikrai jo neužmuščiau.“ Na, matau, ateina man galas. Kaip aš savo vaidmenį pramurmėjau — neatmenu; prieina jis prie manęs, į žmogų nepanašus, tikras žvėris; paėmė mane kaire ranka už sprando, pakėlė aukštyrą, o dešine kad užsimos, kad tvos kumščiu man į pakaušį... Akys aptemo, Genadijau Demjanyčiau; kokius tris sieksnius lėkiau nuo lango, moterų apsirengiamojo kambario duris išmušiau. Gera tragikams! Jį trisdešimt kartų už tą sceną iškvietė; publika vos teatre nesugriovė, o aš galėjau visą gyvenimą luošas palikti,— gerai, kad dievas bent kiek buvo gailestingas... Leiskite, Genadijau Demjanyčiau!

NESČIASTLIVCEVAS (*tebelaikydamas jį už sprando*). Tai bent efektinga! Tik reikia gerai įsidėmėti. (*Pagalvojęs*) Palauk! Kaip tu pasakojai? Aš pamėginsiu.

SČIASTLIVCEVAS (*atsiklaupęs ant kelių*). Genadijau Demjanyčiau, brangusis!..

NESČIASTLIVCEVAS (*paleisdamas jį*). Na, tiek to, eik sau! Kitą kartą... Vadinasi, padėjo jis man ranką ant peties. „Tu, sako... ir aš, sako... mirsime, sako“... (*Užsidengia rankomis veidą ir verkia. Šluostydamasis ašaras*) Malonu. (*Visiškai abejingai*) O tabako ar turi?

SČIASTLIVCEVAS. Kokio tabako, meldžiamasis? Nė krislelio.

NESČIASTLIVCEVAS. Kaipgi tu, rengdamasis į kelionę, nepasirūpinai tabako? Kvailys.

SČIASTLIVCEVAS. Bet juk ir jūs neturite?

NESČIASTLIVCEVAS. „Jūs neturite.“ Ir tu drįsti man tai sakyti? Aš tokio turėjau, kokio tu dar nesi matęs; odesiško, pirmos rūšies, Kriono gamybos, bet dabar baigiau.

SČIASTLIVCEVAS. Ir aš savo baigiau.

NESČIASTLIVCEVAS. O pinigų tu daug turi?

SČIASTLIVCEVAS. Aš kaip gyvas jų daug neturėjau, o dabar nè sudilusios kapeikos prie savęs.

NESČIASTLIVCEVAS. Kaipgi tu drįsti keliauti be pinigų? Be tabako ir be pinigų. Keistuolis!

SČIASTLIVCEVAS. Dar geriau, neapiplėš. Bet lyg ne vis tiek pat be pinigų — vietoje sėdėti, ar kelionėn leistis?

NESČIASTLIVCEVAS. Na, sakykime, iki Voronežo tu su maldininkais nueisi, elgetaudamas prasimaitinsi, o toliau kaip? Dono kazokų žemėje? Tenai ne tik už dyką, bet ir už pinigus nepapenės rūkoriaus. Krikščionio išvaizdos neturi, o tu per stancias nori keliauti: juk kazokės tave velniu palaikys — ims vaikus gąsdinti.

SČIASTLIVCEVAS. Ar negalite jūs man, Genadijau Demjanyčiau, paskolinti? . . Reikia sakyti tiesą, kad dabar širdį tik tragikai dar tebeturi. Štai amžiną atilsį Kornelijus¹, būdavo, niekuomet draugo neatstums, paskutiniu kąsniu pasidalins. Visiems tragikams vertėtų iš jo imti pavyzdį.

NESČIASTLIVCEVAS. Na, tu man to nedrįsk kalbėti! Ir aš plačios širdies žmogus; bet pinigų tau neduosiu, nes, ko gero, ir pačiam neužteks. O pagailėti tavęs, brolau Arkaška, aš pagailėsiu. Ar neturi čia kur netoliese giminių ar pažįstamų?

SČIASTLIVCEVAS. Ne; bet jeigu ir būtų, jie gi pinigų neduos.

NESČIASTLIVCEVAS. Ne apie pinigus kalbu! O gera būtų pailsėti iš kelionės, naminių pyragų, žinai, antpilėlio paragauti. Kaipgi čia tu, brolau, neturi nei giminių, nei pažįstamų. Kas gi tu per žmogus?

SČIASTLIVCEVAS. Bet juk ir jūs taip pat neturite.

¹ Kornelijus Poltavcevas (1823—1865) — tragikas, Mažojo teatro aktorius, daug gastroliavęs provincijoje.

NESČIASTLIVCEVAS. Aš tai turiu, bet norėjau pro šalį praeiti, išdidus mat aš labai. Betgi teks, matyt, užsukti.

SČIASTLIVCEVAS. Bet ir pas gimines taip pat nedidelis mums džiaugsmas, Genadijau Demjanyčiaus. Mes — žmonės, mėgstantys laisvę, paūžti, mums karčema brangesnė už viską. Aš pas gimines esu gyvenęs, žinau. Turiu dėdę krautuvininką apskrities mieste, už kokių penkių šimtų varstų nuo čia; paviešėjau aš pas jį, ir jei nebūčiau bėgęs, tai...

NESČIASTLIVCEVAS. Kas gi?

SČIASTLIVCEVAS. Būtų buvę blogai. Štai jums ir pasakosiu. Valkiojau aš be darbo apie tris mėnesius, nusibodo; aplankysiu, manau, dėdę. Na, ir nukeliavau. Ilgai manęs į namus neįsileido, tai vienas, tai kitas į priebutį vis išeidavo. Pagaliau pasirodė pats. „Tau, sako, ko čia reikia?“—„Noriu, sakau, aplankyti jus, dėde.“—„Vadinasi, tu savo menus metei?“—„Mečiau, sakau.“—„Na ką gi, sako, štai tau kamarėlė; pagyvenk, tik pirma pirtyje išsimaudyk.“ Ir pradėjau aš pas juos gyventi. Keliasi ketvirtą valandą, pietauja dešimtą, gulti eina aštuntą; per pietus ir vakarienę gerk degtinės kiek telpa, o po pietų pramik. Ir visi namuose, Genadijau Demjanyčiaus, tyli turtum išmirę. Dėdė rytą išeina į krautuvę, o teta visą dieną geria arbatą ir dūsauja. Pasižiūri į mane, aiktelia ir sako: „Nelaimingas tu žmogus, pražudęs savo sielą!“ Tiek tarp mūsų ir būdavo kalbos. „Ar ne laikas tau, savo sielos žudytojau, vakarieniauti; eitum jau gulti.“

NESČIASTLIVCEVAS. Tai ko dar tau geresnio reikėjo?

SČIASTLIVCEVAS. Ir tikrai, aš pasitaisiau, net stotėti pradėjau, bet staiga kartą per pietus dingteli man mintis: ar nepasikarti? Aš, žinote, purtau galvą, kad atsikratytčiau, bet kiek palaukus vėl toji pati mintis, vakare vėl. Ne, matau, jau nebegeirai, naktį ir pabėgau pro langą. Štai kaip būna tokiems kaip mes pas gimines.

NESČIASTLIVCEVAS. Aš ir pats, brolau, neužsukčiau, bet, prisipažinsiu tau, pavargau, o iki Rybinsko dar

apie savaitę kelionės; ar ten gausiu darbo, nežinia. Štai jei mums pavyktų surasti jauną, gražią dramos aktorę...

ŠČIASTLIVCEVAS. Tuomet ir rūpintis nebūtų ko, mes patys... kitus parinkti būtų lengva. Mes tokią trupę sudarytume... aš kasininku...

NESČIASTLIVCEVAS. Maža ko ir trūksta, tik aktorės nėra.

ŠČIASTLIVCEVAS. Jų gi dabar niekur nėra.

NESČIASTLIVCEVAS. Ar tu supranti, kas tai dramos aktorė? Ar tu žinai, Arkaska, kokia man aktorė reikalinga? Širdis man, brolau, reikalinga, gyvybė, ugnis.

ŠČIASTLIVCEVAS. Na, jau ugnis, Genadijau Demjanyčiau,— dieną su žiburiu tokios nesurasi.

NESČIASTLIVCEVAS. Tu nedrįsk man juokauti, kai aš rimtai kalbu. Jums, vodevilių aktoriams, tik juokai galvoje, o jausmo nėra už grašį. Šoka moteris iš meilės stačia galva į vandens gelmes — štai aktorė! Bet taip, kad aš pats matyčiau, kitaip nepatikėsiu. Ištrauksiu iš vandens, tuomet patikėsiu. Na, rodos, jau metas eiti.

ŠČIASTLIVCEVAS. Kur?

NESČIASTLIVCEVAS. Ne tavo reikalas. Penkiolika metų, brol, nebuvau; o juk aš kone gimęs čia. Vaikystės metai, nekalti žaidimai, karvelidės, žinai, viskas dar tebėra atminty. (*Nuleidžia galvą*) Ir kodėl gi ji turi manęs nepriimti? Ji jau senutė; ir, kukliausiai, moteriškai skaičiuojant, jai seniai per penkiasdešimt metų. Aš jos nepamiršau, dažnai siųsdavau, brol, jai dovanų. Iš Karasubazaro pasiunčiau jai totoriškas kurpaites, iš Irkutsko — šaldytos lašišos, brangakmenių — iš Tifliso, arbatos plytelių, brolau, iš Irbito, rūkytos žuvies nugarinės — iš Novočerkasko, malachitinį rožančių — iš Jekaterinburgo, — visko ir neprisiminsi. Žinoma, padoriau mudviem būtų prie durų privažiuoti karieta; tarnai pasitinka... O dabar pėsti, apskurę. (*Šluostosi ašaras*) Išdidus aš, Arkadijau, išdidus. (*Užsideda lagaminą*) Einame, ir tau bus kampas.

ŠČIASTLIVCEVAS. Kurgi, Genadijau Demjanyčiau?

NESČIASTLIVCEVAS. Kur? (*Rodo į stulpą*) Skaityk!

ŠČIASTLIVCEVAS (*skaito*). „Į Kelmynę, į dvarininkės ponios Gurmyžskajos sodybą.“

NESČIASTLIVCEVAS. Nelaimingas likimas ten mane veda. Duok ranką, drauge.

A b u pamažu nueina

TREČIASIS VEIKSMAS

VEIKĖJAI

GURMYŽSKAJA
BULANOVAS
NESČIASTLIVCEVAS
SČIASTLIVCEVAS
VOSMIBRATOVAS
PIOTRAS
KARPAS

Senas, tankus sodas; kairėje pusėje neaukšta, gėlėmis apstatyta dvaro rūmų terasa; iš terasos trijų ar keturių pakopų laiptai

I s c e n a

Gurmyžskaja terasoje, Bulanovas sode

BULANOVAS (*pamatęs Gurmyžskają, padeda jai nu-
lipti nuo terasos ir bučiuoja jos ranką*). Labas rytas, Rai-
sa Pavlovna!

GURMYŽSKAJA. Sveikas, mano mielas!

BULANOVAS (*susirūpinęs*). Kaip jūsų sveikatėlė?

GURMYŽSKAJA. Ačiū, mano brangusis. Aš sveika ir, nors naktį blogai miegojau, šiandien kažkaip ypatingai gerai jaučiuosi. Tik kažkoks nerimas, ir vis tokie nema-
lonūs sapnai. Tu tiki sapnais?

BULANOVAS. Kaipgi netikėti? Jei būčiau daugiau pasimokęs, gal ir netikėčiau. (*Piktai šypsodamasis*) O štai mokslų nebaigiau, bet ir išsidraikęs nevaikščioju, ir kas dieną prausiuos, ir sapnais tikiu.

GURMYŽSKAJA. Yra sapnų, kurie visą dieną neišeina iš galvos.

BULANOVAS. Ką gi jūs, Raisa Pavlovna, teikėtės sapnuoti?

GURMYŽSKAJA. Na, sakykime, kad visko aš tau nepasakosiu.

BULANOVAS. Atleiskite!

GURMYŽSKAJA. Ir atleisti nėra ko. Kitą sapną aš tau papasakočiau, o šito ne.

BULANOVAS. Kodėl gi?

GURMYŽSKAJA. Todėl, kad pasakoti sapnus kartais yra tas pat, ką ir pasakoti slaptas savo mintis ar norus; o tai ne visada patogu: aš gi moteris, o tu—vyras.

BULANOVAS. Tai kas, kad vyras?

GURMYŽSKAJA. Tai jau tokia nekaltybė kaip reta kur. Na, aš tave sapnavau.

BULANOVAS. Mane? Tai man labai malonu.

GURMYŽSKAJA. Argi?

BULANOVAS. Vadinas, jūs prieš eidama miegoti apie mane galvojote.

GURMYŽSKAJA. Sakykite tik, meldžiamasis! Ir tu labai tuo patenkintas?

BULANOVAS. Kaipgi nebūsiu patenkintas? Aš vis bijau, kad jūs dėl ko nors ant manęs supyksite ir pavarysite pas mamytę.

GURMYŽSKAJA. Ak, kaip tai juokinga! Už ką gi aš turiu ant tavęs supykti? Vargšeli, tu manęs bijai?

BULANOVAS. Kaipgi nebijoti? Kalba, kad jūs labai griežta.

GURMYŽSKAJA. Gerai, kad taip kalba. Bet tau, mano mielas, aš griežta nebūsiu: labai jau būtų bloga, jeigu tau tektų manęs bijoti.

BULANOVAS. Tai gerai. Štai jei aš žinočiau...

GURMYŽSKAJA. Ką?

BULANOVAS. Kaip jums įtikti.

GURMYŽSKAJA. Atspėk.

BULANOVAS. Argi lengva atspėti? Tokių dalykų mano galva neišneša.

GURMYŽSKAJA. Tai kam gi tavo galva?

BULANOVAS. Viskam, ką man įsakys; štai kad ir dvarui valdyti, muzikams. Jeigu būtų baudžiauninkų, geresnio valdytojo nerastumėte; nesvarbu, kad aš jaunas.

GURMYŽSKAJA. Ak, tas sapnas! Neišeina iš galvos, ir tiek.

BULANOVAS. Dėl ko gi jis jums taip kelia nerimo?

GURMYŽSKAJA. Gan sunku paaiškinti; bet su tavim aš galiu kalbėti atvirai, nes matau, kad tu man atsidavęs. Taigi matai: aš turiu sūnėną.

BULANOVAS. Žinau. Jūs labai jį mylite ir dažnai apie jį kalbate.

GURMYŽSKAJA. Mano mielas, kartais žmogus kalba viena, o galvoja visai kita. Kam aš turiu kiekvienam atverti savo jausmus! Pagal giminystę privalau jį mylėti, tad ir sakau, kad myliu.

BULANOVAS. O iš tikrųjų nemylite?

GURMYŽSKAJA. Nepasakyčiau, kad nemyliu, o... kaip tau pasakius... jis dabar nereikalingas. Aš dabar taip rami, apgalvojusi, kaip sutvarkyti savo palikimą, o staiga jis ims ir atsiras. Kaip jį atstums? Reikės ir jam skirti kokią dalį, ir aš turėsiu atimti iš to, kurį myliu...

BULANOVAS. Tai jūs neskirkite.

GURMYŽSKAJA. Negalima. Kaip aš jį atstumsiu, jeigu jis mane gerbia ir gerai elgiasi. Ir aš pati čia tokią apie save sudariau nuomonę, jog atstumti giminaičio negaliu. Na, o jeigu jis atvažiuos be jokių išteklių? Teks jį išlaikyti; o gal panorės ir apsigyventi pas mane. Negaliu gi aš jo išvaryti.

BULANOVAS. Įsakykite man — aš išvarysiu.

GURMYŽSKAJA (*išsigandusi*). Vaje, saugok tave dieve! Būk tu atsargus, būk atsargus! Štai ką aš sapnavau: lyg jis atvažiavo ir tave mano akyse pistoletu nušovė.

BULANOVAS. Mane? Na, tai mes dar pažiūrėsime. Jūs, Raisa Pavlovna, geriau apie jį negalvokite, kitaip nuolat jį sapnuosite.

GURMYŽSKAJA. Ligi šiol jis buvo labai išmintingas, penkiolika metų net akių čia nerodė. Norėčiau aš, labai norėčiau, kad ir dar penkiolika metų taip praeitų.

BULANOVAS. Tai jūs, Raisa Pavlovna, geriau jį visai užmirškite ir apie jį nekalbėkite; kitaip, ko gero, prisisauksite.

GRUMŽYSKAJA. Iš tikrųjų kad neprisišaukčiau.

Įeina Karpas

II scena

Gurmyžskaja, Bulanovas, Karpas

KARPAS. Malonėkite, ponია, arbatos gerti, virdulys paruoštas.

GURMYŽSKAJA. Einame, Aleksis!

KARPAS. Gerbiamoji, šianakt ponas atvažiavo.

GURMYŽSKAJA. Ponas? Koks ponas?

KARPAS. Genadijus Demjanyčius.

GURMYŽSKAJA (*išgąstingai*). Nejaugi? Girdi, Aleksis? (*Karpui*) Kurgi jis?

KARPAS. Aš į pavėsinę palydėjau, ten ir apnakvinau. Jis sakė, kad sustojęs mieste, viešbutyje, visus daiktus ten palikęs, o pas mus atėjęs pėsčias, kaip ir pasi-vaikščiodamas.

GURMYŽSKAJA. Daugiau nieko nesakė?

KARPAS. Nieko. Jis buvo blogai nusiteikęs.

GURMYŽSKAJA. Kaip tai blogai?

KARPAS. Lyg ir išsiblaškęs; reikia manyti, iš kelionės. Reikalavo popieriaus ir rašalo; ilgai vaikščiojo po pavėsinę ir vis galvojo; atsisėdo prie stalo, parašė raštelį ir liepė jums atiduoti. (*Paduoda raštelį*)

GURMYŽSKAJA. Kas čia? Kažkoks eilėraštis. (*Skaito*)

Likime mano, tu žiaurus!

Žiaurus likime mano!

Ak, dabar vien kapas man...

Kas čia, Aleksis? Nesuprantu.

BULANOVAS. Jūs nesuprantate, tai kurgi man?

GURMYŽSKAJA (*Karpui*). Jis miega?

KARPAS. Visai ne. Atsikėlė anksti ir išėjo, turbūt maudytis. Aš jo šiandien nemačiau.

GURMYŽSKAJA. Na, kai ateis, prašyk į svetainę arbatos gerti!

KARPAS. Klausau. (*Išeina*)

GURMYŽSKAJA (*gūžčiodama pečiais*). Štai ir netikėk sapnais. Einame, Aleksis.

A b u nueina

Įeina: Nesčiasťlivcevas, labai gerai apsilaisęs, ant galvos cilindras, ir Ščiasťlivcevas, senuoju kostiumu

III scena

Nesčiasťlivcevas, Ščiasťlivcevas

NESČIASTLIVCEVAS. Na, Arkadijau, mano teta moteris garbinga, griežta; aš nenoriu, brolau, kad ji žinotų, jog aš aktorius, ir, be to, dar provincijos. (*Graso pirštu*) Žiūrėk, neprasitark; aš — Genadijus Demjanyčius Gurmyžskis, atsargos kapitonas ar majoras, kaip jau tau labiau patiks; vienu žodžiu, aš ponas, o tu mano liokajus.

ŠČIASTLIVCEVAS. Kaip liokajus?

NESČIASTLIVCEVAS. Taip, paprastai — liokajus, ir viskas. Negaliu gi aš tavęs vestis į svetainę! Kaip aš tave parodysiu tetai? Ji moteris pamaldi, namuose, brolau, tylą, kuklumą — ir staiga, įsivaizduokite — fizionomija. O liokajum tu, brolau, su savo snukiu kaip tik.

ŠČIASTLIVCEVAS. Ne, jau atleiskite! Tai dar nežinia.

NESČIASTLIVCEVAS. Kas nežinia?

ŠČIASTLIVCEVAS. Kai dėl snukio.

NESČIASTLIVCEVAS. Ne, jau tu, brol Arkadijau, neabejok.

ŠČIASTLIVCEVAS. Bet kaipgi čia dabar?

NESČIASTLIVCEVAS (*rūsčiai*). Štai taip, sakau gi tau! Ko gi dar reikia? Maitins čia tave gerai, o patarnausi tik man vienam.

ŠČIASTLIVCEVAS. Aš, Genadijau Demjanyčiau, išdidus.

NESČIASTLIVCEVAS. Labai čia man svarbu, kad tu išdidus. Pats Martinovas — ne tau su juo lygintis — vaidino liokajus, o tu gėdiniesi! Koks tu, brolau, kvailas!

SČIASTLIVCEVAS. Betgi tai buvo scenoje.

NESČIASTLIVCEVAS. Ir tu, brolau, įsivaizduok, kad esi scenoje.

SČIASTLIVCEVAS. Ne, aš nenoriu. Matai, ką sugalvojo! Kaipgi čia dabar! Aš geriau išeisiu; juk ir aš turiu ambicijos.

NESČIASTLIVCEVAS. Aš žinau, kad turi ambicijos; bet pasą ar turi?

SČIASTLIVCEVAS. O jums kas darbo?

NESČIASTLIVCEVAS. O štai kas: išeik, pamėgink, tai pamatysi. Aš, brolau, tik mirktelsiu, ir eisi etapu į savo gyvenamąją vietą kaip koks vaikštas. Aš gi žinau, tu dvylika metų be paso vaikštai. Vietoje paso tu turi kišenėje Kursko gubernijos laikraščio straipsnį, kur parašyta, kad atvyko toks štai aktorius ir labai blogai vaidino. Šit ir visi tavo dokumentai. Na, ko gi nutilai? Tai šit kaip! O tu padaryk, brolau, tai dėl manęs. Tik pagalvok, kas tavęs prašo! Na, draugiškai, supranti, draugiškai!

SČIASTLIVCEVAS. Jei draugiškai, tai galiu.

NESČIASTLIVCEVAS. Tu nepamanyk, brolau, kad aš šlykščiuosi savo luomu. Bet nepatogu, brolau; tokie namai — tylą, ramybę. O juk mudu beveik velniai, nedaug kuo geresni. Pats žinai: kipšas popui ne draugas. Tik jau tu barnių, peštynių, na, ir svetimo turto pasisaugok, Arkas! Nors tau ir sunku bus, bet pasistenk, brolau, elgtis, kaip pridera padoriam liokajui. Štai pirmiausia nusiimk, brolau, kepurę ir pasitrauk į šalį, kažkas ateina.

Įeina Karpas

IV scena

Nesčiasťlivcevas, Sčiasťlivcevas, Karpas

KARPAS. Sveiki, gerasis ponuli! Kaip teikėtės išsimiegoti?

NESČIASTLIVCEVAS. Nieko, brolau, neblogai snūstėlėjau.

KARPAS. Kas tai, pone, kad taip pasenėjote?

NESČIASTLIVCEVAS. Gyvenimas, brolau...

KARPAS. Suprantu, pone, labai suprantu. Be to, juk tarnyba. . .

NESČIASTLIVCEVAS. Taip, brolau, toji tarnyba. . .

KARPAS. Vėlgi, pone, tie žygiai. . .

NESČIASTLIVCEVAS (*atsidusdamas*). Ak, tie žygiai, žygiai!

KARPAS. Iš vietos į vietą, pone. . .

NESČIASTLIVCEVAS. Taip, brolau, iš vietos į vietą. O jūs kaip čia gyvenate?

KARPAS. Koks mūsų gyvenimas, pone! Gyvename miške, meldžiamės kelmui, ir tai tingėdami. Malonėkite, gerbiamasis, malonėkite! Tetulė pusryčių jūsų laukia.

NESČIASTLIVCEVAS (*priėjęs prie terasos*). Klausyk, Karpai, neužmiršk mano Arkaškos. Pagirdyk jį arbata, brolau!

KARPAS. Klausau, ponuli, būkite ramus.

Nesčiasťlivcevas išeina

SČIASTLIVCEVAS. Ak, kad jį velniai parautų, nuėjo ir paliko su chamu. O šitas jau su šnekomis lenda.

KARPAS. Kuo jūs vardu?

SČIASTLIVCEVAS. Sganarelis.

KARPAS. Tai kas gi jūs būsite? Svetimšalis turbūt?

SČIASTLIVCEVAS. Svetimšalis. O jūs kuo vardu?

KARPAS. Karpas Saveljičius.

SČIASTLIVCEVAS. Negali būti.

KARPAS. Tikrai.

SČIASTLIVCEVAS. Betgi karpas — žuvis.

KARPAS. Tai karpis.

SČIASTLIVCEVAS. Karpis ar karpas — juk vis tiek. Jau geriau jus vadinti Šapalu Saveljičium.

KARPAS. Na kaip galima? Norite arbatos?

SČIASTLIVCEVAS. Ne.

KARPAS. Kaip tai ne?

SČIASTLIVCEVAS. O taip, ne, ir tiek.

KARPAS. Vadinasi, taip visiškai ir nenorite?

SČIASTLIVCEVAS. Visiškai ir nenoriu.

KARPAS. Bet kodėl gi taip?

SČIASTLIVCEVAS. O todėl.

KARPAS. To aš nesuprantu.

SČIASTLIVCEVAS. Labai paprasta. Mat pavalgius geriau būtų...

KARPAS. Savaime aišku, kad geriau būtų... tik kur čia suradus?

SČIASTLIVCEVAS. Pasistenkite, Ešery Saveljičiau!

KARPAS. Ne ešerys, o Karpas. Galgi šeiminkės paprašyti?

SČIASTLIVCEVAS. Paprašykite ir atneškite pas mus į pavėsinę.

KARPAS. Na, dėl jūsų pasistengsiu.

SČIASTLIVCEVAS. Pasistenkite, Ungury Saveljičiau! (*Nusilenkia ir išeina*)

KARPAS. Na ir juokdarys! Iš kur jį ir atvežė, iš bala žino kokios žemės? Tikriausiai iš toli. Tai bent kamardinas. Ir reikia pasakyti — išsilavinimas; o čia kas? Vienas tik žodis: miškas.

Įeina Vosmibratovas ir Piotras

V scena

Karpas, Vosmibratovas, Piotras

KARPAS. O jums ko?

VOSMIBRATOVAS. Įdomu būtų ponią matyti, mielasis.

KARPAS. Laukite savo termino, kada jus pašauks.

PIOTRAS. Keistuolis, juk mudu atėjome su reikalais.

KARPAS. Labai čia mums rūpi jūsų reikalai! Nėgaila, meldžiamieji! Kurgi lendate?

PIOTRAS. O tu vis dėlto nueik pranešti, pamėgink!

KARPAS. Kaip jūs sakote — pranešti, jeigu ji dabar su pulkininku. Sūnėnas jos atvažiavo.

VOSMIBRATOVAS. Pulkininkas?

KARPAS. Aišku, pulkininkas... Penkiolika metų nesimatė.

VOSMIBRATOVAS. Ilgam?

KARPAS. O ko jam ilgam? Visai atvažiavo.

VOSMIBRATOVAS (*pagalvojęs*). Griežtas?

KARPAS. Savaimė aišku, o kaipgi! Ką čia kalbėti! Toks laipsnis. Pats pagalvokite!

VOSMIBRATOVAS (*numojęs ranka*). Na, ma juos! .. O tu vis dėlto savo laiku... (*Išėina*)

Paskui jį P i o t r a s

KARPAS. Pamokykite dar!

Iš namų išeina Nesčiasťlivcevas ir Bulanovas

K a r p a s pasižalina

VI scena

Nesčiasťlivcevas ir Bulanovas

NESČIASTLIVCEVAS. Matai, kokia mano sesutė, bro-lau?

BULANOVAS. Taip.

NESČIASTLIVCEVAS. Veski, bro-lau, veski!

BULANOVAS. Jūs pritariate?

NESČIASTLIVCEVAS. O man kas darbo? Žmonės gimsta, veda, miršta; vadinasi, taip reikia, vadinasi, gerai.

BULANOVAS. Prašau jus mane pamilti.

NESČIASTLIVCEVAS. Kam tau mano meilė? Kokia iš jos tau, bro-lau, nauda?

BULANOVAS. O vis dėlto.

NESČIASTLIVCEVAS. Argi palikimo lauki? Lauk, brolyti, lauk! O tu štai ką: prisigerink tetulei, ji moteris turtinga. Jaunas dar tu; o pagaliau ką gali žinoti, tokie gabumai anksti atsiranda. Ar jau moki?

BULANOVAS (*gėdydamasis*). Moku.

NESČIASTLIVCEVAS. Tai bravo! Kurgi tu to išmokai, toks kūdikis būdamas?

BULANOVAS. Ko?

NESČIASTLIVCEVAS. Prisigerinti, bro-lau, pataikauti, šliaužioti.

BULANOVAS. Vargas išmoko.

NESČIASTLIVCEVAS. Vargas? O kur tu jį matei, tą vargą?

BULANOVAS. Kaip aš nematysiu? Aš labai nelaimingas.

NESČIASTLIVCEVAS. Nesąmonė, netikiu. Tu laimingas. Nelaimingas tas, kurs pataikauti ir šliaužioti nemo-ka. Tai dėl ko tu nelaimingas? Sakyk!

BULANOVAS. Pirmiausia, po tėvelio mirties man palikimo maža teko.

NESČIASTLIVCEVAS. O kiek tau reikia?

BULANOVAS. Nors kokių dviejų trijų tūkstančių dešimtinių žemės arba pinigais apie keturiasdešimt tūkstančių.

NESČIASTLIVCEVAS. Ir tu būtum laimingas? Nedauggi tau, brolau, reikia.

BULANOVAS. Tikrai kad nedaug, o gyventi jau būtų galima padoriai.

NESČIASTLIVCEVAS. Na, palauk, brolau, aš tau daugiau paliksiu.

BULANOVAS. Jūs turbūt tyčiomis?

NESČIASTLIVCEVAS. Štai dar! Giminių aš neturiu, o tu man labai patikai. O dar kokia tavo nelaimė?

BULANOVAS. Moksle nelaimingas... aš net gimnazijos nebaigiau.

NESČIASTLIVCEVAS (*nusiima cilindrą ir lenkiasi*). Jau tu man, brolau, atleisk, padaryk malonę!

BULANOVAS. Už ką gi?

NESČIASTLIVCEVAS. Čia aš tau padėti jokių būdu negaliu. Mielai, bet negaliu.

BULANOVAS. Bet tai nieko, meldžiamasis! To ir nereikia; kad tik būtų pinigų. Mamytė sako, jog mano protas ne toks, ne mokslui.

NESČIASTLIVCEVAS. O koks gi?

BULANOVAS. Praktiškas.

NESČIASTLIVCEVAS. Na, dėkok kūrėjui, kad bent tokio turi. O tai dažnai esti, kad jokio nėra.

BULANOVAS. Ir tai dar nieko. Kad tik daugiau būtų žemės ir suprastum savo reikšmę — dvaro pono reikšmę, o šiaip ir be proto galima gyventi.

NESČIASTLIVCEVAS. Ir geriau taip, ir galvai lengviau. Tai proto tu neturi? Gal nors papirosų turi?

Terasoje pasirodo Gurmyžskaja

BULANOVAS (*juokiasi*). Taip pat neturiu.

NESČIASTLIVCEVAS. Ko gi tu, brolau, juokiesi? Rūkai tu ar ne?

BULANOVAS (*tyliai*). Rūkau, ir papirosų turiu, tik štai Raisa Pavlovna ateina, o jai matant, aš niekuomet sau to neleidžiu.

Į sodą ateina Gurmyžskaja

VII scena

Gurmyžskaja, Nesčiasťlivcevas, Bulanovas, vėliau Karpas

GURMYŽSKAJA. Niekaip būčiau tavęs nepažinusi, taip tu pasikeitai. Dėkui, kad manęs visai nepamiršai; o mes tave prisimindavome kone kiekvieną dieną.

NESČIASTLIVCEVAS. Argi aš galiu jus pamiršti! Jūs nepažįstate mano širdies. Aš neužmiršau jūsų, neužmirštu ir neužmiršiu.

GURMYŽSKAJA. Žinau, mano mielas, ir dėkoju tau už atminimą. Niekuo tu manęs taip nenudžiuginai kaip rožančiumi.

NESČIASTLIVCEVAS. Kai siunčiau tą rožančių, vis galvojau: „Geroji moterie, tu paimsi jį į rankas ir melsis. O, prisimink mane savo šventose maldose!“

GURMYŽSKAJA. Prisimenu, mano mielas, prisimenu. Bet aš iki šiol tavęs dar nepaklausiau. Sprendžiant iš tavo drabužių, tu jau ne karinėje tarnyboje?

NESČIASTLIVCEVAS. Ne! Bloga sveikata, silpnos jėgos, priešas negraso. Tačiau jeigu... o!... kruvini susirėmimai man prie širdies! Tarnauti taikos metu dėl laipsnių, dėl garbės!... Aš ne garbėtroška.

GURMYŽSKAJA. Bet nemanau, kad tu galėtum gyventi be darbo. Turbūt tik pakeitai tarnybą?

NESČIASTLIVCEVAS. Pakeičiau.

GURMYŽSKAJA. Ir esi patenkintas savo padėtimi?

NESČIASTLIVCEVAS. Mano tarnyba, tetule, kaip tik man: aš patenkintas, ir manimi patenkinti.

GURMYŽSKAJA. Tu dabar atostogauji?

NESČIASTLIVCEVAS. Ne, aš tik pravažiuodamas panorau pailsėti.

GURMYŽSKAJA. Labai džiaugiuos, kad tu susipratai mane aplankyti. Ar tau patogu pavėsinėje?

NESČIASTLIVCEVAS. O, nesirūpinkite! Sodas, gamta, žaluma, nuošalumas! Tai rojus mano širdžiai.

Įeina Karpas

KARPAS. Ponia, Vosmibratovas seniai laukia.

GURMYŽSKAJA. Ak taip, aš ir pamiršau, kad liepiaujam ateiti ko anksčiau. Pašauk jį čia!

Karpas išeina

Ar nenori pasivaikščioti po apylinkes? Štai Aleksis bus tau draugas.

NESČIASTLIVCEVAS. Ne, aš einu pasivaikščioti tik naktimis. (*Bulanovui*) Einame, brolau, į pavėsinę!

BULANOVAS. Einame.

Abu nueina. Įeina Vosmibratovas ir Piotras

VIII scena

Gurmyžskaja, Vosmibratovas, Piotras

GURMYŽSKAJA. Atleiski man, aš buvau tave ir pamiršusi.

VOSMIBRATOVAS. Na, nieko. Sūnėnas atvažiavo?

GURMYŽSKAJA. Taip, sūnėnas.

VOSMIBRATOVAS. Tai geras dalykas. Betgi, ponias, neužlaikykite!

GURMYŽSKAJA. Ne, dabar jau aš tavęs neužlaikysiu.

VOSMIBRATOVAS. Taigi neužlaikykite!

GURMYŽSKAJA. Ne, ne, mes tuojau.

VOSMIBRATOVAS. Tai gerai!

Tyla

GURMYŽSKAJA. Ar atnešei?

VOSMIBRATOVAS. Kaipgi, kas pridera, aš neužmirštu.

GURMYŽSKAJA. Na, tai štai mes tuoju.

VOSMIBRATOVAS. Gerai, gerai.

Tyla

GURMYŽSKAJA. Tai kaip, ar daug ten?

VOSMIBRATOVAS. Malonėkite.

GURMYŽSKAJA. Ką?

VOSMIBRATOVAS. Raštelį, mūsų susitarimą.

GURMYŽSKAJA. Kaip čia iš tikrųjų; nežinau, kur aš jį padėjau.

VOSMIBRATOVAS. Paieškokite.

GURMYŽSKAJA. Kurgi jo ieškoti? Iš tiesų nežinau; galbūt aš jį ir pamečiau.

VOSMIBRATOVAS. Kaipgi taip? Juk tokiu būdu jūs galite mane nuskriausti.

GURMYŽSKAJA. Niekus kalbi! Kaip aš tave nuskriausiu?

VOSMIBRATOVAS. O kaip tik patiks, taip ir nuskriausite. Jūs raštelį pametėte, o aną kartą aš taip pat per kvailumą nepamčiau iš jūsų. Jūs pasakysite, kad už dešimt tūkstančių pardavėte; o aš jau ir mišką iškirtau, ir išvežiau, derėtis dabar po laiko.

GURMYŽSKAJA. Na, štai kad nori! Argi tu manęs nepažįsti?

VOSMIBRATOVAS. Aš ir žiūriu į jus su viltimi; todėl kad dabar aš visiškai jūsų rankose.

GURMYŽSKAJA. O pagaliau ko gi tau nepasitikėti, Ivanai Petrovičiau; aš tau kitą raštelį parašiau.

VOSMIBRATOVAS. Parašėte?

GURMYŽSKAJA. Taip, kad visus pinigus aš pilnai esu gavusi.

VOSMIBRATOVAS. Taip. Na, čia kitas dalykas. Labai jums dėkui. Betgi leiskite paties raštelio paprašyti.

GURMYŽSKAJA. Štai jis! (*Paduoda raštelį*) Žiūrėk!

VOSMIBRATOVAS (*paimdamas*). Be akinių aš nelabai, o su akiniais dar blogiau. Na, štai sūnus perskaitys. Skaityk, Piotrai! (*Paduoda raštelį Piotru*)

PIOTRAS (*skaito*). „Už parduotą Kalinovo miesto pirkliui, Ivanui Petrovui Vosmibratovui. . .

VOSMIBRATOVAS. Taip, čia teisingai!

PIOTRAS (*skaito*). . . iškirsti mišką Išdagų ir Lydimų dykynėse. . .

VOSMIBRATOVAS. Tos pačios.

PIOTRAS (*skaito*). . . ir dvi dešimtines Padegėsiuose, visus pinigus pilnai gavau, — Kalinovo apskrities dvarininkė Raisa Gurmyžskaja.

VOSMIBRATOVAS (*ima raštelį*). Labai gerai. (*Išsiima piniginę ir rūpestingai įsideda į ją raštelį*) Teikėtės priimti. (*Išima pinigų ir skaito*) Tūkstantis. . . tūkstantis trys šimtai, penki šimtai, septyni šimtai. . . (*susimąsto ir lyg prisimeną*) aštuoni šimtai. Malonėkite! (*Paduoda Gurmyžskajai*)

GURMYŽSKAJA. Kaipgi tūkstantis aštuoni šimtai? Bet juk man reikia. . .

VOSMIBRATOVAS. Atsiprašau, atleiskite širdingai! Nagi ir atmintis! (*Išima pinigų ir paduoda*) Dar du šimtai rublių! Dabar jau tikrai. Rodosi, taip? Petruška, taip? Ko gi tyli? (*Rūsčiai*) Sakyk, stuobry!

PIOTRAS. Taip!

GURMYŽSKAJA. Ivanai Petrovičiaus, tu su manim juokauji? Trys, o ne du.

VOSMIBRATOVAS (*įsižeidęs*). Kokie trys? Ką jūs, meldžiamoji!

GURMYŽSKAJA. Argi tu užmiršai? Už vieną pusantro ir už kitą pusantro.

VOSMIBRATOVAS. Negali taip būti, pagal apskaičiavimą taip neišeina.

GURMYŽSKAJA. Pagal kokį apskaičiavimą?

VOSMIBRATOVAS. Kurgi tada mano akys? Nejaugi tokį mišką už tris tūkstančius kas perka? Juk mes taip pat žiūrime, kad būtų be nuostolių.

GURMYŽSKAJA. Aš tavimi pasitikėjau, visiems gyriau, kad tu doras, šeimyniškas žmogus. . .

VOSMIBRATOVAS. Tai su reikalu nesiriša.

GURMYŽSKAJA. Jeigu tu taip, tai aš nesutinku.

VOSMIBRATOVAS. Kaip jums patinka. Prašom atleisti. Einame, Piotrai!

GURMYŽSKAJA. Bet aš nesutinku ta kaina tau parduoti Lydimus ir Padegėsius. Na, pagalvoki pats. Turi gi tu protą?

VOSMIBRATOVAS. Kaip neturėsiu? Mums be jo negalima. Jūsų malonybei tai tikrai protas nereikalingas, todėl kad jūs, visko turėdama, ir taip pragyvensite. Jeigut nesutinkate parduoti, malonėkite pinigų atgal; reikia gi kaip nors tą reikalą baigti.

GURMYŽSKAJA. Pusantro tūkstančio už Išdagas aš pasiliksiu, o penkis šimtus imkis.

VOSMIBRATOVAS. Ne, matau, mums ilgai teks dėtis. Už Lydimus ir Padegėsius mažiau nei dviejų tūkstančių aš neimsiu, ir tai tik kaip iš jūsų.

GURMYŽSKAJA. Kaip neimsi?

VOSMIBRATOVAS. O taip. Aš juos nupirkau iš jūsų; už kiek, vadinasi, noriu, už tiek ir parduodu.

GURMYŽSKAJA. Jei aš tau atiduosiu du tūkstančius, man už Išdagas nieko nepasiliks.

VOSMIBRATOVAS. Čia jau jūsų dalykas.

GURMYŽSKAJA. Ne, ne, aš nenoriu, nenoriu.

VOSMIBRATOVAS. Jeigut jūs mums kuo nors, tai ir mes jums; o jūs gi mūsų kilme ir luomu bjaurėtis teikiatės...

PIOTRAS. Tėti!

VOSMIBRATOVAS. Užmušiu!

GURMYŽSKAJA. Ne, ne. Tu imkis penkis šimtus rublių.

VOSMIBRATOVAS. Jeigut negalima, kam ir kalbėti! Einame, Piotrai!

GURMYŽSKAJA. Tai kaipgi čia dabar?

VOSMIBRATOVAS. Tą ir mažas vaikas supras. Mišką aš iš jūsų nupirkau, pinigų sumokėjau, jūs man raštelį davėte; vadinasi, miškas mano, o pinigai jūsų. Dabar lenkiamės ir šalin traukiamės. Atsiprašome! (*Išėina*)

Paskui jį P i o t r a s

GURMYŽSKAJA. Tai kas gi čia? Plėšikavimas dienos metu! Nuostabus dalykas, nieko gyvenime man nepavy-

ko nei nupirkti, nei parduoti, kad manęs neapgautų. Ma-
tyti, taip jau man lemta. (*Išėina į terasą*)

Ieina Nesčiasťlivcevas ir Bulanovas

IX scena

Gurmyžskaja, Nesčiasťlivcevas, Bulanovas

BULANOVAS. Kaip nuostabiai jūs darote fokusus!
Kaip ten pas jus toji devynakė... .

NESČIASTLIVCEVAS. Voltas, brolau.

BULANOVAS. Išmokykite mane voltus daryti!

NESČIASTLIVCEVAS. O kam?

BULANOVAS. Nagi, matote, dvarininkai aplinkui mus
turtingi... kartais pakortuoja... o koks man išskaičiavi-
mas pralošinėti; aš žmogus neturtingas.

NESČIASTLIVCEVAS. Na, tu, brolau, kaip matau, vi-
sai šaunus.

GURMYŽSKAJA (*lipdama nuo terasos*). Įsivaizduok,
Aleksis, aš pardaviau Ivanui Petrovui mišką už tris tūks-
tančius, o gavau tik du.

BULANOVAS. Kaipgi čia dabar?

GURMYŽSKAJA. Aš pati kalta: pasiskubinau jam raš-
telį atiduoti, kad visus pinigų gavau, na, jis ir davė
tik du.

NESČIASTLIVCEVAS (*rūsčiai*). Ak, prakeiktasis!

BULANOVAS. Ir kodėl gi jūs taip? Ak, kaip gaila!
Geriau būtų, jei...

GURMYŽSKAJA. Jau dabar nieko nepadarysi, mano
mielas; gerai, kad dar du davė.

NESČIASTLIVCEVAS (*karštai*). Kaip nieko? Gražinti
jį! (*Pakeldamas akis į dangų*) Na, ir klius jam! Dieve,
kaip jam klius!

BULANOVAS. Betgi jis turi raštelį.

NESČIASTLIVCEVAS. Kalbėk čia dar! Labai čia man
svarbu rašteliai! Kur jis? Atveskite jį čionai! Na, ir klius
jam!

Ieina Karpas ir Sčiasťlivcevas

GURMYŽSKAJA (*Bulanovui*). Ak, koks jis baisus! Einame, einame!

BULANOVAS. Leiskite, aš liksiu, įdomu.

Gurmyžskaja išeina

Ar Ivanas Petrovas jau išėjo?

KARPAS. Ne, dar čia, kieme.

NESČIASTLIVCEVAS. Gražink tą sukčių! Aš jį!.. Tempk jį už sprando!

Karpas išeina

Arkaška, paduok mano ordinus!

Sčiasťlivcevas išeina

BULANOVAS. Ką gi jūs su juo kalbėsite?

NESČIASTLIVCEVAS. Ir nežinau, brol, ką aš su juo kalbėsiu!

BULANOVAS. Bet argi galima prieš dokumentus?

NESČIASTLIVCEVAS. O šit aš tau parodysiu, kad galima. Kas man rūpi tie dokumentai — aš ne teismo raštininkas. Bet nelįsk į akis, man dabar, brolau, ne tu galvoje.

Sčiasťlivcevas atneša butaforinius ordinus. Nesčiasťlivcevas juos prisiseiga

BULANOVAS. Kokie čia ordinaai? Užsienietiški?

Įeina Karpas, Vosmibratovas ir Piotras

X scena

Nesčiasťlivcevas, Bulanovas, Sčiasťlivcevas, Vosmibratovas, Piotras, Karpas

VOSMIBRATOVAS. Ko dar? Ko čia dar prireikė? Mes taip pat savo reikalų turime, šnekos mums jau nusibodo.

KARPAS. Malonėkite! Kas man, jei reikalauja.

BULANOVAS. Čia užsienietiški ordinaai?

NESČIASTLIVCEVAS. Užsienietiški. Palik tu, brolau, mane ramybėje! (*Vosmibratovui*) Eik čionai!

VOSMIBRATOVAS. Džiaugiuosi, galėdamas pasveikinti, jūsų kilnybe! Jūsų vardo ir tėvavardžio nežinau...

NESČIASTLIVCEVAS. Eik čionai, sakau tau!

VOSMIBRATOVAS (*sūnui*). Petruška, atsistok šone! Paėjėk mažumėlę! Štai taip! (*Nesčiasťlivcevui*) Ko gi jūs pageidausite?

NESČIASTLIVCEVAS. Negaliu gi aš su tavimi už varsto kalbėtis.

VOSMIBRATOVAS. Gal neprigirdite, tuomet aš prielsiu arčiau, tas nesvarbu.

NESČIASTLIVCEVAS. Kaip tu drįsai pagalvoti!..

VOSMIBRATOVAS. Atsiprašau!

NESČIASTLIVCEVAS. Tylėk! Tokia moteris! Ir tu...

VOSMIBRATOVAS. Kokia moteris? Atsiprašau...

NESČIASTLIVCEVAS. Kokia moteris? Jis dar klausia! Tylėk, sakau tau! Moteris, kurią visi, visi, netgi aš... aš dievinu! Ir tu, niekingas šykštuoli!..

VOSMIBRATOVAS. Apie ką jūs čia?

NESČIASTLIVCEVAS. Nepertrauk manęs! Dėkok dievui, kad aš dar turiu lašą kantrybės! Vargas tau, jeigu jos nebūtų! (*Graso pirštu*)

VOSMIBRATOVAS. Petruška! Ko žiopsai! Stovėk tinkamai!

NESČIASTLIVCEVAS. Nelaimingasis! Nestovėk tarp liūto ir jo...

VOSMIBRATOVAS. Ko gi jūs šaukiate? Jūs šauksite, tai ir aš šauksiu, ir bus turgus, nieko nesusivaikysim.

NESČIASTLIVCEVAS. Tu, tu?.. Tu šauksi?

VOSMIBRATOVAS. O kodėl gi nešaukti, jeigu toks paprotys? Mes tarpusavy kalbamės tyliai, nes kurčių nėra.

NESČIASTLIVCEVAS (*Bulanovui*). Ką jis kalba? Ką jis kalba? Kaip jis drįsta kalbėti?

BULANOVAS. Taip.

NESČIASTLIVCEVAS. Dieve galingas! Ir jis dar gyvas? Aš jo dar neužmušiau?

VOSMIBRATOVAS. O kam to reikia! Jūs malonėkite pasakyti, ko geidžiate? Už dyką čia man nėra ko viešėti.

NESČIASTLIVCEVAS. Ko aš geidžiu? Jis klausia, ko aš geidžiu! A! Cha cha cha! Aš geidžiu pasakyti tau, kad tu sukčius.

VOSMIBRATOVAS. Ne, jau šitą tai jūs meskite! Nieko gero nebus. Pagal dabartinį laiką tai nereikalinga.

PIOTRAS. Kokie komplimentai!

VOSMIBRATOVAS. Petruška, eik čionai!

PIOTRAS. Aš čia, tėti.

VOSMIBRATOVAS. Jeigu yra reikalas, tai sakykite, o ne, tai atsiprašome. Ir štai kas, geriau pas mane malonėkite, mano namuose galima laisviau kalbėtis. Pietrai, einame!

NESČIASTLIVCEVAS (*rūsčiai*). Palauk!

PIOTRAS. Už laukimą pinigų moka.

NESČIASTLIVCEVAS. Kodėl gi tu apgavai garbingą moterį?

VOSMIBRATOVAS. Apgavau! Sakyti viską galima. O kodėl jūs tetule tikite, o manimi ne?

NESČIASTLIVCEVAS. Jis klausia... Ji romi kaip angelas, ir jis... (*Suplojęs delnais*) Jis dar kalba! Pažiūrėkite į jį! Vien tavo pasiūlykštėtinas snukis ko vertas!

VOSMIBRATOVAS. Petruška, stok čia!

PIOTRAS. Betgi, tėti, jau gana tų kupletų klausytis...

NESČIASTLIVCEVAS. Romumas! Įkūnytas romumas!

VOSMIBRATOVAS. To gi niekas iš jos neatima, tik kad protelio... skystoka.

NESČIASTLIVCEVAS. Ko vertas tavo protas! Kam gi tavo protas? Protas verškas, zolotnikas, granas; o žmogaus garbė neišmatuojama. O kaip tik garbės tu ir neturi.

VOSMIBRATOVAS. Ne, jau, pone, kalbėk tu, ką nori, tik garbės tai neliesk; bylą iškelsiu! Kaipgi aš neturiu garbės? Jeigu aš savo dokumentus pateisinu — štai ir mano garbė. Paklausk apie mane per šimtą varstų, visi tą patį pasakys. Jei maža dar tau, aš pats apie save pasakysiu, kad esu sąžiningas žmogus. Jau dėl kito ko — nesigiriu, bet dėl garbės tai pasakysiu, pone: aš ne žmogus, aš — tiesiog taisyklė.

NESČIASTLIVCEVAS (*sėda prie stalo ir nuleidžia galvą*). Eik sau!

VOSMIBRATOVAS. O kodėl „eik sau“!

NESČIASTLIVCEVAS. Gana! Eik lauk! Oi žmonės, žmonės!

VOSMIBRATOVAS. Kodėl gana? Ne, palauk. Nori, pone, aš tave vienu žodžiu užmušiu?

NESČIASTLIVCEVAS. Tu mane?

VOSMIBRATOVAS. Taip, tave. (*Prieina, išsiima piniginę ir meta ant stalo*) Ar matei šitą?

NESČIASTLIVCEVAS. Na ir kas?

VOSMIBRATOVAS. Gal tavo tetulė pati užmiršo; na, tegul ją dievai, tu ja tiki, tad imk ant savo sąžinės, imk, kiek nori! Aš nesipriešinu, imk.

BULANOVAS. Imkite greičiau!

NESČIASTLIVCEVAS (*Bulanovui*). Eik šalin! (*Vosmibratovui, atiduodamas piniginę*) Atiduok pats!

VOSMIBRATOVAS. Taip, taip, pats. (*Atskaito pinigų*) Štai koks aš žmogus. Įrašykite mano vardą, kad maldose paminėtas būčiau!

NESČIASTLIVCEVAS. Ranką!

VOSMIBRATOVAS. O kam ranką! (*Paduoda ranką*) Seniai taip reikėjo! Koks aš žmogus? Tu, pone, turbūt pažįsti mano charakterį? Jeigut mane supykins kas ir aš įniršiu — viską atiduosiu. Tikrai, mes, rodosi, lygome tris, bet aiškiai neprisimenu... Dokumentų nėra, mano valia. Na štai, atiduok jai tūkstantį rublių. O vis dėlto pasakysiu: netvarka.

Įeina Gurmyžskaja

XI scena

Gurmyžskaja, Nesčiasťlivcevas, Bulanovas, Sčiasťlivcevas, Vosmibratovas, Piotras ir Karpas

NESČIASTLIVCEVAS (*paduodamas Gurmyžskajai pinigų*). Štai jūsų pinigai, teikitės paimti. (*Nueina į šalį ir stovi, sukryžiuavęs rankas ir nuleidęs galvą*)

GURMYŽSKAJA. Labai esu tau dėkinga, mano mielas!

VOSMIBRATOVAS. Tai gavote? O jeigut ne ponas, nebūtumėt mačiusi šitų pinigų. Bet ir aš būčiau nusikaltes; vis dėlto sąžinė.

GURMYŽSKAJA. Tu nepyk ant manęs, Ivanai Petrovičiau! Aš moteris, ir griežtai iš manęs reikalauti negalima. Būk malonus, atvažiuok pas mane rytoj pietų.

VOSMIBRATOVAS. Nuo duonos ir druskos niekas neatsisako. Na, o aš dar dėl tos Kelmynės...

GURMYŽSKAJA. Na, ir dėl Kelmynės.

VOSMIBRATOVAS. Atsiprašome! Sudie, piktas pone! Piotrai, einame. *(Išeina)*

Paskui jį Piotras ir Karpas

GURMYŽSKAJA *(Nesčiaslivceviui)*. Ak, kaip aš tau dėkinga! Ar tu žinai, kad aš tau esu skolinga tokią pat sumą. *(Lyg susigriebusi, skubiai slepia pinigus)*

NESČIASTLIVCEVAS. Netikiu.

GURMYŽSKAJA *(uždarydama dėžutę)*. Aš tavo pinigų saugau, mano mielas, saugau!

NESČIASTLIVCEVAS. Ak tetule, meskite tuos savo gėdravimus! Kaip jums ne gėda! O moteriškoji širdie! Jūs norite pasiūlyti man pinigų, bet nežinote, kaip tai švelniai padaryti. Jūs man skolinga! Na, ir puiku! Kada nors atsiskaitysime! Neatsakykite, kai neturėsiu, o dabar man pinigų nereikia, aš turtingas.

GURMYŽSKAJA. Na, kaip nori, mano mielas.

SČIASTLIVCEVAS *(sau)*. Ko jis maivosi, būdamas be kapeikos?

GURMYŽSKAJA *(žvilgtelėjusi į Bulanovą)*. Tikiuosi, kad tu paviešėsi pas mus.

NESČIASTLIVCEVAS. Dvi tris dienas, ne ilgiau, jei leisite.

GURMYŽSKAJA. Kodėl gi taip trumpai?

NESČIASTLIVCEVAS. Man pakanka. Aplankyti gimtuosius krūmokšnius, prisiminti kvailos kūdikystės ir ne-

rūpestingos jaunystės dienas... Kas žino, ar teks dar kartą prieš amžinybės angą...

GURMYŽSKAJA. Ar tik tu negalvoji, kad mane varžysi? Priešingai, man būtų labai malonu!

NESČIASTLIVCEVAS. Taurioji moterie! Neeikvok dėl lei manęs be reikalo savo širdies lobių! Mano kelias — erškėčių kelias; bet aš neiškrypsiu iš jo.

GURMYŽSKAJA (*rodo Bulanovui akimis, kad ji labai patenkinta*). Kaip nori, mano mielas. Aš galvojau, kad tau čia bus ramiau.

NESČIASTLIVCEVAS. Mano ramybė kapuose. O čia rojus; aš jo nevertas. Dėkui, dėkui! Mano siela kupina dėkingumo, kupina meilės jums, mano krūtinė kupina šiltų ašarų. (*Šluostosi ašaras*) Gana malonės, gana meilumo! Aš tapsiu stabmeldžiu ir pradėsiu tau melstis! (*Užsidengia veidą ranka ir išeina*)

Sčiasťlivcevas eina paskui jį, tačiau sustoja ir žiūri pro krūmą

XII scena

Gurmyžskaja, Bulanovas, Sčiasťlivcevas už krūmo

GURMYŽSKAJA. Nuėjo. Na, dabar aš rami, jis man nekliudys. Jis kažkoks egzaltuotas! Mano manymu, jis kvailas žmogus, ir tiek. O kaip aš anksčiau išsigandau! Koks jis baisus!

BULANOVAS. Ne, čia nieko, taip su paprastais žmonėmis labai gerai.

GURMYŽSKAJA. Vis dėlto tu saugokis! Būk atsargus, mano mielas! Tas sapnas man neišeina iš galvos... jo toks pasiutęs charakteris.

BULANOVAS. Nesirūpinkite, mudu susidraugavome.

GURMYŽSKAJA. Aš visai nelaukiau... Pats pinigų atsisako! Kaip tai malonu iš jo pusės! Tik be reikalo jam priminiau tą skolą. Ir ko aš taip įsijausminau? Vaidini

vaidini rolę, na, ir pervaidini. Tu netikėsi, mano mielas, kaip aš nemėgstu atidavinėti pinigų.

BULANOVAS. Aš nežinau, nes esu dar jaunas; o išmintingi žmonės sako, Raisa Pavlovna, kad šykštumas nėra kvailumas.

GURMYŽSKAJA. Bet aš nešykšti; ką pamilsiu, tam viską atiduosiu.

BULANOVAS. O jūs daug turite pinigų?

GURMYŽSKAJA. Daug. Štai pažiūrėk! (*Atidaro dėžutę*)

Bulanovas žiūri ir dūsauja

Ir visus tuos pinigus aš atiduosiu tam, kurį pamilsiu.

BULANOVAS (*gailiai atsidusęs*). Ak!

GURMYŽSKAJA. Štai ką aš norėjau tau pasakyti, Aleksis. Tu stengiesi visiems labai įsiteikti, tu vis dar lyg berniukas; tai man nepatinka. Žinoma, smerkti tavęs griežtai negalima; tu toks iš vargo. Na, mes kaip nors tą skaudų dalyką sutvarkysime, padarysime tave solidesnį. Aš noriu, kad tu būtum solidesnis, Aleksis. Šiomis dienomis tu nuvažiuosi į gubernijos miestą, užsisakyk ten ko daugiau gerų drabužių, dukslesnių, nusipirk gerą auksinį laikrodį su grandinėle, na, ir visa kita... Be to, reikia, kad tu visada kišenėje turėtum daug pinigų; tai suteiks tau aplombą. (*Išima iš dėžutės pinigų, kuriuos jai perdavė Nesčiasťlivcevas*) Čia kvaili pinigai, juos gavau atsitiktinai. Aš tau juos dovanuju.

BULANOVAS (*suglumęs*). Man?.. (*Ima pinigų*) Dėkoju... (*Bučiuoja ranką*) Solidžiu įsakote būti? Būsiu.

GURMYŽSKAJA. Einame, sudarysime sąrašą, ką turėsi pirktis mieste.

A b u nueina

SČIASTLIVCEVAS. Sudie, pinigėliai! Ak, tie tragikai! Taurumo begalė, o nuovokos jokios.

VEIKĖJAI

GURMYŽSKAJA
BULANOVAS
NESČIASTLIVCEVAS
SČIASTLIVCEVAS
AKSIUŠA
PIOTRAS
KARPAS
ULITA

Kita sodo dalis; dešinėje pavėsinė, kairėje suolas; tolumoje pro medžius matyti ežeras. Mėnesėta naktis

I s c e n a

Nesčiasťlivcevas ir Sčiasťlivcevas

NESČIASTLIVCEVAS. Tu, Arkadijau, po vakarienės?

SČIASTLIVCEVAS. Po vakarienės.

NESČIASTLIVCEVAS. Ar gerai tave, brolau, pavalgydino?

SČIASTLIVCEVAS. Ko puikiausiai. Protingas žmogus, Genadijau Demjanyčiau, niekur neprapuls.

NESČIASTLIVCEVAS. Protingas? Tu apie ką čia?

SČIASTLIVCEVAS. Apie save.

NESČIASTLIVCEVAS. Na, o kas tau sakė, kad tu protingas? Tu netikėk, brolau, tave apgavo.

SČIASTLIVCEVAS. Net ir labai protingas. Štai visų pirma, aš valgau nuo ponų stalo, nes pasakiau, jog taip esu jūsų įpratintas; antra, susidraugavau su šeimininke ir ta proga, Genadijau Demjanyčiau, pasiskolinau iš jos pinigų, ir, be to, dar kamputy prie lovos, lyg dėžutė tepalo, antpilo buteliukas.

NESČIASTLIVCEVAS. Pirmam debiutui neblogai, Arkaška. Tu, brolau, stenkis, vaidink savo rolę gerai!

SČIASTLIVCEVAS. Aš tai gerai vaidinu, o jūs kaip?

NESČIASTLIVCEVAS. Esu laimingas, Arkadijau; aš padariau gerą darbą.

SČIASTLIVCEVAS. Taip, gerą. O būtų dar geriau, jei tuos pinigus. . .

NESČIASTLIVCEVAS. Ką?

SČIASTLIVCEVAS. Ampošé¹.

NESČIASTLIVCEVAS. Aš tau tokį „ampošé“ parodysiu!

SČIASTLIVCEVAS. Tiek pinigų buvo rankose! Ak Genadijau Demjanyčiau!

NESČIASTLIVCEVAS. Buvo, bet pražuvo.

SČIASTLIVCEVAS. Kodėl gi jūs juos atidavėte?

NESČIASTLIVCEVAS. Tu išprotėjai, Arkaša! Kaip kodėl? Jie ne mano.

SČIASTLIVCEVAS. Labai čia svarbu! Tuoju „pasipusytume padus“! Į miestą, trikindėn. . . Ir švilpiam! . . Pas-kui garlaiviui į Jaroslavlį, šen bei ten, na ir į Nižnij, prekybosmetin!

NESČIASTLIVCEVAS. Tik pasmaugti tave, Arkaša: ir tau būtų geriau, ir man ramiau.

SČIASTLIVCEVAS. Pasmaugti! Štai jūs sakote, jog esate protingas; o gimnazistas, matyti, protingesnis; jis čia geresnę negu jūs rolę vaidina.

NESČIASTLIVCEVAS. Kokią, brolau, rolę? Na, kas gi jis toks? Vaikpalaikis, ir daugiau nieko.

SČIASTLIVCEVAS. Kokią rolę? Jis pirmasis meilužis.

NESČIASTLIVCEVAS. Meilužis? (*Rūsčiai*) Kieno?

SČIASTLIVCEVAS (*su komišku nuolankumu*). Jūsų tetulės.

NESČIASTLIVCEVAS. Cha cha cha! Arkaša, ne tik tavo išvaizda, bet ir siela muzikiška. Bet būk atsargesnis, neplepėk, ko nereikia: už panašius dalykus tokius kaip tu muša.

SČIASTLIVCEVAS. Na taip, muša. . .

NESČIASTLIVCEVAS. Ir labai skaudžiai.

SČIASTLIVCEVAS. Kaipgi nemušti! (*Traukiasi į krūmus*) Jis tai meilužį vaidina, o jūs. . . (*iš anapus krūmo*) mulkį.

¹ Nudžiauti (*empocher, pranc.*— įsidėti į kišenę, pasiimti).

NESČIASTLIVCEVAS (*artindamasis*). Aš mulkį? Aš? SČIASTLIVCEVAS (*perbėgdamas į kiltą pusę*). Iš kurio juokiasi.

NESČIASTLIVCEVAS (*artindamasis*). Iš manęs juokiasi? Kas? Kas? Sakyk, nelaimingasis!

SČIASTLIVCEVAS (*traukdamasis*). Na, užteks mane gąsdinti! O tai pabėgsiu. . . Kuo gi aš kaltas, pats girdėjau, savo ausimis.

NESČIASTLIVCEVAS. Kas gi? Prakeikimas!

SČIASTLIVCEVAS. Tetulė su Bulanovu.

NESČIASTLIVCEVAS (*griebdamasis už galvos*). O!

SČIASTLIVCEVAS. Kvailiu vadino. (*Slepiasi už krūmo*)

NESČIASTLIVCEVAS. Arkaška! Ar tau niekingas tavo gyvenimas pabodo? Tai eik ir pats pasikark! Neversk manęs savo rankas tepti!

SČIASTLIVCEVAS. Buvo pinigų, tik jūs paimti nemokėjote: per barzdą varvėjo, burnoj neturėjau. Dar mane sau draugu kvietėte! Jei jau draugai, tai viskas pušiau,— čia ir mano dalis buvo.

NESČIASTLIVCEVAS. Bet aš tave draugu kviečiaus ne plėšikauti.

SČIASTLIVCEVAS. Atiduokite mano dalį, atiduokite!

NESČIASTLIVCEVAS. Arkaška! Tu girtas, ar ką?

SČIASTLIVCEVAS. Na ir kas, kad girtas! Didžiuojuosi tuo.

NESČIASTLIVCEVAS. Ne, užmušti, užmušti, ir baigta! Ir kalbėti nėra ko!

SČIASTLIVCEVAS (*traukdamasis*). Na, kaip neužmušti! (*Iš kitos krūmo pusės*) Tik rankos per trumpos! (*Nubėga*)

NESČIASTLIVCEVAS. Jis sumelavo, begėdiškai sumelavo. O, kaip niekingas gali pasidaryti žmogus! Bet jeigu. . . Tegu geriau jis meluoja, negu teisybę sako! Aš jį tik primušiu. . . Bet jeigu mano pamaldi tetulė, tas švelnumo ir romybės pavyzdys. . . O, aš tada prakalbėsiu į ją savaip. Pasijuokti iš artisto jausmo, iš jo šiltų ašarų! Ne, tokios skriaudos Nesčiasťlivcevas neatleidžia! (*Nueina*)

Ateina Karpas

II scena

Karpas, vėliau Ulita

KARPAS. Pavakarieniavo; ponias nuėjo į miegamąjį, galima ir pailsėti. (*Sėda ant suolo*)

Įeina Ulita, dairosi

Pasivaikščioti išėjote?

ULITA. Taip, Karpai Saveljičiaus. Naktis jau labai...

KARPAS. Iš tiesų... nuteikia... Ką gi, pasivaikščiokite! Reikia pasakyti, juk gyvas žmogus, o gyvas apie gyvą ir galvoja.

ULITA. O jūs apie ką čia?

KARPAS. Nagi kad ir apie jus!

ULITA. Ką norite pasakyti?

KARPAS. Pati galite suprasti.

ULITA. Ne, vis dėlto?

KARPAS. Kas man! Kaip sau norite! Aš ne jūsų vyras!

ULITA. Tai dargi labai kvaila, ką jūs kalbate.

KARPAS. Na, kaip jums patinka.

ULITA. Nesuprantu, kaip žmonės visuomet ir visame tik bloga mato.

KARPAS. Nieko aš nei bloga, nei gera nematau; o tik kad nuostabu...

ULITA. Kas nuostabu?

KARPAS. Kad jūsų amžiuje...

ULITA. Kokiam amžiuje? Jūs mano krikštynose nebuvote. Matyt, neturite ko sakyti.

KARPAS. Nuo mano kalbos jums blogiau nebus.

ULITA. Sėdite čia kaip apuokas ir tauškiate, kas į galvą ateina.

KARPAS. Vadinasi, aš jums čia kliudau?

ULITA. O kam dar šitai? Be reikalo jūs taip apie mane galvojate!

Ateina Ščiastlivcevas

III scena

Karpas, Ulita, Sčiasťlivcevas

SČIASTLIVCEVAS. Tai garbinga kompanija!

ULITA. Prašom!

KARPAS. Jūsiškis miega?

SČIASTLIVCEVAS (*sėsdamas*). Kas jį žino!

ULITA. Ar ilgai pas mus viešėsite?

SČIASTLIVCEVAS. Ką čia mums veikti?

KARPAS. O vertėtų. Kita tvarka: štai Ivanas Petrovas tuojau pinigų atidavė.

ULITA. Žinoma, vyriškis.

KARPAS. O poniai kurgi! Geri žmonės vis dar prisi-perka, o mes viską parduodame. Kiek vieno tik miško parduota, kiek kita ko! Prikemša ponia pilną dėžutę pinigų ir laiko juos,— grašio niekas neišprašys; o čia staiga ir pradeda tūkstančiai skraidyti, na ir skraido.

SČIASTLIVCEVAS. Argi skraido?

KARPAS. Skraido.

ULITA. Vis vargšams ir giminėms.

SČIASTLIVCEVAS (*nesiklausydamas*). Tai kad taip nugriebus...

KARPAS. Na ir nugriebia.

ULITA. Vis vargšams ir giminėms.

KARPAS. Taip jau ir giminėms!

ULITA. O kam gi, jūsų nuomone?

KARPAS. Žinome kam.

ULITA. Gėdytumėtės bent prie pašalinių!

KARPAS. O ko gi gėdytis? Jis savas, vadinasi, ko...

ULITA. Rodosi, apie mus visoje gubernijoje yra žinoma, apie mūsų pavyzdinę gyvenimą.

KARPAS. Aš apie kaimą ir nesakau, nebent ateity. Bet Peterburge, Maskvoj?

ULITA. Vis dėlto jūs neturite ponios smerkti.

KARPAS. Argi aš smerkiu? Ponia gera, mums tarnauti nebloga. O kodėl tiesos nepasakyti? Aš gi pinigų vežu į paštą, tai geriau žinau, kam juos siunčia — giminėms ar ne.

SČIASTLIVCEVAS. Įdomus pašnekesys.

ULITA. Nieko įdomaus nėra. Ką jūs! Jis viską prasi-
mano.

KARPAS. O gydytojui prancūzui ar nesiuntė? Italui
ar nesiuntė? Topografui, kuris žemę matuoja, ar nesiuntė?

ULITA. Ak, ak! Kaip jums ne gėda!

KARPAS. Na ir kas! Koks čia pašnekesys! Aš teisybę
mėgstu. Betgi ir gulti metas. Gana! Likite sveiki!

SČIASTLIVCEVAS. Sudieu, Eršketai Saveljičiau!

KARPAS. Ak tu pokštininke! (*Nueina*)

IV scena

Sčiasťlivcevas ir Ulita

ULITA. Mėginote antpilėlio? Nežinau, ar geras; norė-
jau jums įtikti, o jau iš tikrųjų nebežinau.

SČIASTLIVCEVAS. Labai geras, puikus; turbūt jūs pa-
ti jį darote.

ULITA. Aš tuos jūsų žodžius ne kitaip kaip juoku lai-
kau. Norite, rytoj jums prie arbatos grietinėlės atnešiu?

SČIASTLIVCEVAS. Būkite maloni, bet tik pasiutusios
karvės.

ULITA. Ak, aš jūsų nesuprantu.

SČIASTLIVCEVAS. Tai yra romo. Jį taip mes vadi-
name.

ULITA. Paieškosiu.

SČIASTLIVCEVAS. Paieškokite, jei mylite!..

ULITA. Štai jūs pasakėte: „Jei mylite!“ Žinote, ką aš
jums į tai pasakysiu?

SČIASTLIVCEVAS. Ne, nežinau.

ULITA. Jūs tą žodį pasakėte mane pašiepdamas. O
jūs nesmerkite tokių kaip aš moterų.

SČIASTLIVCEVAS. Už ką gi, meldžiamoji! Aš labai
patenkintas.

ULITA. Vyrai visuomet patenkinti dėl to, kad jie nė-
ra atsakingi. O kokia mūsų padėtis! Būdavo... Ir atsi-
minti baisu, taip savo dienas, gyvenimo nepažindamos,
ir stūmėme. Už vyro tavęs neleidžia, mylėti ką nors taip

pat negalima... pas mus į meilę labai griežtai žiūrėjo. Na, ir belieka viena išeitis: poniai prisigerinti. Šliaužioji, šliaužioji prieš ponią, blogiau, rodosi, kaip paskutinis kirminas, na, ir iššliaužioji sau šiokį tokį palengvinimą; tuomet ir padrąsėja širdis. Dėl to kad ir ji gyva, ir ji savo reikalauja. Ir kaip toji baudžiava žaloja žmones! Apie save jums apsakysiu... Bet jums bus nuobodu klausytis... o tikrai sakant, visame tame vien tik niekšiskumas. Be to, nenoriu aš nei sau gadinti širdies, nei jums, dėl to kad jūs man mielas. (*Dairydamasi*) Rodosi, jūsų ponas?

SČIASTLIVCEVAS. Mušti manęs ateina.

ULITA. Oi, kaip gaila!

SČIASTLIVCEVAS. Aš pritūpsiu, o jūs mane pridenkite: gal nepastebės. (*Pritupia*) Na ką, ateina, artinasi?

ULITA. Ne, atgal nuėjo; tik taip baisiai pasižiūrėjo. Koks jo žvilgsnis! Klaiku tiesiog; taip šiurpas ir perima...

SČIASTLIVCEVAS (*atsistoja*). Barbaras!

ULITA. Kaipgi jūs, mano mielas, gyvenate pas tokį poną?

SČIASTLIVCEVAS. Koks jis man ponas! Aš toks pat kaip ir jis. Štai maivosi, o visas labas tai plati kakarinė.

ULITA. Ką jūs kalbate? Jo poniškumas visai tikras, įgimtas. To iš jo atimti niekaip negalima.

SČIASTLIVCEVAS. Kas iš jo atima! Aš tik sakau, kad mudu lygūs, abu aktoriai, jis — Nesčiasťlivcevas, aš — Sčiasťlivcevas, ir abu girtuokliai.

ULITA. Aktoriai? Oi, ką jūs? Ką jūs!

SČIASTLIVCEVAS. Jau daugiau kaip dešimt metų po Rusiją klaidžiojame, iš teatro į teatrą kaip kokie čigonai. Dėl to jis ir nesirodė tetai, nenorėjo akių kaitinti.

ULITA. Ak, baisybės!

SČIASTLIVCEVAS. Štai ir dabar į Vologdą pėsčias su krepšeliu keliauja. Negali gi jis be liokajaus pasirodyti, bajoras mat; na, ir priprašė mane. Tik jau, girdi, gerai elkis. O provincijoje mane geriau už jį vertina, dabar juk rėksniai ne madoj.

ULITA. Ką aš iš jūsų girdžiu!

SČIASTLIVCEVAS. Tikisi čia ką nors iš tetulės laimėti. Jau tiesiog prašytų išmaldos; bet, matai, gėda. Ne-

seniai pražiopsojo, nepavyko sugriebti pinigų; dabar už tai ir dūksta ant manęs. Niekšingiausios sielos žmogus! Neseniai kortomis lošė su gimnazistu, jį mėgino įtraukti. Jau aš net ir palikau juos; aploš, manau, vaikina, atims pinigus ir dar primuš. Ne kitaip ir bus; jam ne pirmas kartas. Jis vis tiek ką nors nužudys, su juo į kalėjimą pateksi. Visi įpročiai žmogžudžio — gyvas Pugačiovas.

ULITA. Gera, kad man pasakėte. Sudie!

SČIASTLIVCEVAS. Adju, mon plezir.

ULITA (*išsigandusi*). Aš jau einu! Ak, baisybės!

SČIASTLIVCEVAS. A, išsigandai! O aš tai vis velnius vaidindavau, šokinėdavau štai taip po sceną. (*Šokinėja ir šaukia*) Ū! Ū!

ULITA. Vai jergutėliau! Jau aš atsiprašau!

SČIASTLIVCEVAS. Kas man iš tavo atsiprašymo! Kad jūs prasmegtumėt, ir dar su visu savo dvaru. Aš pabėgsiu nuo jūsų. Būkite prakeikti!

Ulita nubėga

Išeičiau dabar, bet bijau: kaime begalė šunų. Kokie prakeikti žmonės! Patys neturi ko ēsti, o šunų priveisė. Bet ir per mišką vienam baisu. Teks pavėsinėje pernaktuoti; reikia ten eiti, ten gi biblioteka ir antpilas paliko. Bet pabandyk ten įlįsti? Jis dar nemiega ir tokį monologą tau pasakys, kad, ko gera, išlėksi pro langą, ne prasčiau kaip Fidleris. Eisiu, paklaidžiosiu po sodą, nors visus jurginus išlaužysiu, vis bus kiek lengviau. (*Nueina*)

*Bailiai, krūmų šešėliais dangstydamasis ir dairydamasis,
sėlina P i o t r a s*

V s c e n a

P i o t r a s, vėliau A k s i u š a

PIOTRAS. Na, rodos, visi namuose sugulė. Tik tas bedalis dar painiojasi. Na, bet jam tik pusrublį — ir jis savo tikrą tėvą parduos. Naktis tai labai šviesi, galbūt Aksiuša visai neišeis, bijos, kad nepamatytų. O kaip reikia! Paskutinį kartą pasimatyti — ir viską baigti. Vai tu gyvenime po jungu! Virpa širdis kaip avies uodega,

ir gana! Ir nieko negali sau padaryti: ir rankos, ir kojos taip ir dreba. Vogti kur kas lengviau! Ateini į svetimus namus su mergaite pasimatyti, o tave blogesniu už vagį laiko. Tai štai kokia ta meilė! Tėtis sako, kad čia tik išdykavimas, sako, tokie dalykai metams, dviem, ne ilgiau, o vėliau tik kapitalas bus galvoj. Bet lauk, kada ji praeis, o dabar kiek turi prisikentėti. Lyg ir ateina? Taip.

Įeina A k s i u š a; pamačiusi Piotrą, pribėga prie jo

AKSIUŠA. Ak, tu čia!

PIOTRAS. Seniai jau čia slankioju. Sveika! Gyva kol kas? *(Bučiuoja)*

AKSIUŠA. Matai, kad gyva. Na, sakyk greičiau! Nėra juk kada, o tai, žiūrėk, pasiges.

PIOTRAS. Su tėčiu vėl kalbėjomės.

AKSIUŠA. Na, ką gi jis? Sakyk greičiau! Nebeištveriu.

PIOTRAS. Pasiduoda. Valandą pagal įpratimą plūdo. Paskui: „Tau, sako, kvailiui, matyti, sužadėtinės su kraičiu nepavyks rasti! Nors du tūkstančius tau duotų, ir tai būtų gerai.“ Girdi?

AKSIUŠA. Bet nėra kur jų gauti.

PIOTRAS. Reikia gauti.

AKSIUŠA. Iš Raisos Pavlovnos neišprašysi; nėra ko ir žemintis.

PIOTRAS. O tu brolio paprašyk, Genadijaus Demjančiaus!

AKSIUŠA. Vaje, ką tu! Baisu, ir kokia gėda!

PIOTRAS. Taigi kad vaje, mieloji! Liepto galą prieiname.

AKSIUŠA. Reikės gi jam viską prisipažinti.

PIOTRAS. Na tai kas! Ir prisipažink! Jis savas žmogus. Paskutinis jau tik jo bus mudviem sprendimas.

AKSIUŠA. Taip, paskutinis.

PIOTRAS. O kas gi jį žino! Nuodėmei didelio mokslo nereikia. Šiaip iš išvaizdos jis geras ponas. Tik tu greičiau, rytoj iš pat ryto; per pietus mudu su tėčiu ateisime, tai tu man pasakysi.

AKSIUŠA. Gerai, gerai.

PIOTRAS. Tik ilgai nekalbėk; štai taip ir taip, sakyk, kitos išeities neturiu, ir galas. Arba išloši, arba praloši.

AKSIUŠA. Taip, taip, aišku. Kokia čia gėda, kai...

PIOTRAS. Kas „kai“?

AKSIUŠA. Kai ateina galas.

PIOTRAS. Na, liaukis, ką tu?

AKSIUŠA. Štai kas, Petia! Man čia kažkaip tuščia.

PIOTRAS. Nuo ko gi?

AKSIUŠA. Negaliu tau pasakyti nuo ko, aš nemo-kyta. Tuščia, ir viskas. Aš pati taip manau: kai mane iš mažens vis graužė vargas ir liūdesys, tai turbūt palei širdį man ir išėdė; štai dėl ko ir tuščia. Juk aš viena; kitos turi motiną, bobutę, na, nors auklę ar draugę; vis yra kam žodį pasakyti apie savo gyvenimą, o aš neturiu kam,— štai manyje viskas ir kaupiasi. Verkti neverkiu — ašarų nėra, ir liūdesio didelio nejaučiu, o šit, sakau tau, tuščia ščia, prie širdies. Dar visokios mintys. Galvoju, galvoju.

PIOTRAS. O tu liaukis galvojusi! Įsigalvosi — bus blogai.

AKSIUŠA. Negaliu, jėgų neturiu. Jeigu kas mane įkalbinėtų, aš, rodosi, paklausyčiau,— ir kad prilaikytų kas mane! Man vis vanduo vaidenasi.

PIOTRAS. Koks vanduo?

AKSIUŠA. Štai kas, mano mielas, mane vis į vandenį traukia.

PIOTRAS. Vaje, ką gi tu, liaukis!

AKSIUŠA. Vaikščioju po sodą, o pati vis į ežerą žvilgčioju. Aš tyčia ko toliau nuo jo vaikščioju, o mane taip ir traukia, nors žvilgtelėti; ir tik pamatau iš tolo, kaip vanduo pro medžius raibuliuoja, taip mane lyg kokia jėga staiga griebia ir neša prie jo. Taip, rodosi, įsi-bėgėjusi ir šokčiau.

PIOTRAS. Iš kurgi tokios tavo nuodėmingos mintys?

AKSIUŠA. Pati nežinau. Štai, kai tu vakar kalbėjai, taip mano galvoje ir pasiliko. Ir namie sėdžiu, o vis man rodosi, lyg aš į dugną grimztu, ir viskas aplinkui žalia. Ir nepasakyčiau, kad mane būtų apėmusi neviltis, kad norėčiau prazudyti savo sielą,— to nėra. Ką gi, gyventi juk dar galima. Galima laikinai ir pradingti, ir apgauti

kaip nors, neužmuš gi manęs, kai pareisiu; vis tiek duos pavalgyti, ir nors blogai, bet ir toliau aprengs.

PIOTRAS. Na, kas čia per gyvenimas!

AKSIUŠA. Kas per gyvenimas? Aš ir anksčiau taip gyvenau.

PIOTRAS. Juk taip ir šuo gyvena, ir katė; o žmogui, rodos, reikėtų geriau.

AKSIUŠA. Ak mano mielas! Apie ką gi aš kalbu! Vis apie tą patį. Gyventi taip tai galima, bet tik neverta. Ir kas čia man pasidarė, nesuprantu! Juk man gi ne šešiolika metų! Bet ir tuomet aš proto turėjau, o čia dabar staiga... Vargas ir nelaisvė labai jau man išsunkė širdį, na, ir panoro ji truputėlį pažaisti, nors mažytę sau šventę suruošti. Štai, mano tu kvailuti, kiek aš dėl tavęs kenčiu. (*Apkabina jį*)

PIOTRAS. Ak vargšele tu mano! Ir kur tu taip mylėti išmokai? Kodėl tavo mylavimai taip pagauna sielą, kad nei motina, rodosi, nei niekas pasaulyje... Tik jau tu, susimildama! Kas gi man tuomet? Ir man reikėtų paskui tave... vadinasi, neišvengsiu to paties.

AKSIUŠA. Čia jau tavo reikalas. Nežinosiu aš tuomet, ar tu gailėsi, ar juoksies iš manęs. Jau aš nuo savo nelaimės nepabėgsiu, o tu savimi rūpinkis — juk man nuo to lengviau nebus.

PIOTRAS. Na, jau tu geriau palauk; nors truputėlį, o pagyvensime, kaip norėsime. Ko čia pirma laiko rūpintis! Dar pažiūrėsime, ką tavo brolis pasakys.

AKSIUŠA. Aišku, jei yra proga, kam ją praleisti.

PIOTRAS. Gal ir išgelbės.

AKSIUŠA. Viso gali būti. Tu nieko nematei sode?

PIOTRAS. Genadijaus Demjanyčiaus kamardenas čia slankiojo.

AKSIUŠA. Tai tu ir eik! Jau laikas.

PIOTRAS. O tu, Aksiuša, namo, ir kad... antraip... ir dieve tave saugok!

AKSIUŠA. Namo, namo, nebijok. Kurgi aš kitur: juk prieš mane dabar vis dėlto šis tas yra.

PIOTRAS. Na, tai žiūrėk.

Bučiuojasi

Tavyje mano viltis. (*Nueina*)

Aksiuša nori eiti namo, bet apsigręžia ir pamato Nesčiasťlivceva, kuris išeina iš pavėsinės

VI scena

Aksiuša, Nesčiasťlivcevas, vėliau Sčiasťlivcevas

NESČIASTLIVCEVAS (*sau*). Moteris, nuostabi moteris! (*Prieina prie Aksiušos*) Moteris tu ar dvasia?

AKSIUŠA. Broleli!

NESČIASTLIVCEVAS. O! Aš matau, jog tu moteris. O norėčiau aš dabar, šią puikią naktį, kalbėtis su ano pasaulio būtybėmis.

AKSIUŠA. Broleli!

NESČIASTLIVCEVAS. Daug paslapčių, daug kančių nusinešę jie su savimi į kapus. Mano siela niūri, gyvųjų man nereikia. Aš neturiu ką kalbėti su gyvaisiais! Man reikalingos ano pasaulio būtybės! Šalin!

AKSIUŠA. Broleli, ir aš daug kentėjau, ir aš kenčiu.

NESČIASTLIVCEVAS. Tu?

AKSIUŠA. Taip. Aš labai nelaiminga.

NESČIASTLIVCEVAS. O, jeigu tu nelaiminga, eik čionai, glauskis prie mano krūtinės.

Aksiuša glaudžiasi prie jo krūtinės

Aš dvigubas tau brolis: brolis pagal kraują ir nelaimės brolis.

AKSIUŠA (*klaupdama*). Broleli, aš nusikaltau. . .

NESČIASTLIVCEVAS (*pakeldamas ją*). Ne, ne, tik ne man! Argi tu gali būti nusikaltusi? Tu tokia jaunutė, tokia graži! Ir kam gi? Kas aš? Aš šlamštas, žmonijos atmata.

AKSIUŠA. Aš nusikaltau visiems, ir pati sau! Aš myliu. . .

NESČIASTLIVCEVAS. Vaikeli mano! Mylėk, ką nori. Tam dievas tau ir širdį davė, kad mylėtum.

AKSIUŠA. Oi, ką jūs kalbate! Mylėtil! Aš myliu kaip pakvaišusi; bet juk reikia man ištekti už jo, reikia, reikia.

NESČIASTLIVCEVAS. O kas gi tau kliudo?

AKSIUŠA. Žmonės kliudo, žmonės, kurie turi galią.

NESČIASTLIVCEVAS. O tu jų neklausyk! Tekėk už to, kurį myli. Ir telydi tave mano palaiminimas!

AKSIUŠA. Jis neveda manęs be kraičio, tėvas jam draudžia. Reikalingas kraitis, o aš jo neturiu.

NESČIASTLIVCEVAS. Kokia nesąmonė! Laimė brangesnė už pinigus.

AKSIUŠA. O aš neturiu laimės be pinigų.

NESČIASTLIVCEVAS. O ar daug reikia pinigų?

AKSIUŠA. Dviejų tūkstančių rublių.

NESČIASTLIVCEVAS. Kokie niekai! Nejaugi Raisa Pavlovna neduos tau tokio mažmožio?

AKSIUŠA. Neduos. Ji laiko mane iš malonės, maitina iš malonės; ar galiu aš drįsti dar prašyti kraičio! Duonos plūtą man duos, o pinigų ne.

NESČIASTLIVCEVAS. Ir nuo tokios niekingos sumos priklausė merginos laimė, jaunos sielos laimė...

AKSIUŠA. Ne, ne laimė, o gyvybė.

NESČIASTLIVCEVAS. Gyvybė? Dangaus galybės! Ar taip tu pasakei?

AKSIUŠA. Taip, broleli.

NESČIASTLIVCEVAS. Pagaliau, o viešpatie! Nejaugi aš matau moterį? Ir tavo meilė nėra paprasta užgaida? Ir tu pasiryžusi bet kurioms aukoms?

AKSIUŠA. Jau daug aukų aš sudėjau šiai meilei: o mano gyvenimas toks kartus, toks kartus, kad jo ir gailėtis neverta.

NESČIASTLIVCEVAS. Ir tu be baimės?

AKSIUŠA. Be baimės, nors ir tuojau...

NESČIASTLIVCEVAS (*ištiesia viršum jos galvos rankas*). Dievo angelai, pridenkite ją savo sparnais!

Aksiuša, sudėjusi rankas, tylėdama nulenkia galvą. Trumpa pauzė

AKSIUŠA. Broleli, nepykite! Blogai apie mane nepagalvokite! Man taip sunku jums pasakyti...

NESČIASTLIVCEVAS. Sakyk, sakyk!

AKSIUŠA. Broleli, nepalaikykite manęs apgavike, neturtinga giminaite, išmaldos prašytojai Broleli, mudvi su mamyte gyvenome labai skurdžiai, bet aš — dar kūdikis — nė karto nenusilenkiau, nė karto neištiesiau rankos turtingiems giminėms; aš dirbau. Dabar, broleli, tik jūsų vieno aš ir prašau, ir tai naktį, kad nebūtų matyti nuraudusių iš gėdos mano skruostų; broleli, jūs turtin-gas, vienišas, padovanokite man laimę, padovanokite man gyvenimą. (*Atsiklaupia*)

NESČIASTLIVCEVAS (*jį pakelia, sujaudintas, dreban-čiu balsu*). Vaikeli mano! Vaikeli mano!

AKSIUŠA. Jei aš nebijočiau gėdos dėl savo nuodėmingos meilės, aš niekuomet, niekuomet... Būkite man tėvas, aš mergaitė gera, dora. Aš išmokysiu savo mažus vaikus nuolat jus minėti ir melstis už jus.

NESČIASTLIVCEVAS. O, nutilk, nutilk! Aš nusirau-siu visus plaukus. O vaikeli mano! Aš nusikaltėlis! Aš galėjau turėti pinigų, galėjau tau padėti, galėjau tave padaryti laimingą; ir aš išžarsčiau, išleidau jus gėdin-gai; aš sumyniau jus į purvą kartu su savo jaunyste, su gyvenimu. Ir štai, kada jie reikalingi, aš jų nebetu-riu. Jei būčiau žinojęs, o, jei būčiau žinojęs, aš būčiau mitęs sausa duona, aš būčiau vilkėjęs skarmalais ir kiek-vieną rublį būčiau įsiuvęs į tuos skarmalus. Mes gir-tuokliaujame, triukšmaujame, rodome nuvalkiotas, dirbti-nes aistras, giriamės savo karčeminiu didvyriškumu, o čia vargšė sesuo stovi tarp gyvenimo ir mirties. Verk, girtuokli, verk!

AKSIUŠA. Broleli, broleli!

NESČIASTLIVCEVAS. Atleisk man, atleisk! Aš ne-turtingesnis už tave, aš šimtus varstų nukeliavau pėsčias, norėdamas pasimatyti su giminėmis; aš nesaugojau sa-vęs, o saugojau šiuos drabužius, kad padoriau apsireng-čiau ir kad manęs neišvytų. Tu mane laikai žmogumi, dėkui tau! Tu manęs prašai tūkstančių — aš jų neturiu. Sesut, sesut! Ne iš manęs tau pinigų prašyti! O, neatsa-kyk tu man varinio grašio, kai aš pasibelsiu po tavo lan-gu ir paprašysiu pagirioms. Man dešimtuką, dešimtuką! Štai kas aš!

AKSIUŠA (*griebdamasi už širdies*). Ak! Ak! Dar smūgis! Dar kartą turi mano širdis apsigauti! Kam aš save dar žeminau? Ir aš, kvaila, tikėjaus! Argi aš galiu tikėtis? Argi galiu dar turėti vilties? Sudie! (*Eina svirduliuodama, vis greičiau ir greičiau ir pagaliau bėga*)

NESČIASTLIVCEVAS (*žiūri jai iš paskos*). Kur ji? Ji bėga, meta nuo savęs skarą, ji prie kranto. Ne, ne, sesut! Tau dar anksti mirti! (*Nubėga*)

Įeina Sčiasťlivcevas

SČIASTLIVCEVAS. Na, nubėgo kažkur. Ar ne skandintis? Tai būtų gerai. Taip jam ir reikėtų! Užeisiu į pavėsinę, susirinksiu savo biblioteką, ir sudie! Pasėdėsiu krūmuose, iki išauš, ir marš. Pinigų turiu; ačiū dievui, vis dėlto pasiskolinau, pasisekė pagaliau. Geras tai būdas gauti pinigų; o iki šiol vis kažkaip man nesisekdavo, tokie nepatiklūs pasidarė žmonės. Na, dabar nusigausiu iki kurio nors teatro. (*Nueina į pavėsinę*)

Ateina Nesčiasťlivcevas, prilaikydamas Aksiušą, kuri vos paeina

NESČIASTLIVCEVAS. Ne, ne, vaikeli mano! Nors ir koks didelis būtų tavo sielvartas, o mirti aš tau neleisiu. Tau reikia gyventi, tu dar taip jauna! Tave iškankino skausmas, pabodo tau jaunai gyventi? Užmiršk tą sielvartą, mesk tą gyvenimą! Pradėsime naują, sesut, dėl garbės, dėl meno.

AKSIUŠA. Aš nieko nežinau, nieko nejaučiu, aš mirusi. Reiktų atsigauti.

NESČIASTLIVCEVAS (*sodindamas ją ant suolo*). Tu nieko nežinai? Ne, vaikeli mano, tu žinai daugiau už kitus; tu pažįsti audras, pažįsti aistras — ir to gana!

AKSIUŠA. Darykite, ką norite. Mano ateitis tuščia. Kur jūs mane kviečiate, kam mane kviečiate, kas ten — aš nežinau. Blogiau nebus.

NESČIASTLIVCEVAS. Ir ten yra vargo, vaikeli mano; bet užtat yra ir džiaugsmo, kurio kiti žmonės nepažįsta. Kam veltui eikvoti savo sielos turtus! Kas čia atsilieps į tavo gilų jausmą? Kas įvertins tuos perlus, tuos ašarų briliantus? Kas, be manęs? O ten... O! Jeigu pusę

tų lobių tu mesi publikai, teatras grius nuo plojimų. Tave apipils gėlėmis, dovanomis. Čia į tavo raudojimus, į tavo dejavimus jokio atsakymo; o ten viena tavo ašara pravirkdys tūkstančius akių. E, sesute! Pažiūrėk į mane. Aš elgeta, pasigailėjimo vertas vaikata, o scenoje aš princas. Gyvenu jo gyvenimu, kankinuos jo godomis, verkiu prie vargšės Ofelijos jo ašaromis, ir myliu ją kaip keturiasdešimt tūkstančių brolių mylėti negali. O tu! Tu jauna, graži, tavo akyse ugnis, kalboje muzika, judesiuose grakštumas. Tu išeisi į sceną kaip karalienė ir nueisi nuo scenos kaip karalienė, ir liksi karalienė.

AKSIUŠA. Aš pakirsta, broleli, pakirsta.

NESČIASTLIVCEVAS. Tu atgysi, sesut; pirmieji orkestro garsai prikels tave.

AKSIUŠA. O Petia?

NESČIASTLIVCEVAS. Sesut, tu moteris, o moterys užmiršta greit. Tu užmirši jį, kaip visi užmiršta savo pirmąją meilę. Daug jaunų gražuolių, daug turtuolių gaudys kiekvieną tavo žvilgsnį, kiekvieną tavo žodį.

AKSIUŠA (*purtydama galvą*). Taip negerai.

NESČIASTLIVCEVAS. Juo geriau, vaikeli mano, juo daugiau tau garbės. O tu mesk, su panieka atstumk turtuolio auksą ir pamilk neturtingą artistą. Ryžkis, vaikeli mano!

AKSIUŠA. Kaip norite. Aš viskam pasiryžusi.

NESČIASTLIVCEVAS. Tu būsi mano pasididžiavimas, mano garbė. O aš būsiu, vaikeli mano, tau tėvu, tavo aukle, tavo kambarine. Eikime pas mane! Tokią naktį nuodėmė miegoti. Aš turiu keletą rolių ir tau paskaitysiu. Šią naktį aš skiriu tau, šią naktį aš įšvenčiu tave aktore.

AKSIUŠA. Einame!

Abu eina į pavėsinę, priešais ateina Sčiasťlivcevas su ryšuliu

NESČIASTLIVCEVAS. Stok, bėgly! Aš kilniaširdis ir tau atleidžiu. Triumfuok, Arkaška! Mes turime aktorę; mudu dabar aplankysime visus teatrus ir nustebinsime visą Rusiją.

V i s i nueina į pavėsinę

Pasirodo Gurmyžskaja ir Ulita

VII scena

Gurmyžskaja ir Ulita

GURMYŽSKAJA. Tu sakei jam?

ULITA. Kaipgi, ponია, sakiau ir labai gudriai sakiau. Ponía, sakau, negula todėl, kad oras nepaprastas; vaikšto ji po sodą ir net gal nuobodžiauja, kadangi viena ir neturi su kuo laiką praleisti. O jūs gulite sau, lepinatės, koks gi jūs po viso to kavalierius. Jis tuojau pašoko ir pradėjo rengtis.

GURMYŽSKAJA. Na, gerai.

ULITA. Dar vienas dalykas, poniute motute, nežinau jau, kaip jums ir pranešti.

GURMYŽSKAJA. Na kas gi, sakyk?

ULITA. Panelė kažkur pasislėpė.

GURMYŽSKAJA. Išėjo?

ULITA. Kambary nėra, ir patalynė nepaliesta.

GURMYŽSKAJA. Tai puiku.

ULITA. Tai kaipgi, poniute motute?

GURMYŽSKAJA. O taip. Aš labai džiaugiuos. Ji man jau seniai įkyrėjo, ir aš tik nežinojau, kaip ją iš namų išgyvendinti. O dabar štai ir priežastis yra; ko man jos gailėtis, jei ji pati savęs nesigaili. Aš sakiau, kad jinai jo neverta.

ULITA. Neverta, neverta... Kur jai! Jau ir aš nemaža stebėjau, kaip tokiame meiliame gražuoliui tokia...

GURMYŽSKAJA. Na, čia ne tavo reikalas!

ULITA. Klausau. Ir dar aš kai ką sužinojau; tik kažkaip ir prabilti baisu. Kai išgirdau, taip visą ir apėmė siaubas, net visi sąnariai pradėjo drebėti.

GURMYŽSKAJA. Kiek kartų tau jau buvo sakyta, kad tokių kvailių žodžių nekalbėtum. Aš moteris nervinga. O tu visuomet pirma mane prigąsdini lig isterikos, o pasakui pasakai kokius nors niekus.

ULITA. Niekai, poniute motute, niekai, nesisielokite! Tai dėl Genadijaus Demjanyčiaus.

GURMYŽSKAJA. Na, kas?

ULITA. Nagi jis apgavo jus; jis ne ponas, o aktorius, ir savo kilmingą pavardę pamynė,—dabar Nesčiatlivce-

vu save vadina. Ir daugiau jis girtauja negu vaidina. Ir drabužiai jo visi, kuriais apsivilkęs, jau aš viską gerai žinau; ir atkeliavo čia pėsčias, su krepšeliu.

GURMYŽSKAJA. Tai jis Nesčiaslivcevas; girdėjau, girdėjau. Na, tai dar geriau.

ULITA. Ir tarnas jo taip pat aktorius, tik, poniute motute, ir tarp aktorių jis didžiausias katorgininkas, vien tik velnius vaidina.

GURMYŽSKAJA. Juo geriau, juo geriau! Kaip visa kas patogia man susiklostė.

ULITA. Bet dėl ko gi, poniute motute, gerai?

GURMYŽSKAJA. O dėl to, kad rytoj rytą jų jau čia nebebus. Pas mane ne viešbutis, ne smuklė tokiems ponams.

ULITA. Teisingai, poniute motute. Teikitės rankelę. *(Tyliai)* Aleksejus Sergejičius eina. *(Pasitraukdama)* Štai, galima sakyti, paveikslėlis, o ne ponaitis. *(Nueina)*

Ieina B u l a n o v a s

VIII scena

Gurmyžskaja ir Bulanovas

BULANOVAS *(skubiai tvarkydamasis)*. Kodėl gi jūs, Raisa Pavlovna, man anksčiau neįsakėte? Reikėjo sakyti.

GURMYŽSKAJA. Ką?

BULANOVAS. Kad jūs mėgstate pasivaikštinėti naktimis.

GURMYŽSKAJA. O tau kas rūpi! Aš mėgstu gamtą, o tu gal nemėgsti?

BULANOVAS. Aš juk kaip įsakysite. Jeigu jums vienai nuobodu. . .

GURMYŽSKAJA. O tau nenuobodu tokią naktį? Tavęs nejaudina nei mėnulis, nei tas oras, nei ta vėsuma? Pažiūrėk, kaip spindi ežeras, kokie medžių šešėliai! Tu viskam abejingas?

BULANOVAS. Ne, kaipgi abejingas! Aš tik nežinau, ko jūs pageidaujate, kas jums maloniau.

GURMYŽSKAJA. O, mano mielas, tu turbūt nori lošti be pralaimėjimų?

BULANOVAS. Rodosi, dievas žino ką duočiau, kad tik sužinočiau, kas traukia jūsų širdį! Aš jau taip stengčiaus.

GURMYŽSKAJA. Na, o kaip tu manai, kas mano širdį traukia? Įdomu bus tavęs paklausti.

BULANOVAS. Mėnulis.

GURMYŽSKAJA. Koks jis naivus! Ak mano mielas, mėnulis mane traukė, bet tas jau seniai praėjo; man nebe šešiolika metų.

BULANOVAS (*pagalvojęs*). Giminės?

GURMYŽSKAJA. Cha cha cha! Nuolankiai prašau! Jis užjuokins mane! O neišmanėli! (*Juokiasi*) Kaip tai miela: „Giminės“!

BULANOVAS. Atsiprašau!

GURMYŽSKAJA. Kalbėk, kalbėk! Aš įsakau!

BULANOVAS. Nežinau.

GURMYŽSKAJA. Tu, kvaily, tu!

BULANOVAS. Taip... Aš ir pats buvau pagalvojęs, bet nedrįsau. Seniai jau jums reikėjo... o štai tiek jau laiko aš čia... Tai visai kas kita, Raisinka! Seniai tu būtum... (*Apkabina Gurmyžską ir nori pabučiuoti*)

GURMYŽSKAJA (*atstumdama jį*). Ką tu, iš proto išsikraustei? Eik šalin. Tu nemokša, niekše, vaikėze! (*Nu-eina*)

BULANOVAS. Kokių kvailysčių pridariau! Rytoj pat mane... iš čia... (*Šaukia Gurmyžskajai iš paskos*) Atsiprašau! Rytoj pat mane išvykite! Nė neklausio. (*Šaukia garsiau*). Atsiprašau! Niekas nenori girdėti. (*Krinta ant suolo*) Pražuvau, pražuvau, pražuvau!

VEIKĖJAI

GURMYŽSKAJA
MILONOVAS
BODAJEVAS
NESČIASTLIVCEVAS
SČIASTLIVCEVAS
BULANOVAS
VOSMIBRATOVAS
PIOTRAS
AKSIUŠA
KARPAS

Pirmojo veiksmo dekoracija

I scena

Karpas, vėliau Bulanovas

KARPAS (*nuima nuo stalo puodelius ir pastebi Gurmyžskajos dėžutę*). Užmiršo mat savo išdą, o paskui ieškos visur. Geriau neliesti, tegu čia guli.

Įeina Bulanovas

Ar Genadijaus Demjanyčiaus arbatai nelauksite?

BULANOVAS. Dar ko! Labai jis čia reikalingas!

KARPAS. Kaip norite.

BULANOVAS. Ir kai jis ateis, pranešk man, o Raisos Pavlovnos netrukdyk!

KARPAS. Klausau.

BULANOVAS. Prašau tavęs, Karpai, tinkamai vykdyti visus mano įsakymus. Netvarkos namuose nepakęsiu. Aš jums ne Raisa Pavlovna; prie manęs visi vaikščiosite išsi-tempę kaip stygos, o kitaip — lauk iš namų! Man už kiekvieną nusikaltimą atsakysite.

KARPAS. Ką darysi, pone, vykdysime. Mes ne to mātėme. Pagyveni pasaulyje, tai visko prisiziūri. Ne tokių dar stebuklų būna.

BULANOVAS. Na, ir daug nekalbėti. Aš to nemėgstu.
KARPAS. Galima ir nekalbėti, dar geriau. Kam čia kalbėti! Apie ką? Ir taip matyti.

BULANOVAS. Na, gali sau eiti.

Karpas išeina. Įeina Nesčiasťlivcevas

II scena

Nesčiasťlivcevas ir Bulanovas

BULANOVAS. Labas rytas, pone Nesčiasťlivcevai!

NESČIASTLIVCEVAS. Nesčiasťlivcevai? Tu žinai, kad aš Nesčiasťlivcevas?

BULANOVAS. Žinau.

NESČIASTLIVCEVAS. Aš labai džiaugiuos, brolau; vadinasi, tu žinai, su kuo tau tenka susidurti, ir todėl tu būsi atsargus ir nuolankus.

BULANOVAS. Ir kas čia tokio? Didelio čia daikto, provincijos aktorius?

NESČIASTLIVCEVAS. Vadinasi, tu nežinai, kas toks Nesčiasťlivcevas ir kaip su juo reikia kalbėti. Gaila! Aš turėsiu tave pamokyti išminties, ir tai, suprantama, nemalonu bus man, o dar nemaloniau tau.

BULANOVAS. Na, dar nežinia. Tai tik senovėje fizinė jėga daug reiškė.

NESČIASTLIVCEVAS. Tai negi šaunamąjį ginklą aš prieš tave vartosiu? Ne, brolau, aš žmogus paprastas ir mėgstu paprastas priemones, natūralias.

BULANOVAS. Baigsime tą kalbą. Leiskite sužinoti, ko jums reikia?

NESČIASTLIVCEVAS. Aišku, ne tavęs.

BULANOVAS. O ko?

NESČIASTLIVCEVAS. Ar tu iš prigimties kvailas, ar tik šiandien toks staiga pasidarei? Ko? Ko? Tu šiuose namuose tas pat, kas operose nežinomieji, o aš čia savo šeimoje. Aš atėjau arbatos pas savo tetą gerti.

BULANOVAS. Atleiskite.

NESČIASTLIVCEVAS. Už ką tau atleisti? Štai kas: tu persimesk per petį veršėnikę, prisikabink prie sagos grifelinę lentą ir eik dar pasimokyti.

BULANOVAS. Atleiskite.

NESČIASTLIVCEVAS. Na, atleidžiu.

BULANOVAS. Ne man; Raisa Pavlovna prašo atleisti. Ji negali jūsų priimti; ji truputį nesveikuoja ir jaučia, jog apsilankymai ir įvairūs svečiai, nors tai ir giminės, ją dabar labai slegia.

NESČIASTLIVCEVAS. Ji mane išvaro? Bet už ką gi?

BULANOVAS. Čia ne mano reikalas. Apskritai prašo jus nevarginti jos savo buvimu, kuris ją blogai veikia.

NESČIASTLIVCEVAS. Na, ką gi padarysi! Aš ją mylėjau ir laikiau tiesiog motina. (*Šluostosi ašaras*) Tai kas, kad aš aktorius? Kiekvienas privalo daryti tai, ką moka. Aš gi ne plėšikas, o doru, sunkiu darbu užsidirbu sau duoną. Aš ne išmaldos atėjau jos prašyti, o šilto žodžio. Skaudu!.. O moterys! Jeigu ji panorėjo mane ižvesti, nejaugi ji nieko už tave blogesnio nerado?

BULANOVAS (*karštai*). Klausykite, maloningas pone!

NESČIASTLIVCEVAS. O dieve mano! Jis dar kalba! Klausyk tu, gimnaziste, mokiny, parapijinės mokyklos auklėtini! Iš pagarbos šiems namams aš tavęs pasigai-liu, bet jeigu tu man pakliūsi kitoje vietoje...

BULANOVAS. Mes dar pažiūrėsime!

NESČIASTLIVCEVAS. Tylėk, tu daugybės lentele! Kornelijau Nepote! Pitagoro kelnės! Tu įsigyk mano pat-rono paveikslą ir melskis kas rytas ir vakaras, kad mudu nesusitiktumėm. O jei kur pamatysi mane, tai bėk kiek kojos neša, kartodamas apžadus ir maldas!

BULANOVAS. Ką gi jūs, iš tikrųjų! Tyliau! Raisai Pavlovnai ramybę trikdote.

NESČIASTLIVCEVAS. Ji pati kalta: kodėl ji man siun-čia ne žmogų, o kačiuką. Negalima gi ramiai kalbėtis su kačiuku.

BULANOVAS. Bet, rodosi, nėra ir ko kalbėti.

NESČIASTLIVCEVAS. Ar turiu aš ką kalbėti, ar ne,— tam suprasti tau dar trūksta proto, tu dar nepriaugai.

BULANOVAS. Jeigu norite ką pasakyti Raisai Pav-lovnai, sakykite man, aš persakysiu.

NESČIASTLIVCEVAS. O tu kas toks? Raisos Pavlov-nos ginklanešys, pažas? Menestrelis? Na, pagaliau pasiun-tinys, juokdarys? Sakyk.

BULANOVAS. Kas aš toks, jūs vėliau sužinosite.

NESČIASTLIVCEVAS. Nenoriu. Na, kad ir kas tu būtum, pasakyk Raisai Pavlovnai, jog aš ant jos nepykstu ir norėčiau giminiškai su ja atsisveikinti; bet jeigu ji nenori, tai tegul ją dievai.

BULANOVAS. Gerai, aš pasakysiu.

NESČIASTLIVCEVAS (*pastebėjęs dėžutę, sau*). Dėžė čia, reikia įsidėmėti. Palauk tu man!

BULANOVAS. Daugiau nieko?

NESČIASTLIVCEVAS. Nieko. Sudie, grifeli! (*Išeina*)

Įeina Gurmyžskaja

III scena

Gurmyžskaja ir Bulanovas

GURMYŽSKAJA. Na, daugiau jis čia kojos nebeįkels. (*Sėda prie lango*) O tu turi manierą, moki paimti toną; aš, prisipažįstu, to nelaukiau.

BULANOVAS (*vaikšto, susidėjęs rankas už nugaros*). Viskas priklauso, Raisa, nuo aplinkybių. Kuo aš buvau pas tave? Išlaikytiniu, pačioje netikriausioje būklėje. Su tik pati, kad išlaikytiniui labai sunku oriai laikytis.

GURMYŽSKAJA. O aš vis dėlto pykstu ant tavęs už vakarykštį elgesį!

BULANOVAS. Tu, Raisa, pati būtum mano vietoje! Aš taip nudžiugau!

GURMYŽSKAJA. Visam kam yra forma, mano mielas. Tu tik įsivaizduok, kaip mane savo elgesiu įžeidei! Ką tu galvojai apie mane? Kaip galėjai drįsti? Mano reputacija tau žinoma. Visa gubernija mane gerbia, o tu...

BULANOVAS (*nesivaržydamas bučiuoja jai ranką*). Atleisk man!

GURMYŽSKAJA. Atleidžiu, mano mielas, atleidžiu. Aš apskritai labai atlaidi, tai mano yda. Bet tu visuomet gerbk moters švelnumą, jos tyrą jausmą.

BULANOVAS. Suprantama, aš dar vaikėzas. Ką ir kalbėti! Tačiau tavo meilė, tavo patyrimas man padės. Kad tik aš geriau įsitvirtinčiau, matysi, kaip tvarky-

siuos — visą apskritį paimsiu nagan. O kai dėl tavo reikalų, Raisa, tai jau tikėk. . .

GURMYŽSKAJA. Tikiu, tikiu, mano mielas. Nueik ir įsakyk, kad pakviestų man Aksiušą.

BULANOVAS. Taip, apie tą mergaitę reikia pagalvoti.

GURMYŽSKAJA. Ką apie ją galvoti! Ypač tau, mano mielas! Čia ne tavo reikalas. Tu jau dabar turi galutinai ją pamiršti. Ji išbėgo naktį iš namų, ją reikia atsikratyti.

BULANOVAS. Ji buvo pas brolių, Genadijų Demjanyčių; jis visą naktį deklamavo jai monologus.

GURMYŽSKAJA. Iš kur tu žinai? Pažiūrėk man į akis, pažiūrėk!

BULANOVAS. Aš mačiau, praeidamas pro pavėsinę.

GURMYŽSKAJA. Tikiu tau. Bet vis dėlto ji čia pasilikti negali.

BULANOVAS (*šypsodamasis*). Tu jau imiesi atsargumo priemonių.

GURMYŽSKAJA. Ne pro šalį, mano mielas: tu dar toks jaunas, kad už save atsakyti negali, o ir aš negaliu visiškai tavimi pasitikėti.

BULANOVAS. Bet negalima gi jos į gatvę išvaryti, ji neturi kur prisiglausti. Ją reiktų už vyro išleisti.

GURMYŽSKAJA. Bet kad galėtume ją iš mūsų namų išleisti, ir dar tinkamai, reikia jai duoti kraitį. O kam daryti dėl jos išlaidas? Kuriam galui toks dosnumas!

BULANOVAS. Savaimė aišku! Ne, jau dabar, Raisa, jokių bereikalingų išlaidų! Bet kad imtų kas ją be kraičio?

GURMYŽSKAJA. O, tuomet kitas reikalas. Geriau ir nereikėtų! Ir visi konvenansai būtų išlaikyti, ir išlaidų nedaug. Aš būčiau svočia, tu piršlys; suruoštume pas save mergvakarį, palaimintume jaunuosius, ir tegul juos dievai. Visa tai būtų ir labdaringa, ir nebrangu.

Įeina Aksiuša

Štai ir ji pati. Įšeik, mano mielas, išeik!

Bulanovas išeina

IV scena

Gurmyžskaja ir Aksiuša

AKSIUŠA. Kam aš reikalinga?

GURMYŽSKAJA (*atsistoja*). Klausyk, Aksiuša, aš nenoriu, kad tu apsigyventum. Tu gyveni čia ir, rodosi, vaizduojies, kad tai gali amžinai trukti. Dėl tavo klaidos kalta aš: buvo laikas, kada galvojau išleisti tave už Aleksejaus Sergejičiaus. Dabar tu neprivalai ir galvoti apie jį.

AKSIUŠA. Aš ir negalvoju.

GURMYŽSKAJA. Aš tavimi netikiu; bet tiek to. Labai greit aš pastebėjau, kad judu ne pora. Pasakysiu stačiai: tu neverta to žmogaus. Tau net ir svajoti apie jį būtų kvaila. Ko gi tyli?

AKSIUŠA. Aš klausau.

GURMYŽSKAJA. Tokie jaunikiai ne jums, mano mieloji! Aš nežinau, galbūt jis ir meilinosi tau. . .

AKSIUŠA. Galbūt.

GURMYŽSKAJA. Bet suprask, jog tai nieko nereikia. Tai tik paprasta užgaida, išdykavimas. Galbūt ir tu su juo koketavai?

AKSIUŠA. Ne, to negali būti.

GURMYŽSKAJA. Tegul; bet aš turiu tau pasakyti — malonu tau bus, ar nemalonu, čia ne mano reikilas, — tu jam nepatinki. (*Sau*) Štai tau, mieloji.

AKSIUŠA. Labai džiaugiuos.

GURMYŽSKAJA. Džiaugies? Na ir gudri tu mergiotė; bet mane apgauti sunku. (*Sau*) Palauk, aš tau įgelsiu skaudžiau. (*Aksiušai*) Dar tau pasakysiu: jam patinka kita. Ką? Malonu tau?

AKSIUŠA. Kas man darbo?

GURMYŽSKAJA. Tu nemanyk, aš nesiduosiu apgauti! Jis dabar ne sužadėtinis tau, judu pašaliniai žmonės, taigi, vadinasi, jums vienuose namuose gyventi negalima.

AKSIUŠA. Kaip jums patinka.

GURMYŽSKAJA. Tu turėsi palikti mano namus.

AKSIUŠA. Kada įsakysite?

GURMYŽSKAJA. Bet kur tu pasidėsi?

AKSIUŠA. Aš esu jums labai dėkinga už jūsų malones; bet kai paliksiu jūsų namus, tai jau prašysiu daugiau manimi nesirūpinti.

GURMYŽSKAJA. Bet galbūt tu manai apsigyventi kur nors netoliese?

AKSIUŠA (*sau*). Senutė pavyduliauja.

GURMYŽSKAJA. Ką tu šnabždi? Gal tu persikelsi į miestą?

AKSIUŠA. Gal.

GURMYŽSKAJA. Bet tai neįmanoma.

AKSIUŠA. Kodėl gi? Juk miestas, Raisa Pavlovna, ne jums priklauso.

GURMYŽSKAJA. Bet tai baisu! Tai labai arti.

AKSIUŠA. Taip, netoli.

GURMYŽSKAJA. Klausyk, Aksiuša, mieloji, ar tu neturi kur nors toliau giminių; važiuok pas juos, aš tau kelionę apmokėsiu. Aš taip bijau dėl tavęs, mano širdede! Aleksis toks vėjavaikiškas berniokas.

AKSIUŠA. Taip, jis labai vėjavaikiškas.

GURMYŽSKAJA. Tu pastebėjai?

AKSIUŠA. Kaip nepastebėsi! Ir jeigu tik aš norėčiau. . .

GURMYŽSKAJA. Štai ir tu pati sakai. Klausyk, mieloji! Na, eikš arčiau! (*Apkabina ją*) Padaryk tai dėl manęs!

AKSIUŠA. Dėl jūsų? Čia tai kitas dalykas, taip reikėjo ir sakyti. O tai koks būtų jums reikalas mane saugoti ir prižiūrėti! Tiesiog jūs pavyduliaujate. Jūs kilni ponija, o aš mergiotė iš gatvės, ir jūs bijote, kad aš nepaviliočiau jūsų meilužio!

GURMYŽSKAJA. Kokius žodžius tu kalbi!

AKSIUŠA. Na, taip. Aš kalbu tiesą. Prisipažinkite nors kartą gyvenime! O tai jūs visur ir visiems šventa, o mes nuodėmingi.

GURMYŽSKAJA. Širdie mano, aš taip pat moteris.

AKSIUŠA. Prisipažinkite! Prisipažinkite, ir aš pabėgsiu nuo jūsų už tūkstančio varstų.

GURMYŽSKAJA. Tu nori, kad atverčiau tau savo silpnybę? (*Apkabina ją*) Taip, aš pavydi.

AKSIUŠA. Man to ir reikia. Aš išvykstu toli toli. (*Nori pabučiuoti jai ranką*)

GURMYŽSKAJA. Už ką, už ką, mano mieloji?

AKSIUŠA. Už duoną druską.

GURMYŽSKAJA. Ak, nereikia, nereikia! (*Bučiuoja ją*)
Duok dieve tau visokeriopos laimės!

AKSIUŠA. Aš eisiu ruoštis. (*Išeina*)

GURMYŽSKAJA (*sėda prie lango*). Na, ačiū dievui, dabar viskas sutvarkyta, ir aš nekludoma galiu džiaugtis savo laime. Kiek man pridarė nemalonumų toji kvailla komedija su giminėmis! Ir pelnytai. Bet užtat dabar aš visiškai rami. Aleksis valdys dvarą, o aš imsiuos tik labdarybės. Atidėsiu tam reikalui pinigų, žinoma, nedidelę sumą, ir veiksiu visiškai savo srityje.

Ieina Karpas

KARPAS. Genadijus Demjanyčius nori jus matyti.

GURMYŽSKAJA. Pasakyk, kad aš...

KARPAS. Bet jis čia pat; jis jokių rezonų neklauso.

GURMYŽSKAJA. Dieve mano, vėl!

Ieina Nesčiasťlivcevas, kelionės drabužiais, nusiima kuprinę, deda ją į kampą, ten pat stato lazda

V s c e n a

Gurmyžskaja, Nesčiasťlivcevas, Karpas

NESČIASTLIVCEVAS. Išeik, Karpai, ir nieko neįleisk! Sakyk, kad mes užimti.

KARPAS. Klausau. (*Išeina*)

GURMYŽSKAJA. Koks kostiumas!

NESČIASTLIVCEVAS. Kelionės. Mes pėsti keliautojai. Tas apsiaustas — senas mano bičiulis ir draugas. Darganoje, tuo apsiaustu užsivilkęs, klaidžiojau kaip senasis Lyras Novorosijos stepėmis. Dažnai audringą naktį aš ieškojau prieglaudos, ir mane, vilkintį tuo apsiaustu, svetimieji sutikdavo šilčiau negu giminės. Sudie!

GURMYŽSKAJA. Sudie, mano mielas.

NESČIASTLIVCEVAS. Tik porą žodžių, ir daugiau aš jūsų niekuomet nebetrukdysiu.

GURMYŽSKAJA. Klausau. *(Ima varpelį)*

NESČIASTLIVCEVAS. Ką? Jūs norite paskambinti? Dar per anksti. Duokite man varpelį! *(Ima varpelį)* Aš pats paskambinsiu, kai bus reikalas. Mums liudininkai nereikalingi. Priešingai, tetule, jūs pasirūpinkite, kad čia niekas neįeitų, o svarbiausia Bulanovas, jei jums kiek brangi jo nusususį gyvybę.

GURMYŽSKAJA. Gerai, aš neleisiu niekam įeiti. *(Sau)* Ak, tas sapnas!

NESČIASTLIVCEVAS. Ir puiku. *(Deda varpelį ant stalo ir sėda kėdėn prie stalo)*

GURMYŽSKAJA *(pamačiusi ant stalo savo dėžutę)*. Dėžutė! Aš ją pamiršau. *(Kuo švelniausiu balsu)* Klausyk, mano mielas Genadijau, būk geras, malonėk man paduoti tą dėžutę.

NESČIASTLIVCEVAS. Nesirūpinkite. Jai ir čia nebloga.

GURMYŽSKAJA. Na, jei tu nenori, aš pati pasiimsiu.

NESČIASTLIVCEVAS *(išsiima pistoletą ir deda varpelį ant stalo)*. Nesivarginkite!

GURMYŽSKAJA. Ką tu darai? Tai baisu! Aš galiu iš baimės numirti.

NESČIASTLIVCEVAS. Nebijokite! Mes kalbėsime labai taikingai, net maloniai. *(Žiūrindamas dėžutę)* Žinote ką? Padovanokite man ją atminimui.

GURMYŽSKAJA *(išsigandusi)*. Ak! Negalima, mano mielas, čia svarbūs popieriai, dvaro dokumentai.

NESČIASTLIVCEVAS. Planai, pirkimo aktai, laukų matavimo knygos? Kaipgi jos telpa tokioje dėžutėje? Atleiskite, aš drįsiu pasmalsauti. *(Atidaro dėžutę)*

GURMYŽSKAJA. Tai kankinimas!

NESČIASTLIVCEVAS. Jūs apsirikote, čia pinigai. Auksas, auksas! Kiek per jį nelaimių! Na, mes kol kas ją uždarysime. *(Uždaro dėžutę)* Gyveno kartą provincijos aktorius, ir įžeidė jį moteris, antreprenierio žmona,— jis nutylėjo, bet įžeidimo nepamiršo. Visą žiemą jis kentė; paskutinį užgavėnių sekmadienį antreprenieris surengė artistams atsisveikinimo vakarą. Klausykite, tetule!

GURMYŽSKAJA. Klausau.

NESČIASTLIVCEVAS. Pasibaigus vakarui, visi pradėjo atsisveikinti, prieina ir jis prie šeimininkės: „Malonėkite rankutę“, sako; toji jam padavė, o jis, tetule, krimst ir nukando jai pirštą.

GURMYŽSKAJA. Kam tu man tai pasakoji?

NESČIASTLIVCEVAS. Suprantama, jis pasiėlgė kvailai. Aš jį pažįstu — jis kvailys. Buvo galima padaryti protingiau.

GURMYŽSKAJA. Kuriam galui man visa tai?

NESČIASTLIVCEVAS. Tarp kita ko, ne pro šalį. Kitas aktorius pasiėlgė daug išmintingiau. Viena turtinga dvarininkė turėjo sūnėną, kilnios sielos žmogų, tačiau neturtingą. Sumanė jis aplankyti savo tetulę, kurios nebuvo matęs penkiolika metų. Susiruošė iš toli, ėjo ilgai pėsčias; ateina, jį priima giminiškai. Staiga teta sužino, kad jis aktorius, ir jį veja iš namų, neatsisveikindama, gėdindama jį prieš žmones, prieš dvaro tarnus.

GURMYŽSKAJA. Ak ne, Genadijau. . .

NESČIASTLIVCEVAS. Vadinas, ji tik norėjo taip pasielgti, o išėjo ne taip. Tragikas Nesčiasťlivcevas neleis su savimi žaisti. (*Atidaro dėžutę*) Štai, pirmiausia, tragikui Nesčiasťlivcevu reikalingi kelionei pinigai, negražu jam turtingą teta palikti pėsčiam. Paskui jūsų namuose gyvena neturtinga mergaitė. Na, kaip atrodo, jeigu ji, pas jus gyvendama, jūsų malonėmis naudodamasi, pasiškandins?

GURMYŽSKAJA. Ką tu čia prasimanai?

NESČIASTLIVCEVAS. Aš ją pasiimsiu su savimi, tad ir jos daliai reikia kiek nors skirti. Toliau, kadangi mes atsisakome nuo bet kokio palikimo — tai mums lengva padaryti, nes jūs mums ir taip nieko nepalikssite, o viską paliksime gimnazistui, — tad ir už tai reikia kiek nors paminti. (*Skaito pinigų*)

GURMYŽSKAJA. Tu nekankink manęs; sakyk, kiek tau reikia?

NESČIASTLIVCEVAS. Aš taurus. (*Atsisloja, ima vieną ranką pistoletą, o kita dėžutę su pinigais ir paduoda ją Gurmyžskajai*) Duokite pati.

GURMYŽSKAJA (*žvilgčiodama į pistoletą*). Be reikalo visa ta komedija! Aš tau skolinga tūkstantį rublių; štai tavo pinigai! Tačiau jeigu tau labai reikia. . .

NESČIASTLIVCEVAS (*ima pinigų*). Užteks! Išmaldos man nereikia. Dėkui jums. (*Slepia pinigų*)

GURMYŽSKAJA. Ak, įsidėk, meldžiamasis, tą pistoletą! Mano širdis neranda vietos.

NESČIASTLIVCEVAS. O ko jūs bijote? Aš gi ne Stenka Razinas. Blogiausiu atveju, jei jūs mane labai įžeistumėte, aš nudėčiau tą gimnazistą, tik jokių būdų ne jus. (*Įsideda pistoletą į kišenę*) Na, dabar jūs, žinoma, mane išleisite garbingai. Mes papusryčiausime ir atsibučiuosime, kaip giminėms pridera.

GURMYŽSKAJA. Taip, suprantama.

NESČIASTLIVCEVAS. Ponu aš čia atvykau, ponu ir garbingai išvyksiu. (*Skambina varpeliu*)

Įeina Karpas

Pasiųsk ką nors skubiai į miestą pasamdyti pačią geriausią trikinę iki artimiausios garlaivių prieplaukos. Na štai, brolau, aš išvažiuoju, tai ponias sako ko greičiau paruošti gerus pusryčius. Atnešk ko geresnio vyno, šampano.

KARPAS. Klausau. Pusryčiai paruošti.

GURMYŽSKAJA. Nešk į valgomąjį!

NESČIASTLIVCEVAS. Pašauk Arkadijų! (*Gurmyžskajai*) Atsisveikindamas aš jums jį pristatysiu; jūs nedaug netekote, kad nesupažindinau anksčiau.

KARPAS. Ponia, Ivanas Petrovas su sūnumi laukia.

GURMYŽSKAJA. Pasakyk, kad jis palauktų valgomajame.

Karpas išeina

Atleisk man, mielas, aš turiu tave neilgam palikti.

NESČIASTLIVCEVAS. Kam čia to! Tarp savųjų. . .

GURMYŽSKAJA. Man reikia persirengti. Aš laukiu svečių. Eik į valgomąjį, pavalgyk prieš kelionę, o aš ateisiu su tavimi atsisveikinti.

NESČIASTLIVCEVAS. Vadinasi, mes išsiskiriame taikingai. Jūs ant manęs nepykstate?

GURMYŽSKAJA. Ne, nepyktu; bet man rodoši, kad tu galėjai būti mandagesnis, aš vis dėlto dama.

NESČIASTLIVCEVAS. O dieve! Ar aš jus įžeidžiau? Pasakykit, įžeidžiau aš jus? Aš sau neatleisiu. Aš nusišausiu jūsų akyse. (*Išsiima pistoletą*)

GURMYŽSKAJA. Ak, ne, ne!

NESČIASTLIVCEVAS. Ne, jūs man pasakykite, ar nukriaudžiau aš jus? O, aš! ..

GURMYŽSKAJA. Ak, ne, nė kiek, priešingai. (*Išeina*)

NESČIASTLIVCEVAS. Štai taip geriau... Aš jau dabar pats nebežinau, ar Nesčiasťlivcevas aš, ar Rotšildas.

Ieina Sčiasťlivcevas

VI scena

Nesčiasťlivcevas ir Sčiasťlivcevas

NESČIASTLIVCEVAS. Na, Arkadijau, dabar mes galėsime ir pailsėti. Pinigų, brolau, aš turiu daug. (*Rodo pluoštą banknotų*) Važiuosime iki Volgos geru ekipažu, o paskui plauksime garlaiviu, pirmoje klasėje.

SČIASTLIVCEVAS. Genadijau Demjanyčiau, puiku! Ak, puiku! Jau kaip aš komfortą mėgstu, kad jūs žinotumėte.

NESČIASTLIVCEVAS. Pasiūlys mums geras sąlygas, tai mudu sutiksime, vaidinsime, o ne, tai ir nereikia. Vykime į Nižnij, į prekymetį, benefisui, ir kad benefisas būtų rugpjūčio pradžioje, o rugsėjyje, atsiprašau, neimsiu. Paūšime, brolau.

SČIASTLIVCEVAS. Ir jau draugo geresnio kaip aš jūs nerasite: žinote, Genadijau Demjanyčiau, aš gimęs tokiame gyvenime. O ko vertas neturtas! Neturte kiekvienas moka gyventi; ne, tu mokėk pinigus efektingai išleisti; čia reikia daug proto, Genadijau Demjanyčiau.

NESČIASTLIVCEVAS. O dabar, brolau, eisime, išger-

sime gero vyno, užkasime prieš kelionę, po stiklą, kitą šampano.

ŠČIASTLIVCEVAS. Štai kur gyvenimas, Genadijau Demjanyčiau! Tokį tai aš suprantu. O tai: pėsčias... Tik pats savęs neapkenti. Nežinau, kaip jūs, o aš nekenčiu tokio gyvenimo. Aš visuomet už turtingus žmones. Kas šampaną geria, gerus cigarus rūko, tas ir žmogus, o visa kita — menkystė. Ar ne taip, Genadijau Demjanyčiau?

A b u išeina į valgomąjį. Įeina A k s i u š a

VII scena

A k s i u š a, vėliau P i o t r a s ir N e s č i a s t l i v c e v a s

AKSIUŠA. Kurgi brolelis? (*Pažiūri pro duris*) Jis valgomajame, ir Petia ten. Kaip čia jį pašaukti! Aš tik keletą žodžių noriu jam atsisveikindama tarti, o prie žmonių nepatogu. (*Tyliai*) Petia! Petia! Išgirdo, ateina.

P i o t r a s patylomis įslenka pro duris

PIOTRAS. O, tai tu?

AKSIUŠA. Tyliau, dėl dievo meilės, tyliau! Viskas baigta, brolis pinigų neturi; aš išvažiuoju su juo toli ir niekuomet nebegrįsiu. (*Ima jo galvą, glaudžia prie savęs ir bučiuoja*) Sudie! O dabar eik! Eik!

PIOTRAS. Išvažiuoji? Kur, kam?

AKSIUŠA. Į teatrą, būsiu aktore.

PIOTRAS. Ką tu, atsipeikėk, iš proto išsikraustei!

AKSIUŠA. Nuspręsta, nuspręsta. Eik, eik!

PIOTRAS. Ką tu! Mano širdis apmirė, lyg akmeniu kas būtų į krūtinę smogęs. Aš gi vėl su tėčiu kalbėjau.

AKSIUŠA (*bailiai dairydamosi*). Na ir ką?

PIOTRAS. Pradžioje, žinoma, dvi valandas be atvangos plūdo; paskui sako: „Nors jau tūkstantį už tave, kvailį, duotų.“

AKSIUŠA. Aš atsisveikindama žodelį tarsiu tetai; bet vilties maža. Na, eik! (*Bučiuoja jį*) Sudie! Daugiau ne-

beatsisveikink! Gėda. Akimis tik palydėk, ir aš į tavo vis žiūrėsiu.

PIOTRAS. Ak tu gyvenime! Štai kad taip vieną dieną į sietuvą — su didžiausiu malonumu!

Įeina Nesčiasťlivcevas

NESČIASTLIVCEVAS. O! Pakliuvote!

AKSIUŠA. Tyliau, broleli!

Piotras išeina

Tik vieną žodį, vieną žodį, broleli! Skęstantis už šiaudo griebiasi. Paprašykite tetos, gal ji pasigailės manęs; dabar tik tūkstančio reikia, tik vieno tūkstančio.

NESČIASTLIVCEVAS. O kaipgi, aktore nebebūsi, vaikeli mano? Turėdama tokį jausmą...

AKSIUŠA (*švelniai prie jo glausdamasi*). Broleli... Jausmas... Jis man ir namuose reikalingas.

NESČIASTLIVCEVAS (*bosu*). Susvyravai! Kas dabar žemėje pastovu? Einame, manęs laukia kompanija. Leisk man tik įgauti įkvėpimo, ir aš pasikalbėsiu. (*Išeina į valgomąjį*)

Įeina Milonovas, Bodajevs ir Karpas

VIII scena

Milonovas, Bodajevs, Karpas, vėliau Gurmyžskaja ir Bulanovas

KARPAS. Malonėkite! Ji tuojau ateis.

MILONOVAS. Kas čia pas jus, Karpuša, šiandien kaip kaip nepaprastai iškilinga?

KARPAS. Nežinau.

Įeina už parankės su Bulanovu Gurmyžskaja, labai puošniai ir jaunatviškai apsirengusi

GURMYŽSKAJA. Atleiskite, ponai, kad priverčiau jus laukti!

BODAJEVAS. Bet mes nieko ir nelaukėme.

MILONOVAS (*bučiuodamas ranką*). Jūs žavi! (*Atsitraukia ir žiūri iš tolo*) Žavi! Jūs nuolat jaunėjate.

GURMYŽSKAJA. Man ir reikia jaunėti. Ponai, aš jus kviečiau pasirašyti testamentą, bet aplinkybės kiek pasikeitė. Aš išteku. Rekomenduoju jums savo būsimąjį vyrą.

MILONOVAS. Puiku! Puiku!

BODAJEVAS. Aš to ir laukiau.

GURMYŽSKAJA (*sėsdama*). Nuolankiai prašau sėstis!

Milonovas ir Bodajevas sėda

Aleksis, sėskis!

BULANOVAS (*bučiuodamas jai ranką*). Ak Raisa, leisk, aš stovėsiu šalia tavęs.

GURMYŽSKAJA. Ar ne tiesa, kad jis mielas? Ponai, aš matau, jog širdyje jūs mane smerkiate. Pirma išklausykite, o po to spręskite. Ponai, aš turiu daug pasiteisinimų. Aš buvau be globos, dvaras suiręs; galvojau pavesti valdyti jį sūnėnui, tačiau jis mane pribloškė, pribloškė... Žinote, kokią jis karjerą pasirinko? Jis provincijos aktorius...

MILONOVAS. Baisu, baisu, baisu!

BODAJEVAS. Kas tokio?

BULANOVAS. Apie sūnėną...

BODAJEVAS. A? Čia ne mano reikalas.

GURMYŽSKAJA. Ir gyvena visiškai palaidai. Jis čia, pas mane; galėsite jį pamatyti.

MILONOVAS. O jūsų dukterėčia?

GURMYŽSKAJA. Aš nepatenkinta jos elgesiu. Kas gi man beliko daryti? Aš jūsų klausiu. Nepaisydama savo noro amžinai palikti našle (*apsilpusiu balsu*) ir net pasitraukti visiškai iš pasaulio, nusprendžiau pasiaukoti. Aš išteku, kad sutvarkyčiau savo dvarą ir kad jis nepatektų į blogas rankas.

MILONOVAS. Tai herojiškas žygis! Jūs herojė.

BODAJEVAS. Na, kokia čia herojė? Tiesiog, paikioja.

MILONOVAS. Seniai jau jums reikėjo, seniai...

GURMYŽSKAJA. Ak Jevgenijau Apolonyčiau, reikėjo surasti žmogų. Tai šiais laikais taip sunku, taip sunku. O čia kas per žmogus, kad jūs žinotumėte! (*Meiliai žiūri į Bulanovą*) Ak mano mielas!

BULANOVAS (*bučiuodamas jos ranką*). Raisa, tu mane konfuziji.

MILONOVAS (*grasindamas pirštu*). Tik prižiūrėkite, Raisa Pavlovna, gerai jį prižiūrėkite! Jis dar toks jaunas.

GURMYŽSKAJA. O ne. Jis man prisiekė, baisiais žodžiais prisiekė.

BULANOVAS. Ponai, tikėkite, kad aš pasistengsiu būti vertas tos garbės, kurią man suteikė Raisa Pavlovna, pasirinkdama mane savo vyru. O kai dėl Raisos Pavlovnos reikalų, tai, ponai, neilgai trukus patys darbai bylos mano naudai; jūs pamatysite, kaip suklestės mūsų dvaras.

MILONOVAS. Matote koks? Matote? Puiku, jaunuoli, puiku!

GURMYŽSKAJA. Aš jums sakiau. . .

BODAJEVAS. Viską meluoja, viską prašvilps.

BULANOVAS. Ponai, nors aš ir jaunas, tačiau mano širdžiai labai artimi ne tik savi, bet ir visuomenės reikalai, ir aš norėčiau pasidaruoti taip pat visuomenės labui. Tikėkite, jog jūs mano asmenyje rasite patį uoliausią mūsų interesų ir privilegijų gynėją.

MILONOVAS. O štai mes skundėmės, kad žmonių nėra. Naujoms įstaigoms reikalingi nauji žmonės, o jų nėra. Štai jie!

BODAJEVAS. Ką gi, prašom; tegul darbuojasi, mes per daug nesirenkame.

BULANOVAS (*gūžčiodamas pečiais*). Štai tik mano metai. . . aš nesuprantu, kam tie suvaržymai! Jeigu aš jaučiuos sugebąs. . .

MILONOVAS. Na ir ką, mes palauksime porą mėnesių; o po to ir valdybon ar kitas garbingas pareigas rasime.

GURMYŽSKAJA. Ponai, šiandieną valgysime vėlai; o dabar galima po taurę šampano. Karpai, paduok šampano.

KARPAS. Klausau. Turiu garbės pasveikinti jus, ponai. (*Sau*) Eisiu visiems paskelbti! (*Išėina*)

MILONOVAS. Bet iš kur toks protas, tokia šio jau-
nuolio jėga?

GURMYŽSKAJA. Ak, jis daug prisikentėjo, vargšas! Jo motina buvo turtinga moteris, jis iš mažens buvo lepi-
namas, tarnų ir visų aplinkinių vergiškai paikinamas; vė-
liau jie nusigyveno, ir jis patyrė didžiausio vargo. Kaip
baisu! Jis, gimęs įsakinėti, buvo verčiamas kažko moky-
tis gimnazijoje.

*Įeina Karpas, nešdamas šampano butelį ir taures. Visi
atsistoja*

MILONOVAS (*įmdamas taurę*). Visa, kas kilnu ir kas
gražu, paremta įvairumu ir kontrastais. Imkime pačius
gražiausius derinius gamtoje, ir ką mes matome? Kietą
granitą ir melancholišką vijoklį, didingą ažuolą ir švel-
nią gebenę. Ir dabar prieš mūsų akis: nesvyruojanti do-
rybė, patyrimu sutvirtinta gyvenimo išmintis jungiasi su
trapia tauraus daigyno jauna atžala. Raisa Pavlovna,
Aleksejau Sergejičiau! Linkiu jums ilgo, ramaus gyve-
nimo, jūsų džiaugsmui, jūsų draugų paguodai, visos apy-
linkės iki pat tolimiausių pakraščių gyventojų labui!

Valgomajame „valio!“

GURMYŽSKAJA. O ten kas?

KARPAS. Genadijus Demjanyčius teikiasi... už jūsų
sveikatą.

MILONOVAS. Ponai, aš negaliu kalbėti: visa, kas gra-
žu ir kas kilnu, užčiaupia man lūpas ir karštomis bei
gausiomis ašaromis suvilgo mano skruostus. (*Geria*)

GURMYŽSKAJA (*spaudžia jam ranką*). Dėkui jums,
dėkui.

Valgomajame „valio!“

PODAJEVAS (*su taure*). Sveikinu! Pasistenkite gyventi
laimingai, ir aš pirmas labai džiaugsiuos! (*Geria*)

GURMYŽSKAJA. Nuolankiai jums dėkoju! (*Bulano-
vui*) Koks storžievis!

Visi susėda

*Valgomajame „valio!“ Atsidaro durys, įeina Nesčias-
tlivcevas, tarpdury palieka Sčiasltlivcevas,
Vosmibratovas, Piotras ir Aksiuša*

IX scena

*Gurmyžskaja, Milonovas, Bodajevas, Bu-
lanovas, Nesčiasltlivcevas, Sčiasltlivce-
vas, Vosmibratovas, Piotras, Aksiuša,
Karpas*

NESČIASTLIVCEVAS. Tetule, sveikinui! Ištekate? Lai-
kas, tetule, laikas! Ir jums gerai, ir giminėms malonu. Tai
teikia jums garbės, o mums pasitenkinimo. Aš iš savo pu-
sės labai džiaugiuos ir pritariu jūsų santuokai. (*Atsisukęs
į duris*) Ponai, ko gi jūs sustojote?

Sčiasltlivcevas ir Vosmibratovas prieina

Tetule, rekomenduoju: mano draugas, Arkadijus Sčias-
ltlivcevas!

GURMYŽSKAJA. Malonu!

MILONOVAS. Tai jūsų sūnėnas?

NESČIASTLIVCEVAS (*Milonovui*). Turiu garbės pri-
sistatyti: Genadijus Gurmyžskis. (*Bodajevui*) Gurmyžskis,
Genadijus!

*Milonovas ir Bodajevas atsistoja, paduoda jam ranką ir
sėda*

VOSMIBRATOVAS (*Gurmyžskajai*). Geras dalykas.
Vadinasi, pagal moterystės įstatymą, kaip pridera. Ko ge-
resnio bereikia. Labai malonu.

GURMYŽSKAJA. Na, kaip tau, Ivanai Petrovičiau, pa-
tinka mano jaunikis?

VOSMIBRATOVAS. Nieko, jaunikis pagal skonį, taip
sakant. O kai dėl mažo proto, tai čia nuo dvasios men-
kumo, ilgainiui praeis.

NESČIASTLIVCEVAS (*Sčiasltlivcevui ir Vosmibrato-
vui*). Ponai, ko nuolankiausiai prašau sėstis. Tetule, leisk
man pašeimininkauti kaip namie. Karpai, paduok, broly-

ti, mums vyno, tik ko daugiau! Tu negailėk; tokios progos retos, tetulė juk ne kasmet išteka. (*Sėda iš dešinės pusės*)

*Ten pat sėda Ščiasťlivcevas ir Vosmibratovas. K a r p a s
išeina*

Tęskite, ponai, savo pokalbį, mes jums nekliudome.

MILONOVAS. Mums įdomu jūsų pasiklausyti.

NESČIASTLIVCEVAS. Su didžiausiu noru, ponai. Man labai malonu kalbėti tokioje garbingoje draugijoje. Tetule, ar jūs laiminga, neapsakomai laiminga?

GURMYŽSKAJA. Taip, mano mielas, aš laiminga.

NESČIASTLIVCEVAS. Laimėje žmogus darosi geresnis, tauresnis. Ar ne tiesą kalbu? Tiesa, ponai?

MILONOVAS. Visiškai teisingai; puiku, puiku!

NESČIASTLIVCEVAS. Tetule, jūs turite dukterėčią, mielą, romų sutvėrimėlį; ji taip pat turi sužadėtinį. Jis ne toks gražus ir drąsus kaip jūsiškis, tačiau mergaitė jį myli. O štai jo tėvelis.

GURMYŽSKAJA. Žinau, mano mielas.

NESČIASTLIVCEVAS. Jis, atseit tėvelis, yra rusas, ponai, žmogus dievobaimingas, bet sieloje visiškai kokanas ir kirgizas-kaisakas. Jis žmogus šeimyniškas, labai myli savo vaikus, mėgsta apvesdinti sūnus; tačiau dėl savo godumo ir tamsumo būtinai nori gauti tūkstantį rublių kraičio.

VOSMIBRATOVAS. Čia tikrai, pone, kad iš tamsumo; tik mums be to tamsumo niekaip negalima, dėl to kad juo remiasi visas mūsų gyvenimo ratas.

NESČIASTLIVCEVAS. Štai, tetule, puiki jums proga padaryti gerą darbą.

GURMYŽSKAJA. Ak, ne, ne. Kas čia per naujienos! Nesikišk, meldžiamasis! Tai ne tavo reikalas. Aš ir taip labai daug išleidau, o prieš akis irgi didelės išlaidos.

BULANOVAS. Mums su Raisa dabar negalima bereikalingų išlaidų daryti. Aš noriu įsteigti žirgyną, reikia tvenkinius valyti, griovius kasti.

NESČIASTLIVCEVAS. Tai neduosite?

GURMYŽSKAJA. Pinigai nedideli; bet sutikite, ponai, kad esti aplinkybių. . .

NESČIASTLIVCEVAS. Bet kam pinigai? Pakanka garbingo jūsų žodžio štai šių ponų akivaizdoje.

VOSMIBRATOVAS. Mums jūsų žodis geriau už vekselį.

GURMYŽSKAJA. Ne, ne! Tai netgi nemandagu, staiga prie pašalinių. . . Toks reikalavimas. . . Tai prievarta. . . Čia suokalbis!

PULANOVAS. O tu, Raisa, atsisakyk griežtai.

GURMYŽSKAJA. Na, sutikite, ponai, kad negalima gi taip staiga. . . Aš griežtai atsisakau.

NESČIASTLIVCEVAS. Tai neduosite?

GURMYŽSKAJA. Atleisk, mano mielas, negaliu.

NESČIASTLIVCEVAS (*Vosmibratovui*). Gerbiamasis, nuleisk kiek nors! Pagerbk! Nuleisk!

VOSMIBRATOVAS. Nėra išskaičiavimo, pone. Ir tai jau dėl to, kad iš gerų namų, o kitaip ir dėmesio nekreiptume.

NESČIASTLIVCEVAS (*atsistoja*). Tetule, Raisa Pavlovna! Žmonių giminės geradare! Nežeminkite savęs garbingos draugijos akyse! Nedarykite gėdos Gurmyžskių vardui. Aš raustu už jus. Tiek jūsų giminių tėra — aš ir ji; ji jau daugiau neprašys, o man dalis nereikalinga. Gurmyžskaja negali neduoti tokios sumos! Jūs moteris turtinga, ką jums reiškia toks mažmožis! Aš neturtingas vargšas; bet jeigu turėčiau. . . (*Suduoda sau į krūtinę*) A? Kas čia? Betgi aš turiu. (*Išsiima iš kišenės pinigus*) Nagi štai jie! Tiesą pasakius, nebloga būtų varguoliui Nesčiasťlivceviui ir paūžti už tuos pinigus; ne pro šalį tokiam pasenusiam šuniui ir juodai dienai juos pasilaikyti.

SČIASTLIVCEVAS (*trūkčiodamas jį už rankos*). Ką jūs darote?

NESČIASTLIVCEVAS. Tylėk, Arkaška! Tai neduosite?

GURMYŽSKAJA. Aš jau pasakiau.

NESČIASTLIVCEVAS. Na, jei turtinga dvarininkė atsisako duoti vargšei mergaitei kraitį, tai neatsisakys nuskurdęs artistas. (*Aksiušai*) Prieik, mano vaikeli!

SČIASTLIVCEVAS. O juk sakėte, trikinke važiuosime!
Štai tau ir trikinė. Štai ir garlaivis.

NESČIASTLIVCEVAS. Tylėk, Arkaška!

Aksiuša prieina

Še tau, mano vaikeli! Imk!

AKSIUŠA. Ką jūs, ką jūs, broleli! Nereikia!

NESČIASTLIVCEVAS. Imk, sakau tau! Aš ką sugalvojau — nepergalvoju, ką padariau — nepakeičiu.

AKSIUŠA (*apkabindama jį*). Broleli! Broleli!

Karpas atneša butelį vyno, stiklines ir stato ant stalo

NESČIASTLIVCEVAS. Na, užteks; kitaip aš galiu apsirvkti; o tai negerai — gėda.

AKSIUŠA. Kaip man dėkoti jums?

NESČIASTLIVCEVAS. Kaip dėkoti? Pasakyk: „dėkui“ ir viskas. Dabar tai išgersime! (*Prieina prie stalo ir pripila dvi stiklines*)

Aksiuša atiduoda pinigus Piotrui

PIOTRAS (*atiduodamas pinigus tėvui*). Teikitės paimt'!

Vosmibratovas paeina į šalį ir skaičiuoja

GURMYŽSKAJA (*Nesčiasťlivcevui*). Tai labai kilnu iš tavo pusės!

NESČIASTLIVCEVAS. Tikiuos! Eikš, Arkadijau, išgerk!

Sčiasťlivcevas prieina ir geria

GURMYŽSKAJA (*Aksiušai*). Labai džiaugiuos, mano mieloji, kad taip susiklostė; aš pasiruošusi prisidėti prie tavo laimės viskuo, kuo galiu; aš net neatsisakysiu būti tavo vestuvėse svočia.

Aksiuša lenkiasi

VOSMIBRATOVAS. Didžiai jums dėkingi. Jau pas mus, ponია, be jūsų reikalas neapsieis. Jūs pas mus vestuvėse — penkiasdešimt nuošimčių prie kraičio, štai kaip mes jus vertiname. O jau puotą aš iškelsiu jūsų malonei,

tai kokiems dviem mėnesiam mieste kalbų netruks. Tegul bent žino.

MILONOVAS (*prieidamas prie stalo*). Puiku! Puiku! Jūsų pasielgimą reikia aprašyti laikraščiuose.

NESČIASTLIVCEVAS. Ką čia laikraščiai! Išgerkime bruderšaftą!

MILONOVAS. Bet, mano mielas... negalima gi...

NESČIASTLIVCEVAS. Nenori, nereikia. Nešdinkis! Eik šalin. Išgerkime, Arkadijau.

Milonovas pasitraukia

BODAJEVAS (*Bulanovui*). Kas jis toks? A?

BULANOVAS. Aktorius.

BODAJEVAS. Aktorius? Ot, kad jį velniai! Bravo, bravo! (*Prieina prie Nesčiasťlivcevo*) Prašom ranką! Taigi aš klausaus, kas taip gerai, taip kilniai kalba. Tai tokia pas mus retenybė. (*Rodydamas į Sčiasťlivcevą*) O jis taip pat aktorius?

NESČIASTLIVCEVAS. Aktorius.

BODAJEVAS. Jis nieko nekalba?

NESČIASTLIVCEVAS. Kaipgi, kalba.

BODAJEVAS. Ką gi jis kalba?

SČIASTLIVCEVAS. Kaip varnėnas švilpauju, kaip šarka šokinėju.

BODAJEVAS. O, bravo, bravo! (*Pasitraukia ir tuojau pat grįžta prie Nesčiasťlivcevo*) Aš jam mozerinę pypkę padovanosiu. Užeikite pas mane, maloniai prašau.

NESČIASTLIVCEVAS. Ar palinksinti tave? Įkurdink pas save juokdarius! Eikš, bruderšaftą išgersime!

BODAJEVAS. Ką? Cha cha cha! Jis juokingas! (*Pasitraukia*)

GURMYŽSKAJA (*Bulanovui*). Jį reikia kaip nors išprašyti; jis dievažin dar ko pridarys.

BULANOVAS. Jūs, rodosi, važiuoti ruošiatės?

NESČIASTLIVCEVAS. Seniai aš, brolau, ruošiuos.

BULANOVAS. Tai ar jums ne laikas?

NESČIASTLIVCEVAS. Arkadijau, mus varo. Ir iš tikro, brol Arkadijau, kuriems galam mes užėjome, kaip patekome į tą mišką, į tą tamsią neįžengiamą girią? Kuriems galam, brolau, mes pabaidėme pelėdas ir apuokus? Kam

jiems kliudyti! Tegul jie gyvena, kaip nori! Čia tvarka, brolau, čia kaip miške ir turi būti. Senutės išteka už gimnazistų, jaunos mergaitės skandinas dėl sunkaus gyvenimo pas gimes: miškas, brolau.

GURMYŽSKAJA (*gūžčiodama pečiais*). Komediantai.

NESČIASTLIVCEVAS. Komediantai? Ne, mes artistai, kilnūs artistai, o komediantai — jūs. Jei mes mylime, tai jau mylime; jei nemylime, tai pešamės ir mušamės; jei padedame, tai jau paskutiniu savo uždirbtu skatiku... O jūs? Jūs visą gyvenimą kalbate apie visuomenės gerovę, apie meilę žmonijai. O ką jūs padarėte? Ką pavalgydinate? Ką paguodėte? Jūs guodžiate tik patys save, patys save linksminate. Jūs komediantai, juokdariai, o ne mes. Kai turiu pinigų, aš maitinu savo sąskaiton du tris tokius šunsnukius kaip Arkaška, o tikrai tetai sunku buvo pamaitinti mane dvi dienas. Mergaitė bėga skandintis; kas ją stumia į vandenį? Teta. Kas gelbsti? Aktorius Nesčiaslivcevas! „Žmonės, žmonės. Melaginga, klastinga krokodilų veislė! Jūsų ašaros — vanduo! Jūsų širdys — geležis! Bučiuodami į lūpas, kaipmat krūtinėn peilį tau įsmeigs! Liūtai ir leopardai maitina savo vaikus, krankliai neša dvėseną savo jaunikiams, o ji, ji!.. Ar tai meilė už meilę? O, kad aš galėčiau būti pragaro ugnim! O, kad aš galėčiau prieš šitą pragarą giminę sukelti visus plėšriuosius girių žvėris!“¹

MILONOVAS. Bet, atleiskite, už tuos žodžius galima jus ir atsakomybėn!

BULANOVAS. Tiesiog pas pristavą. Mes visi liudininkai...

NESČIASTLIVCEVAS (*Milonovui*). Mane? Tu klysti. (*Išsijima Šilerio „Plėšikus“*) Cenzūruota. Žiūrėk! Leista vaidinti. Ak tu, bjaurusis vyre! Argi tau su manimi kalbėtis! Aš jaučiu ir kalbu kaip Šileris, o tu kaip raštininkėlis. Na, užteks! Keliausime, Arkaška! Sudie! (*Nusilenkia visiems*) Tetule, malonėkite rankutę!

GURMYŽSKAJA (*slepia ranką*). Ak ne, ne...

BULANOVAS. Leiskite jam, greičiau išeis...

NESČIASTLIVCEVAS. Neįkasiu, nebijokite.

¹ F. Šilerio „Plėšikai“, I veiksmas, II scena.

MILONOVAS. Aišku, neįkęs.

BULANOVAS. Aišku. . .

GURMYŽSKAJA. Ak ne, jūs nežinote.

NESČIASTLIVCEVAS. O žmonės, žmonės! (*Eina į kam-
pą, užsideda krepšį*)

Aksiuša jam padeda ir jį bučiuoja

(*Ima į rankas lazda*). Na, Arkadijau, mudu papuotavome, patriukšmavome, brolau; dabar vėl prie darbo! (*Išeina į vidurį scenos, pašaukia Karpą ir sako jam pabrėždamas ir įsakmiai*) Klausyk, Karpai! Jei atvažiuos trikinkė, tu grąžink ją, brolau, atgal į miestą; pasakyk, kad ponai pėsti nuėjo. Ranką, drauge! (*Paduoda Sčiasťlivcevuį ranką ir pamažu nueina*)